AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

EBEDİ HAYAT SEMBOLÜ

EBEDİ SAADET SEMBOLÜ OLDU.

EV
ALTIN
APARTIMAN KATLARI
APARTIMAN DAİRELERİ
OTOMOBİL
ÇEŞİTLİ PARA İKRAMİYELERİ

SÜMERBANK

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

B. M. M. arkası Ardıç Sok. Desen Matbaası — Ankara P. K. 582 — Tel: 18992

Fiyatı: 60 kuruş

*
* *

AKİS *Ortaklığı adına imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden :*

Metin TOKER

Teknik Sekreter

Cüneyt ARCAYÜREK

*
* *

Ressam :

İzzet ÇETİN — AYHAN

Fotoğraf :

Necdet ELBEYOĞLU — Turhan VANDEMİR

Klişe :

Desen Matbaası Klişe Atölyesi

*
* *

Abone Şartları :

3 aylık	(12 nüsha) :	6 lira
6 aylık	(25 nüsha) :	12 lira
1 senelik	(52 nüsha) :	24 lira

*
* *

İlân Şartları :

4 Renkli arka kapak (Tam sayfa) 350 lira

Kapak içi ve metin sayfaları Santimi 4 Lira

*
* *

Dizildiği ve Basıldığı yer :

Desen Matbaası

Kapak Resmimiz

Selim Sarper

Kıbrısı müdafaa edecek

Kendi aramızda

Sevgili AKİS okuyucuları

Bir kaç gün evvel gazetelerin bazılarında acıklı bir haber çıktı. İhtimal ki pek çok kimse farkına bile varmamıştır. Bir bakıma bu, bir ölüm ilânı idi. Fakat filen, öyle herkesin bildiği, tanıdığı bir kimse olmadığı için ismi etrafında büyük gürültü yapmadı. İzmirde tam 44 seneden beri çıkmakta olan Anadolu gazetesi faaliyetine son vermişti. Haberi yazan muhalif gazeteler sebebini de bildiriyorlardı: hükümet resmî ilânı tamamile kestiği içini

Sizlerle gazetemize ait meseleleri görüştüğümüz ve sizlere bir nevi hesap verdiğimiz bu sütunlarda böyle bir davayı ele almadan edemezdik. «Resmi ilân» meselesi uzun uzun görüşülmüş, türlü dedikodulara yol açmış bir meseledir. Yalnız bugünkü iktidar devrinde değil, geçen iktidar zamanında da muhalefetler daima hükümetin keyfine tâbi olarak dağıtılan bu ilânlardan şikâyetçi olmuşlar, devlete ait paranın partizan menfaatlere göre tevzi edildiğinden dert yanmışlardır. İşin doğrusu şudur ki her iki devirde de haklı olanlar Muhalefetlerdir. Bugünün muhalefeti dün iktidardayken resmi ilân bahsinde hangi prensiple hareket etmişse, dünün muhalefeti de bugün iktidara geçince aynı prensibi benimsemiştir. Buna esef etmemek, elbette ki hiç kimsenin elinden gelmez.

İlan, bir gazetenin hayatadır. Bırakınız küçük gazeteleri, dünyanın en büyük gazeteleri, en kuvvetli mecmuaları hep ilân sayesinde ayakta durmaktadırlar. Yer yüzünde bir tek büyük gazete gösteremezsiniz ki, maliyetinden pahalıya satılsın. Hapsi, maliyetinden çok ucuza satılmaktadır. Hele o parıl parıl kâğıtlı, rengârenk, ağırlığı adeta kiloyla ölçülen yabancı mecmualar ne kadar fazla basarlarsa, mecmua başına o kadar zarar ederler. Fakat kârlı bir iş haline gelmelerindeki sebep, ilânlarının bolluğu ve tabii pahalılığıdır. Bu neviden mecmuaların satışı ekseriya yüzbinler. bazen milyonlarla ölçüldüğü gibi meselâ bir sayfalarının ilân bedeli de çok zaman onbinlerce dolardan aşağı değildir ve üstelik bu sayfalara o kadar çok talip vardır ki alta ay evvelden yer tutulur.

Bizde ilân vermek yeni yeni gelişen bir âdettir. Gerçi ilân verme yi ilk akıl eden müesseseler ve bunları sanat haline getirenler çok kâr etmişlerdir. Radyolin veya Puro, Yapı-Kredi veya Vita bunun en güzel delilleridir. Her yerde ismi duyulan müesseseler, mallar hiç şüphesiz en fazla iş yapan, en fazla satılanlardır. Gazetelerimiz de bu geniş ilânlardan büyük faydalar sağlamaktadır. Gerçi haftalık mecmualara ilân vermek Türkiyede faydası henüz takdir edilmiş bir husus değildir. Meselâ Amerika'da en fazla ilân haftalık mecmualara gitmektedir. Neden? Akıllı Amerika bunun sebebini keşfetmiştir. Gazete sayfalarında ilân kaybolur, halbuki mecmua sayfalarında çok daha kolayhkla göze çarpar, âdeta beni oku der. Bundan başka gazete okunur ve atılır, mecmua ise hem daha uzun zamanda okunur, hem de muhafaza edilir, vakit vakit gözden geçirilir. Bir mecmua, bir çok elde dolaşır. Omrü gazeteden fazladır. Eğer hüviyeti ciddiyse, satışı iyi ise ilân sahiplerinin ilânlarını ona vermelerinde büyük fayda vardır. İlân verme tekniğinin ilk şartı ilânı, o malı alacak seviyedeki okuyucunun gazetesine veya mecmuasına vermektir. Londrada çıkan Times'ın tirajı 800 bindir. Daily Express ise 2,5 milyon satar. Buna mukabil Times'ın ilân tarifesi, otelcinden pahalıdır. Zira ilân edilen malın alıcısı Times okur.

Tabii bütün bu hakikatler yavaş yavaş bizde de anlaşılacak ve iyi mecmualar çıktıkça onlara ilân vermek tercih olunacaktır. Zira o ilânlar kendilerinden beklenilen faydayı sağlayacaklardır.

Buna rağmen resmi ilânların rolü, bilhassa ufak gazeteler için son derece büyüktür. Hân sahibi ilânı çok satan gazele veya mecmuaya vereceğinden meselâ Anadolu gazetesi resmi ilân alamayınca kapanmak vasiyetine düşüyor. Bari bu hazin akibet resmi ilânı elinde tutanlara daha âdil olmak mecburiyetini hatırlatsa.

Bir takım mânâsız, satılmıyan okunmıyan gazeteleri bu yoldan beslemek ne fikir hayatına, ne de iktidara yarar. Methiye yazanlardan methedilenler elbette ki holanırlar, ama o methiyeleri sadece methedilenler okurlarsa, hattâ onlar bile okumazlarsa fikirlerini satan bir takım kimseleri zengin etmekte ne mâna vardır? Hem resmî ilânlar da, nihayet ilândır. Yâni, maksat onları göstermek, onlardan —siyasî cephenin haricinde de— bir fayda sağlamaktır Akıp giden paraya yazık değil midir? Bunların dağıtılmasında daha amelî faydalar mülâhaza edilse fena mı olur?

Bunun yanında, gazetecilere düşen bir vazifeyi de hatırdan çıkarmamak iyi olur. Sadece resmî ilâna bağlı kalmamak, ekonomik istiklâli —her istiklalin başı budur— muhafaza etmek!

İşte, gazetelerde çıkan ufak haberin bize hatırlattıkları bunlar oldu.

Saygılarımızla.

AKİS

YURTTA OLUP BİTENLER

Hükümet

Yeni bacalar tütüyor

Bu, bir hareketli hafta oldu. Hareketin bereket doğurduğunu atasözleri bile söyler. Hafta, bereketli de geçti. Bir çok açılış töreni yapıldı, bir çok temel atıldı. Ve, hepsinden mühimi Başvekil konuştu.

Adnan Menderes yola İstanbuldan çıktı. Refakatinde dört vek(l (Protokol sırasiyle Devlet Vekili Dr. Mükerrem Sarol, Hariciye Vekili Prof. Fuad Köprülü, Maliye Vekili Hasan Polatkan ve Nafia Vekili Kemal Zeytinoğlu), mebuslar (... vesaire, vesaire, Murat Âli Ülgen), gazeteciler (Doğan Nadi, Ahmet Emin Yalman, Mümtaz Faik, Fenik, Mithat Perin...) vardı. Kafile Devlet Hava Yollarının hususi bir tayyaresiyle seyahat ediyordu.

Başvekil, her gittiği yerde candan tezahüratla karşılandı ve bu tezahürat tertiplenmiş bir gösteri değildi. Hattâ doğrusu istenilirse bazı yerlerde —meselâ Konyada— alınan tedbirler işleri karıştırmaktan başka şeye yaramadı. Başvekil Menderes Belediyeye doğru ilerlerken yolun tamamiyle tıkalı olduğunu gördü ve şoföre doğruca merasim yerine gitmesi için emir verdi. Halk sokak ve meydanları doldurmuş, Başvekili alkışlıyordu. Bir çok yerde, son modaya uygun olarak bir açık otomobile binildi ve şehirden öyle geçildi. Başvekil ayakta, yapılan samimi tezahürata samimî bir şekilde mukabele ediyordu. Yanına Hariciye Vekili Prof. Fuad Köprülüyü almıştı. Bu surede sayın profesör de alkışlanmak ve alkışlara cevap vermek fırsatını bulmuş oldu. Kafilenin diğer kısmı, arkadan geliyordu.

Batıdan başlayarak Doğuya doğru Anadolunun büyük bir kısmı dolaşıldı. Her şehire, bir hususî münasebetle uğranılıyordu. Bu münasebet bir hayırlı işti. Konyada olduğu gibi Demokrat devlet adamlarının temellerini attıkları fabrikalar yine Demokrat (yâni Demokrat Partili) devlet adamları tarafından açılıyordu. Aradan bir sene gibi pek kısa bir zaman geçmiş, buna rağmen bacalar tütmeye başlamıştı. Yahut, Ayrancıda olduğu gibi yeni yeni inşaatın temelleri atılıyordu ve bunlar gelecek seçimlerden evvel tamamlanacaktı.

Bir senede tamamlanıp işletmeye açılan fabrika, sadece Konyadaki değildi. Yâni hükümet, bir tek yerde mesaisini ve gayretini teksif edip geri kalan yerleri ihmal etmemişti. Nitekim Konyadan sonra Amasyaya geçildi ve aşağı yukarı tam bir yıl önce, 13 Eylül 1053 tarihinde temeli Reisicumhur Celâl Bayar, bizzat Başvekil Adnan Menderes ve diğer vekiller tarafından atılmış bulunan Amasya şeker fabrikası da işletmeye açıldı. İktidar ispat ediyordu ki, «Seçim temel atma merasimleri» di-

Ecnebi sermayeye dair

Namık Zeki ARAL

Dokuzuncu Meclis seçimlerin yenilenmesine karar vermezden evvel ecnebi sermaye ile alâkadar iki kanun kabul etmiştir ki, bunlardan birinin adı doğrudan doğruya yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu (6224 numaralı ve 20 Ocak 1954 tarihli kanun) ve diğerinin adı Petrol Kanunu (6326 numaralı ve 8 Mart 1954 tarihli kanun) dur. Her iki kanunun da asıl hikmet-i vücudu memleketin arzu edildiği şekilde sür' atle kalkınmasına imkân vermiyen sermaye fıkdan veya noksanını mümkün olduğu kadar hafifletmektir.

İmkânı olsaydı da memleket ecnebi sermayeden tamamen müstağni bulunabilseydi ve istihsali için yalnız millî sermaye ile işini görebilseydi! İktisaden kâfi derecede inkişaf etmemiş memleketlerde ecnebi sermaye hem sermayedar için hem sermayenin yatmış olduğu memleket için mesele teşkil etmekten evvel ve âhir kurtulamamıştır. Zaman mekân olmuş, ecnebi sermaye muhiti içinde çalıştığı milleti zayıf bularak onun dalma binmiştir. Zaman mekân olmuş, millet ecnebi sermayeyi zayıf bularak onun dalma binmiştir. Birinci dünya harbine gelinceye kadar birinci hal, o tarihten sonra da ikinci hal hükmünü sürmüştür, denilirse hata edilmiş olmaz, sanırım. İlk cihan harbinden beri dünya memleketlerinde devam edip giden iktisadî ve hattâ siyasi huzursuzluğun ortadan kalkarak bir türlü istikrara varılmamasında ecnebi sermayenin ifa edebileceği hizmederden cihanın kemâliyle istifade edememesi de bir âmil olmuş ve olmaktadır. Sermaye olmaksızın istihsal yürümez. Sermaye istihsalin vücudu için mutlak surette lâzım olan üç unsurdan biridir. Millî sermayenin kifayetsizlik gösterdiği mıntakalarda ecnebi sermaye ortadaki boşluğu istenildiği gibi dolduramamaktadır.

*

Memleketimiz de ecnebi sermaye balonundan mes'ut hâtıralara sahip değildir. Bunun tesiri altındadır ki, bizde de iki dünya harbi arası, umumi heyeti itibariyle âdeta ecnebi sermaye izlerinin memleketten silinip kazınması için gayretlerle geçmiştir, denilebilir. Fakat bu hal memlekette millî sermayenin ecnebi sermaye yerine kaim olmasını ve ecnebi sermayeden beklenilen faydayı millî sermaye ile telâfi eylemeyi temin edememiştir. Sebeplerini burada arayacak değiliz. Fakat gün gelmiş, sermayesiz iş görülemiyeceği takdir edilmiş ve yeniden ecnebi sermayeyi davet lüzumuna kanaat hasıl olmuştur. Ecnebi sermaye bir memlekete mûtâden teknik ile birlikte gelir. Ecnebi sermayenin böyle bir faydası da vardır.

*

Gönül arzu ederdi ki mevzuu bahis iki kanun Mecliste Od büyük partinin tam ve pürüzsüz bir mutabakatiyle ve yahut öyle bir mutabakatı temin eder şekillerle kabul edilip çıkmış olsunlar. Maalesef böyle olmamış, olamamıştır. Olamamasına rağmen de bu iki kanun Meclisi teşkil eden heyetin büyük ekseriyetiyle kabul edilmiştir. Fazla olarak her iki kanun 2 Mayıs seçimleri arifesinde partilerarası münakaşaların baş meseleleri halinde ortaya atılmış ve böylece milletin ittilaına ve dikkatine ne kadar mümkünse o kadar vuzuh ile arzedilmiştirler. Neticede 2 Mayıs seçimleri, o kanunları hazırlamış ve Meclisten geçirmiş olan partiyi —yâni Demokrat Partiyi—, bu defa eskisine nazaran daha büyük bir ekseriyetle Meclise göndermiş olmakla mevzuubahis kanunlar da —âdeta bir referandum neticesi— milletin tasvibine mazhar ve bizzat millete mal olmuşlar, demektir.

*

Bu vaziyet iktisadî ve hattâ siyasi bakımdan o kanunlara bir başka ehemmiyet izafe eder. Bu ehemmiyetten de iki netice çıkarılmak lâzım gelir ki, bîri hâlen muhalefette bulunan Halk Partisini ve diğeri hilen iktidarda bulunan Demokrat Partiyi alâkadar eder.

1 — O kanunlar hükmüne istinaden iktisap edilen veya edilecek olan haklar yarın Mecliste ekseriyetin yer değiştirmesi ile bir daha meydana çıkarılıp münakaşa mevzuu olmamalıdır. (Burada kanunların şu ve bu maddesindeki her hangi feri bir hükmü yarın tefsir için Mecliste açılabilecek müzakereleri değil, kanunların bizzat kendilerine ve esas hükümlerine müteallik münakaşaları kasdettiğimizi söylemeye hacet yoktur). Ortada millet namına verilmiş söz veya sözler vardır. Bu sözler mutlaka tutulmalıdır. Devletçilik prensibine bağlı Parti petrol denilen hazineyi dün gerek teknik gerek sermaye bakımından bizde Devletin kendi başına işletebileceğim —zamanında kanunu hazırlayıp Meclise getirenlere karşı— ispat etmemiş ve etmiye çalışmamıştır. Eğer çalışmış ve ispat etmiş olsaydı yarın için ka-

ye muhalefetin hücumlarına maruz kalan fabrikalar oyuncak fabrikalar değildir. Bu suretle gösterilmek istenilen bir diğer husus da öteki temel atmaların aynı neticeyi yalan zamanda vereceği idi.

Her uğranılan yerde tezahürat devam ediyor ve bir çok yerde buna muhalefet partileri, bilhassa Cumhuriyet Halk Partisi mensupları da katılıyordu. Hem sadece merak saikasiyle değil. Nitekim Başvekil Konyada iken kendisini candan bir şekilde Karamana davet edenler Cumhuriyet Halk Partililerdi. Büyük siyaset merkezlerinden uzaklaşıldıkça kavganın liderler arasında bulunduğu görülüyor, «partiler arası münasebet» denilen münasebetin şefler arasındaki şahsî dostluktan dolayı iyileşip kırgınlıktan dolayı bozulduğu müşahede ediliyor, fakat büyük kütlenin hayatında fazla tesiri olmadığı anlaşılıyordu. Başvekil Adnan Menderes Cumhuriyet Halk Partisini parti olarak tanımadığını söylemişti ama, işte Anadolunun Halk Partilileri kendisini Başvekil olarak hürmet ve üstelik candan bir muhabbetle selâmlıyorlardı. Aynı şekilde, hele seçimlerden beri devleti idare edenlerle hiç bir münasebette bulunmıyan İsmet İnönü de ihtimal ki Anadoluya çıksa Anadolunun Demokrat Partililerinden aynı saygıyı görecekti. Liderlerin bundan ders almaları icap eder. Zaman zaman kütleye inmek, kendisini çeviren çemberi kırıp hakikatle bizzat karşı karşıya gelmek, hâdiseleri sadece Dr. Mükerrem Sarol'un veya Nihat Erim'in gözüyle görmemek, memleketin gerek rejim, gerek iktisadî bakımdan tam vaziyetini hisleriyle sezmek elbette ki çok faydalı bir şeydir. Böyle bir kür, buzların çözülmesine yarayabilir. Nitekim Başvekil Adnan Menderese sallanan bayraklar içinde altıoklu bayrakların bulunması düşmanlığın kütlelere inmediğini en güzel şekilde ispat ediyordu.

İlk şeker ve Menderes

Ağzından da tatlı lâf çıksın

Başvekilin söyledikleri :

Ve Başvekil konuştu. Adnan Menderes hayli uzun bir zamandan beri memleketin iç durumundan bahsetmemiyen bir takım vaziyetlerin arkasına çekilerek :

— Ne yapalım, darlık içindeyiz. Allah bize, biz de size!.. kabilinden ortaya mazeretler çıkmamalı ve çıkarılmamalıdır.

Bu kabil vaziyetlerden ecnebi sermaye sahipleri zarar görürler. Fakat memleket ecnebi sermayenin gördüğünden de daha büyük zararlar görür. Bugün «İktisaden kâfi mertebede inkişaf edememiş» memleketler arasında bulunuyorsak ve hattâ bugün Millî Müdafaamız için dahi hariçten malî yardımlar arar bir vaziyette yaşıyorsak bu halin en büyük âmillerinden biri de şimdiye kadar memleketimizde sermayeyi tam mânasiyle teşvik eder bir hava yaratamamış olmaklığımızdır. «Sermaye» dediğimiz zaman ecnebi sermayeden mukaddem millî sermayeyi kasdettiğimizi bir kere daha ehemmiyetle kaydedelim. Ecnebi sermayeden evvel millî sermayeye müsait şartları yaratırsak hem icabında ecnebi sermayenin kendi kendine koşarak memlekete gelmesini temin etmiş ve hem ecnebi sermayenin bir memlekete geldikten sonra ihdas edebileceği bir takım nahoş meselelere maruz kalmaktan kendimizi masun tutmuş oluruz.

nuna muarız kalmak hakkını da gerek memleket gerek ecnebi sermaye muvacehesinde belki mahfuz tutmuş sayılabilirdi. Ortada böyle bir vaziyet de yoktur. Ecnebi sermayeyi teşvik kanunu için de milleti kayıtsız şartsız temsil eden bir heyet yine mevcut hükümler dahilinde millet namına bir takım haklar vermekte olduğundan zaman içinde bu hakları iktisap edecek ecnebi sermayedarları o hakların istimalinden mahrum etmemek kezalik gerek Meclis, gerek millet için bir vecibe teşkil eder.

2 — Kanunlarla temin edilmiş olan hakların mahfuz tutulması için bütün iktidar hükümetlerine, bilhassa o kanunları Meclise kabul ettirmiş olan Demokrat Parti hükümetine de terettüp eder bir vazife vardır. O vazife de memleket iktisat ve maliyesini memleket menfaati için olduğu kadar ecnebi sermayeye karşı iltizam edilmiş taahhütleri de yerine getirebilecek bir şekilde idare etmektir. Meselâ kanunlar ecnebi sermayenin gerek gelirlerini gerek re's-ülmal bedellerini nakden veya aynen harice çıkarmak için bir takım haklar tanımaktadırlar. Memleket iktisat ve maliyesi o şekilde idare edilmelidir ki yarın kendi tedbirsizliklerimiz neticesi ferahlık ifade etmişti. Doğan Nadi Cumhuriyete yazdığı intihalarının birine başlıkların en güzelini bulmuştu: Mutedil bir konuşma! Doğan Nadi Adnan Menderesin sadece bir tek konuşmasından bahsediyordu. Halbuki hemen hepsinin havası aynıydı: Mutedil bir havai

Bir defa Başvekil, son derece sâkin bir eda ile konuşuyor, muhaliflere çok acı ve tatsız hücumlarda bulunmaktansa rakamları konuşturmakta fayda görüyordu. Başvekilin seyahatinden önce bütün vekâletlere yazılar gitmiş, hepsinden faaliyet raporları, rakamları istenilmişti. Bilhassa Nafia Vekâleti dolgun raporlar göndermişti. Hakikaten Kemal Zeytinoğlunun idaresinde çalışan bu vekâlet, en müsbet çalışan vekâletlerin başında geliyordu.

Başvekil iktisadi meseleleri ele aldı ve kalkınmamızın tafsilâtını verdi. Mesul bir devlet adamı olarak temin etti ki, iflâsa ve tehlikeli uçurumlara doğru gittiğimiz iddi alan, hayalden ibarettir. Bütün sakin edasına rağmen bazan «iyi yapılan her iş karşısında yürekleri sızlayanlar» dan bahsetmekten kendini yine de alamadı. Buna rağmen hiç bir zaman sertliğe kaçmadı.

Söyledikleri elbette ki Demokrat Parti iktidarının ekonomik sahadaki görüşleriydi. Bunları son derece mutedil lisanla ifade ettiğine göre aynı şekilde ifade edilecek başka görüşleri de aynı itidal ile karşılaması icap edecekti. Ama, aynı kırıcı ve yıkıcı olmıyan lisanla... Zira partilerin muhtelif meselelerde başka başka düşünmelerinden, bunu ifade etmelerinden, ortaya yeni fikirler koymalarından, nihayet birbirlerini tenkid etmelerinden daha tabu bir şey bulunamaz. Rakip rakibe elbette ki methiye okumıyacaktır.

Başvekilin söylemedikleri

Başvekil, dış politikaya kadar hemen her şeyi de şöyle bir bahis mevzuu etti. Fakat rejim meselesinden hiç bah-

Adnan Menderes

Makas haftası

setmedi. Birliğin kuvvet doğurduğunu ifadeyle beraber hakiki birliğin temini için ne yapılması lâzım geldiğini, iç politika hayatımızda mevcudiyeti gayrı kabili inkâr bulutların ve milletin bir kısmı üzerine çöken endişenin dağılması yolunda ne düşündüğünü açıklamadı. İhtimal ki yakınları kendisine böyle bir korkunun, endişenin, huzursuzluğun bulunmadığım söylemişlerdi. Ama, Anadoluda yaptığı gibi hakikati şehirlerde, münevver muhitlerde de bizzat müşahede fırsatını bulsaydı görecekti ki pek çok insan bir takım tesirlerin altında —yerli veya yersiz— hürriyetlerini kullanamamakta, haklarından emin bulunmamaktadırlar. Bunun sebebi iktidar partisinin seçimlerden sonra aldığı sert tavır ve menfaatleri bunu icap ettiren kimselerin o havayı yaymış bulunmalarıdır.

Başvekilin nutuklarından anlaşıldı ki meselâ Prof. Rasim Adasal bir ev yaptırmak isterse çimentoyu daha kolay bulacaktır; Başvekilin nutuklarından anlaşıldı ki meselâ Prof. Enver Ziya Karal evine şekeri daha sıkıntısız temin edebilecektir. Fakat Prof. Rasim Adasal veya Prof. Enver Ziya Karal «Kıbrıs Türktür» komitesine siyasetle uğraşıyorlar diye yerlerinden olmak korkusu duymaksızın girebilecekler, orada faaliyet gösterebilecekler midir, bu hususu Adnan Menderes bildirmedi. Halbuki havanın, bazı kimselerin zannettiği ve diğer bazı kimselerin de zannettirdikleri gibi bir tedhiş havası olmadığım rakam verir gibi inandırıcı şekilde temin etseydi, yüreklerde biriken endişeyi dağıtacak bir kaç söz söyleseydi ve soma o sözler fiiliyatla tasdik olunsaydı adına Demokrasi denilen ve insanların korkudan azade yaşamalarını başlıca prensip bilen rejime büyük bir iyilik yapmış olacaktı.

Zira Başvekil Menderes, muhalefet partisinin ateşli lideri olduğu zamanlar inandığı hakikatlere şimdi de inanmaktadır ve elbette bilmektedir ki bir lokma ekmeği bir lokma hürriyete tercih edenlere bir tek ilim verilebilir: Alçak!

Aynı şekilde vatandaşlara bir lokma hürriyet yerine bir lokma ekmek teminini marifet bilen rejimlere de her isim verilebilir de bir isim verilemez: Demokrasi!

Muvaffak demokratik idare ekmekle hürriyeti birbirinden ayırmıyan, birini diğerinin lâzımı gayrı müfariki addeden idareden başkası değildir. Demokrat Parti idaresinin böyle bir idare olduğunu anlatmak, hattâ ispat etmek zarureti bugün Türkiyede mevcuttur. Bunu inkâr etmek, binilen dalı kesmek olur.

Sıkıntıya katlanmalıyız!

Gazeteciler pek ziyade hayret ettiler. Karşılarında orta boylu, topluca genç, yüzü güneşten yanmış, koyu renk elbise giymiş bir adam vardı. Yürürken hafif aksıyordu —yeni ameliyat geçirmişti— Söze :

«— Hâlen memleketimizde kömür istihsali ihtiyaca kâfi gelmemektedir, bir kömür buhranı mevcuttur» diye başlamıştı.

Gazetecileri hayrete düşüren bu beyan değildi. Bunun böyle olduğunu herkes biliyordu. Fakat orta boylu adamın ismi, Fethi Çelikbaştı. Fethi Çelikbaş İşletmeler Vekilidir.

Memleketimizde, hangi partiye mensup olursa olsun, mes'ul kimselerin hakikatleri olduğu gibi ifade etmeleri pek görülmüş, alışılmış şey değildir. Fethi Çelikbaş âdeta bir âdeti bozuyor ve demokratik idarelerde yapıldığı gibi açıkça hesap veriyordu. Hattâ daha da ileri gitti, kömür darlığının geçici olmadığını söyledi, bu darlığın gittikçe artacağını bildirdi. Tedbir almak, tasarruf etmek lüzumu vardı. İcap ederse, ithalât yapılacaktı.

Vekil, İstanbul halkının en ziyade alâkalandığı bu kömür mevzuunda izahat verirken her şeyi açıkça anlatmakta fayda görmüştü. Dedi ki :

«— Biz iktidara geçtiğimiz zaman Türkiyede 800 milyon kilovat saat enerji istihsal edilirdi. Bu istihsal garp memleketlerinin geri kalmış memleket diye vasıflandırdıkları bir memleketin ihtiyacına ancak kâfi gelirdi. Dört sene içinde enerji istihsalimiz 1 milyar 200 milyon kilovat saate, çıkmıştır. Taş kömür istihsali 2 milyon 700 bin ton iken bu sene 3,5 milyon tonun üstündedir. Memleket umumî bir kalkınma yoluna girmiştir. Fabrikalar ve enerji istihlâk eden diğer müesseselerin adedi gün geçtikçe artmaktadır. Halbuki enerji ve kömür dâvaları o kadar şümullüdür ki, Amerikada bile büyük bir santral ancak beş buçuk yılda yapılmaktadır. O halde, elimizdeki enerjiyi dikkat ve itinayla sarfetmek zorundayız. Zira ihtiyacımız, bugünkü süratle istihsalimizden fazla armaktadır. İstihsalimizi 1960 da 5,5 milyon tona yükselteceğiz; fakat aynı tarihte ihtiyacımız 7,5 milyon tona varmış olacaktır.»

Fethi Çelikbaş her şeyi, sebepleriyle beraber olduğu gibi anlatıyordu. Bir çok rakam verdi. Bunlardan görüldü ki, enerji istihsalinin artmasını temin için tedbir alınmamış değildir. Fakat memleketin ihtiyaçları o kadar büyüktür ki, bunları tamamiyle karşılamağa imkân yoktur. İşletmeler Vekili eğer iyi bir istikbal isteniliyorsa bugün sıkıntıya katlanmanın zaruret olduğunu söyledi. Bu, doğru bir sözdü ve hakikî devlet adamlarının başka türlü konuşmasına imkân yoktu.

Ne yapılacaktı? Kömürden gayrı enerji kaynakları ele alınmıştı. Petrol Kanunu ve barajlar yeni yeni enerjiler temin edeceklerdi. Fakat onları beklerken istihsal edilebilen kömür tasarrufla kullanılacaktı. Ancak tasarruf, yâni kısıntı ballan yakacak ihtiyacından değil, diğer istihlâkten yapılacaktı. Halkın kömürünü temin edebilmesi için bütün tedbirler alınmıştı. O bakımdan bir endişenin yeri yoktu. Fakat unutulmamalıydı ki, vatandaş ne kadar az kömürle ısınabilirse o derece hayırlı bir iş yapmış olacaktı.

Fethi Çelikbaşın beyanatı, kömür mevzuundaki bütün şüpheleri ve bu şüpheler üzerine bina edilen dedikoduyu, ithamları bir anda yıktı. Anlaşılıyordu ki, kömür meselesi düşünülmüş, plânlanmıştır. Fakat ihtiyaç o kadar fazladır ki tasarrufa âzami riayet mecburiyeti vardır. Halk, bunu böylece bilmelidir. Sıkıntı çekilecektir. Niçin saklamalı? Sebebi iyi izah olunduktan sonra Türk Milleti elbette ki meselâ İngilizlerin hem de seneler senesi katlandıkları sıkıntının bir kısmına boyun eğmesini bilecektir.

*

İşletmeler Vekilinin beyanatı, sadece ele aldığı mevzu —**kömür**— ba-

Fethi Çelikbaş

Kömür peşinde

tonundan değil, asıl ifade ettiği zihniyet itibariyle büyük alâka uyandırdı. Ne gazeteciler, ne de gazete okuyucuları bu neviden «Açık konuşmalar» a alışıktılar. Belki de Cumuriyetimizin bütün tarihinde ne zaman şikâyet ve tenkidler yapılsa mesul devlet adamları, devrin şartlarına göre sert veya yumuşak tekzipler, inkârlar yoluna sapmaktan başka şey yapmamışlardır. Vekillerin seçmenlere hâdiselerin hakikî mahiyetini bu şekilde anlatmaları ancak yabancı memleketlerde görülen ve Türkiyede gıpta edilen bir hâdiseydi. İşler küçük ve dar zihniyetle mütalâa edilirse bunun mahzurlu olduğu düşünülebilir ve şarklı kafalılar böyle bir hareketi yadırgayabilirler. Halbuki bilhassa İstanbul halkı artık kendisiyle böyle konuşulmasını istiyor. Yoksa şehir halkı bir keşmekeş içinde, binbir sıkıntı çekerek yaşarken, su dahi bulamazken, çöpçü göremezken o şehrin valisi «İstanbul, hayatının en mesut ânını yaşıyor» demekten çekinmezse kendisine ancak gülünür.

Fethi Çelikbaş'ın beyanatını bütün gazeteler büyük başlıklarla verdiler. Cumhuriyet, 3 sütun üzerine şu başlığı koymuştu : «Kok kömürü tasarrufu zaruri bir bal alıyor»; Dünya'nın başlığı 5 sütundu; Hürriyet'in 2; Vatan'ın 3; hattâ Yeni Sabah'ınki çift idi. Gazetelerin içinde yalnız Zafer'di ki beyanâtı sayfanın en görülmiyecek yerine tek sütun üzerine sıkıştırmak maharetini göstermişti. O Zafer ki Devlet Vekili Mükerrem Sarol'un her kelâmını baş döndürücü puntolarla verir.

Üstelik konulan başlık şu idi :
«Kömür istihsali gittikçe artıyor!»
Allah selâmet versin, e mi?

C. H. P.

Çıkamıyan Ulus

Cumhuriyet Halk Partisinin merkezinde teşkilâttan gelen paralar sayıldı. Bir defa daha sayıldı, bir defa daha savıldı. Hep ayrı miktar elde ediliyordu: 2500 lira..

O zaman alâkalıları bir düşünce aldı. Hepsi anlıyorlardı ki 2500 lira ile bir gazete çıkarmaya imkân yoktur. Halbuki 65 vilâyetteki teşkilâtın gönlünden kopa kopa bu 2500 lira kopmuştu. Gerçi her 'toplantıda büyük lâflar edilmiş, Parti uğrunda para değil, kan ve can verecekler çıkmıştı. Ama sıra keselerin ağzını açmaya geldiğinde, pek çok kimse bir kenara çekilmekte büyük maharet göstermişti.

«Ulus» un bu yeni hikâyesi Ankara Valisi Kemal Aygünün Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanlığına bir resmi mektubu ile başlar. Mahmut Aydın Elbeyoğlu adında bir zat —«Yeni Ulus» un eski muhabirlerinden biri— vilâyete müracaat etmiş ve günlük bir gazete için «Ulus» adının imtiyazını istemiştir. Vilâyet bu imtiyazın Cumhuriyet Halk Partisine ait bulunduğunu görerek açıkgöz delikanlının talebini reddetmiş ve vali Kemal Aygün, her türlü yanlış anlamayı bertaraf etmek üzere durumu bir yazı ile Muhalefet Partisine bildirmiştir.

Gerçi Muhalefet Partisinde «Ulus» isminin Partinin mallarını hazineye intikal ettiren kanunun şümulüne girmediği bilinmiyor değildi. Fakat mallar alınırken Parti ileri gelenleri düşünmüşlerdi ki, eğer Atatürkün hediyesi olan «Ulus» un bile istirdat edildiği umumî efkâra ilân edilirse, onun yerine ona benzer isimde bir mücadele gazetesi çıkarılırsa parti daha ziyade mazlum mevkiine düşer ve iktidarın hareketi takbih olunur. Nitekim o sıralarda Maliye Vekâleti de bunu ihsas etmişti. Fakat vilâyet partiye durumu resmen bildirdiğinde, o zamana kadar

Nihad Erim

Başında lideri

şartlar da değişmiş bulunduğundan, «Ulus» un yeniden intişarı için çok kuvvetli bir cereyan kendini hissettirdi.

Doğrusu istenilirse, Parti Genel Kurmayının bazı sayın azaları çıkmakta olan «Yeni Ulus» u Partinin malı bilecek kadar hâdiselerden habersizdiler. Nihad Erim aksi iddiada bulununca, pek ziyade hayret ettiler. Halbuki Nihad Erim, —ki, «Ulus» u istirdat edilmiş gibi göstermenin başlıca taraftarıydı— kanun çıktığında «Yeni Ulus»u Partinin gazetesi olarak neşretmek üzere gazetenin idare müdürü Muhiddin Erkan vasıtasiyle Genel Sekreter Kasım Gülek'ten para istemiş, Kasım Gülek «Bugün çek defterim yanımda değil, yarın çek defterini yazmayı unuttum» diye atlatmış,'bunun üzerine Nihad Erim ortada kârlı bir işin bulunduğunu görerek evini satmış ve temin ettiği para ile kendi namına bir gazete kurmuştu. Hattâ daha sonraları bunu Partiye devre hazır olduğunu da mektupla bildirmiş, bir müddet koymuş, Parti kendisini toplayıncaya kadar; müddet geçmiş, gazete itirazsız Nihad Erinim malı olmuştu.

«Ulus»un bundan sonraki macerası AKİS okuyucuları için meçhul değildir. Gazete Nihad Erimin dostları ile düşmanları arasındaki mücadelenin mihrakını teşkil etmiş, öyle inkişaflar göstermiştir ki, mesele tam bir Arap saçı haline gelmiştir. İş müteaddit defalar o zamanki Genel İdare Kurulunda görüşülmüş, hattâ Kasım Gülek «Ulus» u kurmak üzere eski Zonguldak Millet» vekili Rebiî Barkın'ı memur etmiş, «Yeni Ulus» mensuplariyle beraber bir toplantıda «Ulus» hemen çıkıyormuşçasına vazife taksimleri yapılmış, bunun üzerine Nihad Erim kendi gazetesinde çalışanlara ya «Ulus» u ya «Yeni Ulus» u tercih etmeleri için bir ültimatom vermiş, buna karşı gazete mensupları da o sırada almakta oldukları 90 lira maaşın normal hadde getirilmesini istemişler, bir karışıklıktır gitmişti. Bir ara da, yine Kasım Gülek Cemil Sait Barlasın küçük rotatifinde «Ulus» u çıkarmayı teklif etmiş, fakat İnönü'nün de hazır bulunduğu bir Genel İdare Kurulu toplantısında Nihad Erim mütehassıs sıfatiyle böyle bir şeyin kabil olamıyacağını izah etmiş, projeden vazgeçilmiş, toplantıdan sonra hep beraber «Yeni Ulus» a gidilerek birlik ve dostluk tezahürleri gösterilmişti.

«Ulus» meselesi son Parti Meclisinde de bahis mevzuu olmuş, hararetli münakaşa ve müzakerelerden sonra herkes büyük bir cömertlikle vaadlerde bulunmuş, bunları toplamaya da Cemal Reşid Eyüboğlu memur edilmişti. Kurultay arifesinde ise Genel Sekreter Kurultaya karşı kendisini mesuliyetten kurtarmak için bir şirket kurulması yoluna gitmiş, hattâ müracaatta bile bulunmuştu. Kurultayın sayın azaları da para temini hususunda parlak nutuklar söylenirler, hepsi şirkete girmeye cam gönülden hazır olduklarını bildirmişlerdi. Kapının önünde para toplamak üzere bir de yer kurulmuş, hisse senetlerinin satışına bile başlanılmıştı. Ancak sıra sözden Bile intikal ettiğinde para veren pek çıkmamıştı.

Kurultayda «Ulus»un çıkması hususunda prensip kararına varılınca Genel Sekreterlik vaziyeti derhal teşkilâta bildirmiş ve teşkilâttan bu iş için para toplanması istenilmiştir. Yeni Sinema toplantılarında vaadlerde bulunanlar, delegelerdi. Ankarada iken belki yanlarında fazla para yoktu. Şimdi, memleketlerine dönmüşlerdi. Her halde hem kendileri, hem etraflarındakiler böyle hayırlı bir işe para yatırmaktan çekinmiyeceklerdi. Bu suretle «Ulus» kelimenin tam mânasiyle partilerin gazetesi olacaktı. Üstelik Nihad Erim de, mânevi tazyikler altında «Yeni Ulus» isminden feragat etmiş, gazetesinin adı-

Kasım Gülek

Paraya kıyabilseydi

nı «Halkçı» ya çevirmişti.

İşte bu yüzdendir ki toplanan paranın topu topu 2500 lira olduğu görüldüğünde bu miktar sayıldı, bir daha sayıldı, bir daha sayıldı. Yanlışlık yoklu, teberruların tutarı buydu. «Ulus» bir defa daha hayal olmak üzereydi.

«Ulus» un gecikmesinden pek memnun biri vardı: Nihad Erim. «Ulus» çıkmadığı müddetçe «Halkçı» Partinin resmi organıymış gibi satılıyordu. «Halkçı» satıldığı müddetçe de Nihad Erim kâr ediyordu. Hem maddi, hem de mânevi.. Zira, sözü duyulan tek sözcü o idi. Gerçi yazdıkları partiyi değil, kendini ilzam ediyordu. Ama, bir hareket oluyordu.

«Ulus» un çıkamamasından —çıkmasını istediği halde— Genel Başkan da pek öyle şikâyetçi değildi. Nihad Erim, umumiyetle kendi fikirlerine yalan fikirleri savunuyordu. Üstelik, istediği zaman bu neşriyata bir ana hat çizmesi de kabildi. «Halkçı» kendisine karşı cephe almazdı.

Buna mukabil, Kasım Gülek bütün gayretlerin boşa gitmesi karşısında üzüntü duyuyordu. Nihad Erim, 1 numaralı rakibiydi «Halkçı» Kurultaydan sonra Partinin Genel Kurmayına karşı da vaziyet almış ve acı neşriyatına ancak İnönü'nün müdahalesi neticesinde fasıla vermişti. Kasım Gülek bunu bir fasıla telâkki ediyordu. Maamafih, bütün bu işler eğer kendisi Muhiddin Erkan vasıtasiyle yapılan talebi yerine getirseydi, böyle olmazdı. Yâni hislerine kapılıp parayı esirgemeseydi ne Nihad Erim bugün bir gazeteye sahip olabilirdi, ne de Parti gazetesiz kalırdı. Şimdi, Nihad Erim ne zaman «Ulus» meselesi bahis mevzuu olsa derhal, matbaasız bir gazetenin çıkamıyacağı tezini savunmakta, her şeyin mü-

Ateş kendini savunuyor

İstanbul'un maruf Mebusu Necmi Ateşten bir mektup aldık. Demokrat Partide nüfus tacirlerinin tasfiyesi bahis mevzuu olurken Necmi Ateş'in ismi son günlerde gazetelerde —ve AKİS'te— sık sık geçmişti. Necmi Ateş mektubunda umumi efkâra bir hesap veriyor. Mektubu aynen ve büyük memnunlukla neşrediyoruz. Yalnız, mektuptaki bütün iddiaların mektubun altında bulunan imzanın sahibine ait olduğunu da burada tasrih etmek isteriz.

Memnunluğumuz, bir Demokrat milletvekilinin demokrasilerde hesap vermenin lüzumuna inanmış olmasından ileri gelmektedir.

Darısı başkalarının da başına...

İstanbul 17/9/1954

Akis Mecmuası yazı işleri müdüdüğüne

11 Eylül 1954 tarihli ve 18 sayılı mecmuanızın dördüncü sahifesinde (Alt katta temizlik) başlıklı yazının muhtelif yerlerinde ismimden bahsedilmektedir. Efkârı umumiye nazarında tefsirlere yol açacak mahiyette gördüğümden, bu yazının tavzihan neşrini rica eder, bu vesile ile bana böyle bir açıklamada bulunmak fırsatını verdiğinizden dolayı ayrıca teşekkür ederim.

Şuna inanıyorum ki, namuslu kimseler, haklarındaki söylentilerin dudaklar arasında kalmasından ziyade ortaya serpilmesinden hoşlanırlar.

Çünkü, onlar efal ve hareketlerinin hesabını hiç bir müddet aşımı tanımadan her zaman vermeye âmadedirler.

Yazılarınız arasına sıkıştırdığınız (Cumhuriyet Gazinosu) hikâyesini suistimale bir misal olarak gösteriyorsunuz.

Ben onbeş senelik bir müteahhidim. Demokrat Parti iktidara gelmeden evvel de benim hususi otomobilim vardı, bugün de var.

On beş senelik taahhüt hayatımda Cerrahpaşa Verem Pavyonu, Bursada Gönlüferah Oteli, Bursada Vali konağı, İstanbulda Topkapı Sarayı Harem Dairesi, Haseki Darüşşifası, Haseki Çocuk Pavyonu, Süreyyapaşa Verem Sanatoryomu, Eyüp ve Bakırköy Dispanserleri, ve General Elektrik T. A. O. ait ampul fabrikası inşaatları gibi yekûnları o zamanın rayiclerine göre beş ilâ altı milyona baliğ olan inşaatları yapmış bir müteahhidim.

Bu işlerle uğraşanlar pek âlâ bilirler ki, bir kalemde bir milyondan fazla teminatiyle birlikte bir taahhüt işini yapmak en az 3 - 4 yüzbin liralık bir sermaye ile kabil olabilir.

Çalıştığım Yapı ve Kredi Bankası meydandadır. Arzu edene, dilediği şekilde on beş senelik hesaplarımı tetkik etmek ve malî durumumu inceleme yetkisini havi vekâletnameyi vermeye hazırım. Hattâ bu işi sayın gazetenize de havale edebilirim.

Yapılacak tetkikat neticesinde iktidardan evvelki mali bilançomun bugünküne nazaran lehime daha üstün rakamları taşıyacağı gün gibi aşikâr bir hakikat olarak görülecektir. Ben daima namusumla çalışmış ve kazandığım her kuruşun hesabını her zaman Verebilecek bir insanım. Başkaları beni ilgilendirmez.

Parti başkam bulunduğum üç senelik müddet içinde iki inşaat ihalesine iştirak ettim. Bunlardan birisi (Etiler Kooperatifi) inşaatı, diğeri (Adapazarı) şeker fabrikan inşaatıdır. Birincisinde rakiplerimden üçyüz bin lira fazla bir tenzilât yaptığım halde vermediler. Diğerinde yine rakiplerime nazaran fazla bir tenzilât yaptığım halde haddi lâyık değildir, diye vermediler. Birincisi için sayın Başbakana, ikincisi için sayın Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğluna şikâyet ettim. Haksızlığın giderilmesi için müdahalede bulunmalarına rağmen muvaffak olamadım.

İşte bu şartlar içinde ivazsız ve fedakârane geceli gündüzlü İstanbulda D. F. başkanlığı vazifeme devam ederken on beş senelik mesaimin semeresinin günbegün eriyip gittiğini görerek iki senedenberi piyasada satılık olarak dellalların elinde dolaşan, her vatandaşın satan aldığı gibi ben de bir gayrimenkulün yarı hissesini itar yolu ile gelir temin etmek maksadiyle ikiyüz bin liraya satan aldığım tapu kayıtlan ile meydanda dururken (Cumhuriyet Gazinosu) hikâyesi şeklinde efkârı umumiyeye bir suistimal misali olarak gösterilmeğe çalışmak haksızlık olur kanaatindeyim.

Her an 1950 senesinin 13 Mayısı ile 1954 senesinin ve hattâ 1958 senesinin Mayıs ayına kadar olan malî durumumu herkesin tetkik ve tahkikine açık tutanaktayım.

1946 senesinde Demokrat Partiye intisap ettiğim gündenberi Ocak, Bucak, İlçe ve 11 İdare Kurullarında vazife görerek partili arkadaşlarımın sevgi ve itimadına mazhar olmuş bir üyeyim. Parti kurucularından başka partinin milyonlarca üyesi de hep böyledir. Talebe Birlikleriyle başlayan cemiyet hayatım ve Millî Türk Talebe Birliği İkinci Başkanı olarak yıllarca vazife gören Necmi Ateş bir istifham olamaz.

İstanbul Milletvekili
Necmi Ateş

kemmel olmasını istemekte, bu yüzden evvelâ matbaa kurmak cihetine gidilmesini tavsiye etmektedir. Böyle bir işin ise bir milyon lira istediğini bildiğinden, paranın asla toplanamıyacağından hemen tamamiyle emindir.

Halbuki kendisinin pekâlâ satılan «Halkçı» sı başkasının matbaasında hazırlanmaktadır.

Bu gidişle «Ulus» hiç çıkamıyacağa pek benzemektedir.

Mahallî seçimlere hazırlık yok

Toplantı gürültüsüz, patırdısız bir toplantı oldu. Riyaset makamını —İstanbuldaki mütevazi parti binasındaki salonun ortasında bulunan masanın başındaki yere riyaset makamı denilebilirse— Genel Başkan İsmet İnönü işgal ediyordu. Yanında Genel Sekreter Kasım Gülek vardı. Azalar masanın iki yanına sıralanmıştı.

Gerçi bu, bir ara toplantısı idi. Parti Meclisi Kasımda idi ve bu tarih Demokrat Partinin Büyük Kongresinin Ekimde yapılacağı mülâhazasiyle seçilmişti. Ama mahalli seçimlerin- arifesinde bizzat Genel Başkanın riyasetinde yapılan böyle bir toplantı gazetelerde daha geniş akisler uyandırabilirdi. Eğer Cumhuriyet Halk Partisi Belediye seçimlerine hararetli bir şekilde girmek niyetinde bulunsaydı... Partide bunu belirten bir hareket yoktur. Her şey gösteriyor ki mahalli seçimler pek sönük geçecektir ve olsa olsa mahalli gayretler görülecek, fakat Partice bir faaliyet olmıyacaktır.

Mahallî seçimlere Cumhuriyet Halk Partisinin iştirakini temin etmenin ne kadar zorluklar doğurduğu hatırlardadır. O zaman aleyhte bulunup da yenilenler şimdi yeni itirazlar yükseltmekte, bir dönüş yolunun açık olup olmadığını denemektedirler. Partinin bilhassa İstanbuldaki ocak veya bucaklarında yapılan kongrelerde mahallî seçimlerin tarihine itiraz edilmekte ve Kasım başında yapılırlarsa bunun kanuna aykırı olacağı belirtilmektedir.

Ancak umumi bir caymanın bahis mevzuu olamıyacağı aşikârdır. Halk Partisi mahalli seçimlerde muhalefeti temsil edecek, fakat bu seçimler vesilesiyle bütün memlekette bir seçim kampanyası havası vermemeye çalışacaktır. Bunun sebebi büyük seçimlerden sonra sükûnetin henüz tam mânasiyle geri gelmemiş olması ve sinirli havanın devam etmesidir.

Belediye Seçimi Arifesinde

Boş kürsü - Susuz çeşme

KAPAKTAKİ DİPLOMAT

Selim Sarper

New - York'ta, Birleşmiş Milletler Teşkilâtının o muazzam binasında gözlüklü, son derece zarif ve kibar görünüşlü bir adam memleketinin hemen bitşiğindeki bir adayı canla başla müdafaa edecek. Adamın adı Kıbrıs, adamın adı Selim Sarper'dir. Selim Sarper Türkiyenin Birleşmiş Milletlerdeki daimi temsilcisidir.

Selim Sarperin vazifesi kolay olmıyacaktır. Eğer Türkiye meseleyle doğrudan doğruya alâkalı bulunsaydı delegemiz kürsüye çıkar ve sözünü esirgemeksizin fikrini anlatırdı. Fakat şimdi kürsüde değil, koridorda çalışmak icap ediyor.

Gözlüklü adam 55 yaşındadır. Ağustos ayının 14 ünde doğum gününü kutlamıştır. Babası mütekaid Mutasarrıf Esat Rauf Beydir. İstanbulda doğmuştur. Lise ve Yüksek tahsilini İstanbuldaki Amerikan kolejinde ve Almanyada yapmıştır. Hukuk mezunudur. İngilizce, Almanca ve Fransızcayı iyi bilir, konuşur, yazar.

1923 senesinde para kazanmağa başlamıştır. O yıl Adana lisesinde Fransızca hocalığı yapmıştır. Hariciyeye intisabı 1927 yılındadır. Muhtelif memuriyetlerle Odesada, Moskova'da, Gümülcüne'de, Berlin'de, Bükreş'te bulunmuştur. Evlidir, iki çocuk babasıdır.

Selim Sarper 1939 senesinin 21 Eylülünde Başvekâlete bağlı Matbuat bürosunun umumî kâtibi olmuştur. 1940 senesinin 1 Haziranında ise kendisini Matbuat Umum Müdürü olarak görüyoruz. Harp yılarının çoğunu Selim Sarper bu vazifede geçirmiştir.

Gazetelerin ekserisinde bir dosya vardır. Bu dosyalarda Matbuat Umum Müdürlüğünden vaktiyle gelmiş emirler saklanır. İçlerinde ne acaipleri, ne inanılmazları vardır. Bunları basın hürriyeti ile bağdaştırmaya, şartlar ne olursa olsun asla imkân yoktur. Hemen hepsinin alfanda Selim Sarperin ismi bulunur. Selim Sarper gazetelere hava vaziyetini yazmayı yasak eden adamdır.

Tabiî bu bir talih veya talihsizliktir. O mevkide kim olsa aynı emirleri verecekti. Selim Sarper Moskovaya Büyükelçi tayin olununcaya kadar gazeteleri titretti. Moskovadan da Birleşmiş Milletlere delege diye gitti.

Harp yıllarının Matbuat Umum Müdürünü, hürriyetler diyarı Amerika bambaşka bir adam yapmıştır. Selim Sarper artık Hariciyelerimiz içinde hakikî mânasiyle garplı gibi düşünen, öyle hareket eden ender şahsiyetlerden biridir. Hürriyet ve basın hakkındaki telakkileri hemen tamamiyle değişmiştir. Gazetecilerin bir numaralı dostlarındandır ve bu yüzden Birleşmiş Milletlerde pek çok ahbap bulmuş, sevilen bir diplomat olmuştur. Güvenlik Konseyine birkaç defa seçilmemizin sebeplerinden biri, onun kulislerde gösterdiği faaliyettir. Kıymedi Hariciye Vekilimiz Fuad Köprülünün Birleşmiş Milletler faaliyetine katıldığı zaman kendisine elinden geldiği kadar yol göstermektedir.

Setim Sarper Kıbrıs meselesinin İngilterenin bir iç meselesi olduğu hususunda diğer delegeleri iknaya çalışırken Adanın statüsünde vukubulacak bir değişikliğin dünyanın o bölgesindeki barışı da tehlikeye sokacağını sözlerine ilâve etmektedir. Baş delegemiz bilhassa Amerikalılara bunu anlatmaya gayret etmektedir.

Gerçi Yunan tezi ayakta duramıyacak kadar zayıftır ama, Yunanlıların propagandaya bizden evvel başlamış olmaları Selim Sarperin işini elbette ki kolaylaştırmıyacaktır.

Parti Genel Kurmayının kararı bu olmakla beraber mahalli seçimlerin tarihi yaklaştıkça havadaki elektrikin artacağı muhakkaktır. Bu, kendiliğinden olacaktır.

Yer yer açılacak seçim kampanyalarında ise bütün muhaliflerin reylerini Cumhuriyet Halk Partisine vermeleri fikri telkin edilecektir, Bilindiği gibi Cumhuriyetçi Millet Partisi ve Türkiye Köylü Partisi seçimlere girmeme kararı vermiş olmakla beraber taraftarlarına şu veya bu tavrı takınmaları hususunda bir tavsiyede bulunmamışlardır. Bu bakımdan yer yer bütün muhaliflerin Halk Partisini desteklemeleri kuvvetle muhtemeldir. Ancak Halk Partisi de bu seçimleri bir muayyen haddin dışında mühim telâkki etmediği ve kazanmak arzusundan ziyade bir prensibin müda-

faası için iştirak kararı verdiğinden, nihayet geniş seçim kampanyası yapmıyacağından iştirak nisbetinin fazla yüksek olmıyacağı anlaşılmaktadır.

Zaten yer yer asılan listelere ve kütüklere pek alâka gösterilmemektedir.

Demokrasi

Hak uğrunda savaş...

Hürriyetlerin ve insan haklarının korunmasına inanıyorum. Bunun iki sebebi vardır : Birincisi, hürriyet olmaksızın vatandaş için ne haysiyet ve ne de saadet mevcut olmadığıdır. Polis nezareti altında yaşamak, her beklenmedik gürültüde tevkif edilmekten, sürgünden veya ölümden yılmak, korkudan sözlerine dikkat etmek, canını korumak için düşüncesini gizlemek yaşamak demek değildir.

Yukardaki ibare yeni kurulan bir derneğin ana tüzüğünün hemen altında yer alıyor. Derneğin adı «Hak uğrunda Fikir savaşı derneği» dir. 24 tane kurucusu vardır. Kurucular arasında Demokrat Partinin Erzurum Milletvekili Bahadır Dülger ile Demokrat Partinin Maarif Vekili Celâl Yardımcı tarafından isinden edilen Prof. Bülent Nuri Esen yanyanadır. Diğer kurucular meyanında şu isimler bilhassa göze çarpıyor: Prof. Yavuz Abadan, Dr. Vedat Dicleli, Dr. Hüseyin Cahit Oğuzoğlu, Süreyya Ağaoğlu, Dr. Cemil Bengü (Ankara müddeiumumisi), Prof. Muvaffak Akbay...

Derneğin gayesi ana tüzüğünün 2 nci maddesinde izah olunuyor :

«Derneğin gayesi, insan hak ve hürriyetlerinin korunması maksadiyle hukuk fikrinin yayılmasına çalışmak ve haksızlıkla mücadele etmektir. Dernek bu gayesini gerçekleştirmek için aynı idealleri benimsemiş olan şahıslar ve teşekküllerle işbirliği yapar, konferanslar tertip eder, neşriyatta bulunur.»

Andre Maurois'nın yukardaki ibaresini kendilerine düstur ittihaz etmiş olan ve ekserisi Üniversite mensubu bulunan kurucular böyle bir cemiyete niçin lüzum görmüşlerdir? Cemiyetler ihtiyaçların neticesidir. Zannetmiyoruz ki şu anda Türkiye'de aklı başında vatandaşlar toplanıp aralarında «Merihe seyahat tertip etme derneği» kursunlar. Ama, öyle anlaşılıyor kî —ve hakikattir— «Hak uğrunda fikir savaşı derneği» bir zarurettir. Zira münevverler vazifelerini yapmadıkları müddetçe haklan elbette ki çiğnenecektir. Bu hakikatin geç dahi olsa nihayet anlaşılmış bulunması karşısında memnunluk duymamaya imkân yoktur. Hele kurucular arasında Bahadır Dülger gibi iktidar partisinin tanınmış ve gözde simalarından birini görmek ayrı bir iftihar vesilesi oluyor.

Ancak... Meselenin bir de ancak'ı vardır. Cemiyetin faaliyeti, siyasi faaliyet sayılmaz mı? Şimdi Maarif Vekâleti bir profesörü Senatonun kararma rağmen kürsüsünden ederse cemiyet bunu protesto etmiyecek, sesini yükseltmiyecek midir? Yükseltirse siyasete karışmış sayılmıyacak mıdır? Sayılırsa Maarif Vekili bu sefer de yeni yeni profesörlere karşı yeni yeni tedbirler ittihaz etmek durumuna düşmiyecek midir?

Andre Maurois «Korkudan sözlerine dikkat etmek» diyor. Emeklilik kanunu, memurlar kanunu, basın kanunu ortada dururken bir takım kimselerin yüreklerinden bu korkuyu silmek için cemiyet ne yapacaktır?

«Hak uğrunda fikir savaşı derneği» fayda sağlayamaz mı? Elbette ki, sağlar. Hem de pek çok fayda sağlar. Hem memlekete, hem de bizzat iktidara. Ama, eğer o derneğin kurucuları evvelâ kendi yüreklerinden korkuyu, küçük düşünceleri, menfaat hırsını silebilirlerse. «Hak uğrunda Fikir savaşı derneği» bu neviden derneklerin ilki değildir. Meselâ vaktiyle bir de «Hür fikirleri yayma cemiyeti» kurulmuştu. Şimdi cemiyetin başında bulunanlar şurada veya burada iktidara, kasideler yazmakla meşgullerdir. Hür fikirler, idealler çoktan unutulmuştur. Hepsi, durumu toz pembe görmektedirler.

Cemiyetlerin hakiki hüviyetini isimleri değil, mensupları verir. Umumi efkâr eğer cemiyet vazifesini lâyıkı veçhile yaparsa onu desteklemeğe hazırdır. Hükümet de ciddi surette çalışan bir teşekkülü kaale almak mecburiyetindedir. Ama teşekkülün mensupları onu kendi şahsî menfaatlerine âlet etmeğe bakarlarsa, şahsî propagandaları için basamak sayarlarsa işler yürümez.

Halbuki bugün, insan haklarına tam mânasiyle riayet edildiğini, muhaliflere başka, muvafiklara başka türlü muamele edilmediğini, kriterin herkes için bir olduğunu, bazı ürkek kalblere korku dağıtılmadığını, «bizden» olmıyanların haklarının çiğnenmediğini, insanların midelerinden tutulmadığını iddia için mutlaka ve mutlaka kör olmak mecburiyeti vardır.

Zaten «Merihe seyahat tertip etme derneği» değil de «Hak uğrunda fikir savaşı derneği» diye bir derneğin kurulmasına lüzum hissedilmiş olması bundan başka bir şeyin neticesi değildir.

Dış Politika

Birleşmiş Milletler açıldı

New - York her zaman için hareketli bir şehirdir. Ama o gün, üzerinde Birleşmiş Milletler binasının bulunduğu ada üzerinde hareket her günden de fazlaydı. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu yıllık toplantısına başlıyordu. Tarih: 21 Eylül 1954. Bu, Genel Kurulun 0 uncu devre toplantısıydı.

Toplantıdan evvel Demir Perdenin gerisinde kalan esir milletlere mensup mülteci grupları nümayişler yapmışlar ve Rusyayı yuhalamışlardır. Ellerinde levhalar vardı, birinin üzerinde şu tavsiyede bulunuluyordu: Kremlıne atom bombası atmalı!

Bu yıl toplantıya pek fazla hariciye vekili iltifat etmemişti. Çoğu Avrupada daha mühim işlerle meşguldü. Yalnız bir hariciye vekili yalnız gelmekle kalmamış, canını da dişine takmıştı. Bu, Üçlü Balkan Paktının altında Yunanistan adına imzası bulunan Stefanopulos idi. Gayreti Türk Kıbrısı almak içindi. Dost Stefanopulos!

Muhtemelen Yunanistanın müracaatı bir netice vermeyecektir. Birleşmiş Milletlerde bir netice vermeyecektir.. Yoksa biz bundan çok faydalı bir ders çıkarmış, dost diye sıktığımız ellerin sahiplerini bir defa daha tanımış olacağız.

Kıbrıs Birleşmiş Milletlerde

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının Anayasası, daha ilk maddesinde teşkilâtın gayesinin barışı temin etmek olduğunu söyler. Barışı temin etmenin ilk yolu ise milletlerin arasındaki ihtilâfın dostane bir -şekilde hallidir. Âza devletler, bu hakkı Birleşmiş Milletler Teşkilâtına tanımışlardır. Anayasanın 35 inci maddesine göre iki devlet arasında bir ihtilâf veya dünyanın her hangi bir tarafında barışı tehdit eden bir vaziyet varsa âza devletlerden her hangi biri, bunu Birleşmiş Milletlere getirebilir.

İşte Yunanistan Kıbrıs meselesini Birleşmiş Milletler Anayasasının bu maddesine dayanarak getirmektedir.

Ancak Anayasanın 2 nci maddesinin bir de 7 nci fıkrası vardır. Bu fıkraya göre Birleşmiş Milletler Teşkilâtı âza devletlerin iç işlerine müdahale etmek hakkına sahip değildir.

İngiltere Kıbrıs işinin kendi iç meselesi olduğunu ve Birleşmiş Milletlerin bunu görüşmeye hakkı bulunmadığını bildirmektedir.

Kıbrıs meselesi, dünya barışını tehdit eden bir vaziyet veya iki devlet arasında bir ihtilâf mıdır, yoksa İngilterenin bir iç işi midir? Birleşmiş Milletler Genel Kurulu evvelâ bu sualin cevabını verecektir. Eğer Yunan tezi kazanırsa Genel Kurul bir Tahkikat ve Uzlaştırma komisyonu kurup meseleyi ona havale edebilir, komisyonun vereceği rapor üzerine de alâkalı devletlere, bütün âza devletlere veya Güvenlik Konseyine «tavsiye» de bulunabilir. Fakat tavsiyenin yerine getirilmesi hususunda bir mecburiyet yoktur.

Eğer İngiliz tezi kazanırsa, Kıbrıs, işi gündeme alınmıyacak ve görüşülmiyecektir.

TARIM

Buğday

Hububat depoları

Senelerce önce, Ankara'nın, 'Kırşehir'ın çorak topraklarından geçenler bir kaç çadırın buralara yerleştiğini, yaz kış, kaldırılmadığını, bir kaç insanın da durmadan çalıştığını, ekiğini, biçmek istediğini gördüler. Hayret ettiler, göz alabildiğine yayılan bu sahipsiz genişliklerde kim çalışabilir, hele çorak ve ektığını vermez olduğu söylenen bu topraklarda kim uğraşabilirdi

Koylü, **hem** hayret, hem de kızgınlık içinde idi Bu topraklar Devlete aitti. Bu çadırların gelip, kocaman arazide, beyaz birer nokta gibi yerleşmesinden evvel, köylü buralarda zıraat yapabiliyor, mühim miktarda mahsul elde edemese bile, kazancına bir miktar ilâve ediyordu Diğer bir mesele vardı ki, o köylü için, çok kötü idi, tahammül edilmez bir sıkıntı, kızgınlık veriyordu Devlet, çiftçiliğe başlayınca, köylü elindeki buğdayı satamıyacak, alıcı bulamıyacaktı. Halbuki, yetiştirdiği buğdayı satmak hususunda, köylü en fazla Devlete güveniyordu

Bu çadır adamları ne yapıyorlardı, ne istiyorlardı? Koylü sadece devlet topraklarının işletilmesine girişildiğini, kendi işlerinin bozuk neticelere dayanacağını biliyordu. Bu adamlar çoklük değildir. Polatlı civarında adetleri ikiyi aşmıyordu. Fakat çalışmaları korkunç bir sabrın ve tahammül edilmez müşkülâtın yıkılmasına dayanıyordu. Geniş toprakları bulabildikleri imkânlar, işçi ile sürüyor, ekiyor ve sonra çadırlarına çekiliyorlardı. Köylü kendileri ile konuşmıyordu

Ekileni biçmek için bir sene beklemek lâzımdı. Çadır adamları bir sene sessiz beklediler. Bu sessiz bekleyiş, köylunün uzaktan görüşü, otomobil ile yoldan geçenlerin çadırların duruşuna bakşı ile tesbit ediliyordu. Halbuki, devletin memurları olan bu adamlar bir büyük mücadeleye en ıptıdaî basamağından başlamışlar, birer birer diğer basamakları çıkmışlar ve ertesi hasat mevsimine erişmişlerdi.

Sakallar uzamıştı, zayıflamışlardı Hattâ yıkanmamışlardı. Her türlü tehlikeye karı, ekinlerin, mahsulun başında beklemek lâzımdı

Şehirden uzakta idiler Ekmek bulamıyorlardı, bazan aralarında bir somun ekmek için kanlı bıçaklı olmağa yüz tutan kavgalar oluyordu. Yağmur ıliklerine kadar ışlıyor, oksurukten başlarını kaldıramıyorlar, yalnız bekliyorlardı. Toprağa, menfi düşünen koylüye karşı açtıkları geniş mücadelede, bir de iç yıpranma vardı. Fakat dayanıyorlardı, Bekliyorlardı,

Ertesi hasat mevsımı bereket getirdi O geniş, o sahipsiz genişlikler uyandı. Başak başak göz alabıldığine gözü doldurdu. Hâdisenin ehemmiyetı büyüktü, sevinç verici ıdı

Bununla birlikte yeni ve faydalı bir muessese doğmuştu : Devlet Üretme Çiftlikleri.

Cumhuriyetin bir devri var ki, her işde müspet bir adım atılmış, iyi düşünülmüş, başlanılmış. Fakat bunu takip eden bir devir var ki, bütün iyi niyetlerin, iyi adımların, müspet iş görme emellerinin uyuduğu, sustuğu, alabildiğine ıstısmar edildiği bir devir Cumhuriyetin ilk yılları, bu memleketin zıraat memleketi olarak bekasını tesbit edebilmek için tohumluk ıstasyonları kurulmak yoluna gidilmişti Tarım Bakanlığının bir şubesine verilen paralar ile toprakların daha verimli bir çalışma sistemine konulması için makineli ziraate yönelinilmiştı Bu makineler kırıldı, parçalandı, ne oldukları, nerelere gittikleri, hangi ellerde kaldıkları bilinemedi Bir kaç büyük toprak sahibi, bu teşkilâttan, bu makinelerden istifade ettiler, menfaat temin ettiler İşlerini genişlettiler Esas gayeden uzak kalındı. Aslını unutan insanlara, nesillere benzedik.

Birden uyandık. Birden, yaşamamızın tek şartını ortaya koyan toprağa eğildik Butun bu mucadele, işte bu çadırlarda başladı. Bu çadırlar, örnek çiftçiliğin, rehber çiftçiliğin kurulmasında rol oynadı ve hâlâ oynamaktadır

*

Devlet bütçesinden az bir para ayrıldı, çadırların ufak, çelimsiz binalara çıkması, çalışma azminde olanların, o bir kaç, sayısı onu geçmiyen ideal sahibi insanların etrafında toplanması günleri geldi. Devlet çiftlikleri ilk senelerinde, kendi kendini idare edebilecek bir hedefe varabilmişti. Köylü, çiftliklerin zararına olmadığını anlamıştı. Mahsulünü yine satıyordu, yalnız komşuluk ettiği devlet topraklarındaki faaliyetin daha canlı olduğunu görüyor, daha çok mahsul temin edildiğini anlıyor ve cam sıkılıyordu. Kendi mahsulü boyca kısa, alıcının istediği evsaftan düşük idi. Halbuki komşu, ne yapıyor, ne ediyordu, bilinemez, daha iyi, alıcısı bol olabilecek mahsul elde ediyordu. Uzak binaların içine sıkışan bu şehir insanların elindeki hazinenin, tılsımın anahtarının ne olduğunu bilmek istiyordu. Devlet üretme çiftliklerini bir hoca olarak tanımak lüzumunu hissetti ve onlara yaklaştı.

Gayenin ilk unsuru hasıl olmuştu.

Esasen Devlet Çiftliklerinin kurulmasında düşünülen esasların başında, köylüye iyi tohumluk vermek, hayvancılıkta, ziraat sahasında ve diğer ürünlerin istihsalinde en iyilerini yetiştirip, dağıtmaktı. İlk yıllar «örnek» olmak vasfını kazanmıştı.

Soma harp başladı. Harp demek, Türkiye gibi bir memleket için darlık demekti. Sıkıntı başladı, ordu beslemek için, geniş zahire ambarlarına ihtiyaç vardı. Şehirlerde dolaşmağa başlıyan ekmek buhranı, had safhalar gösteriyordu. Boş hazine topraklan üzerinde faaliyete geçildi. Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumunun çiftlikleri şekil, daha doğrusu «kabuk» değiştiriyordu. Boş topraklar üzerinde, geniş istihsal başladı. Mahrumiyetler için başarı kazanılıyordu. Hattâ İstanbul gibi büyük şehirleri civarlarındaki bu kabil çiftlikler doyuruyordu.

Bir zaruret, bir büyük iş ortaya çıkarmıştı. Harp yılları boyunca, büyük gayret sarfı ile toprakların işlenmesine girişildiği zaman, bir fikir de zihinlerde genişlemeğe, yer etmeğe ve

Toprak Sürülüyor

Boşlukları dolduruyoruz

mutlak yapılması lâzım gelen bir iş halinde etrafa yayılmağa başlamıştı. Bu toprakları çiftlikler halinde genişletmek, bor şekle bağlamak ve istenilen «buğday ambarlarını» yaratmak. Harbi takip eden senelerde, Devlet Ziraat İşletmelerinin kurduğu «öncü teşkilât» ile Atatürk'ün Orman Çiftliği birleştirildi. Orman Çiftliği örnek bir teşkilât oldu.

Çiftliklerin kurulmasına başlanıldı. Her bölgenin belli başlı hususiyetleri gözönünde tutulmak şartı ile üretme çiftliklerinin temelleri atılıyordu. Bir, iki, üç derken on adedini aşan teşekküller yaratmağa başladık. Bugün onsekiz Devlet Çiftliği faaliyet halindedir. Bu çiftliklerin memleket ölçüsündeki faydasını ortaya koymazdan önce, bir noktayı daha izah edelim :

Kuruluşu ânında köylünün kızgınlığı ile karşılaşan çiftlikler bugün aranılan, hattâ onsuz edilemiyen birer kıymet kazanmışlardır. Koylü, tohumluğunu veren, örnek bir çalışmayı kendisini gösteren, bir çok bakımlardan kendisine yardımcı olan bu çiftliklerin kaldırılmasını değil, genişletilmesini istemektedir. Bu çiftliklerin kurulmasındaki mücadele sona ermiştir, bütçeye para veren teşekküller olarak da «ayrılmaz» bir teşkilât haline getirilmiştir. Şimdi mesele genişletilmelerinde, adetlerinin fazlalaştırılmasındadır. Bu yolda olunduğundan şüphe etmiyoruz.

Çiftlikler bugün köylüye yüz bin tona yakın tohumluk vermektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan tohum ıslah istasyonlarının faaliyeti hakkında bir rakam verelim, bugünkü faydanın ehemmiyetini bariz şekilde ortaya koymuş olkuruz: İlk yıllarda senede köylüye bin ton tohumluk ancak verebiliyorduk, bugün 100 bin rakamının üstünde olmağa gayret ediyoruz.

Elde edilen mahsul selektörden geçirilir ve köylüye ilaçlanmış olarak verilir. Diğer yandan da, tohumların ıslah edilmesi, daha müsbet mahsul elde edebilmesi için durmadan çalışmalar yapılır. 458 traktör, 478 pulluk, 394 biçer - döver makinesi, 408 mibzer, 210 selektör, altı seyyar tamirhane bu teşkilâtın elindedir.

Çiftliklerde sadece buğday istihsal edilmez. Hayvancılık yapılır, fidan yetiştirilir, bu işlerde de örnek vasfını kaybetmemek için gayret ve çalışma elden bırakılmaz.

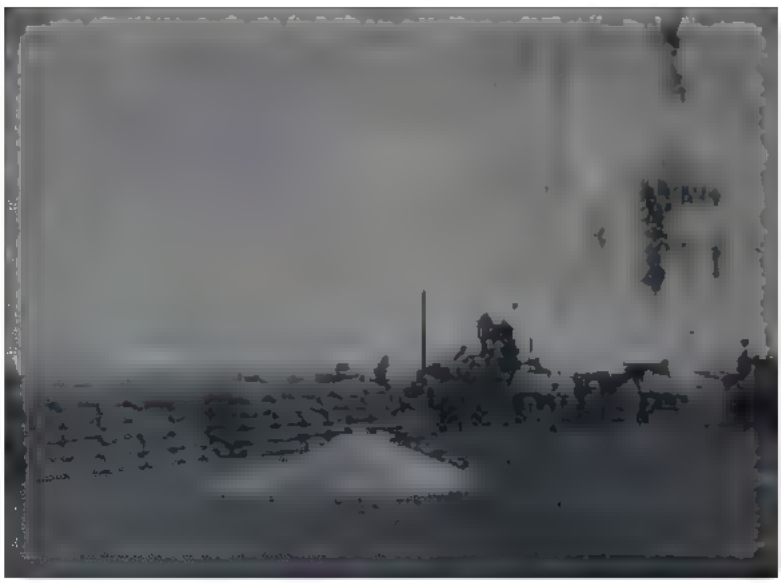

Ve tonlarla buğday

Hem ekmek, hem tohumluk

Bu dâva halledilmiş göründüğü bir sıralarda, 1950 sonrası bazı garip fikirli ve menfaat aşkı ile hareket eden milletvekillerine rastlandı Devlet üretme çiftliklerinin hiç bir iş görmediği, lâğvedilmelerinin yerinde bir hareket olacağı ileri sürüldü. Büyük Millet Meclisinin zabıtlarında bu meseleye dair uzun sözler vardır. Fakat, gayeyi ve elde ettiği neticeleri bilen kimseler, hele idareci zümre, tetkiklerin verdiği yetki ile, üretme çiftliklerinin lâğvedilmesini değil, daha da genişletilmesinin lâzım geldiğini belirttiler.

Üretme çiftliklerinin genişletilmesi, daha fazla adette memleketin dört bucağında açılması muhakkak ki iyi,müspet bir adım olacaktır. Bu çiftliklerin kaldırılmasını istiyenlerin, menfaat zebunu oldukları kısa soruşturmalar sonunda anlaşılmıştır. Bu yüzden, bu tip milletvekillerini şimdi, Demokrat Parti bünyesinden uzaklaştırılmış olarak görüyoruz.

Ve, üretme çiftlikleri kaldırılmamıştır. Muhtemel bir harp faciasının en fazla yük tahmil edeceği müesseseler yine Üretme Çiftlikleri olacak, ordunun, halkın yiyeceği buralardan gelecektir. Bir facia her zaman gelebilir, iş onu karşıtını bulmakta, karşılığını her zaman ayakta tutabilmektedir Bugün Türkiye'yi idare edenler, bu elzem müesseseyi kaldırmak değil, genişletmek yolundadır.

İki devir politikacılarının birleştikleri bir nokta, bir mesal varsa, o da bugün Devlet Üretme Çiftlikleridir. Her iki devrin içinden çıkanlar, bilenler ve görenler, hele Devlet işlerinin aşinası olanlar bilirler ki, Üretme Çiftlikleri, kapanan bir devrin yarattığı memleketi doyurucu müesseselerdir, yine onlar bilirler ki, aynı değeri bugün değeri ile mütenasip olarak muhafaza eden genişletmek istiyenler iş başındadır.

Bugün her vilâyette böyle bir çiftliğin kurulması yolundayız. Temenni temponun hızlandırılmasındadır.

Dünyanın en kolay şeyi :

Akis'e Abone olmak

ZİRAAT BANKASININ EN YAKININIZDAKİ ŞUBESİNE GİDİP 1 SENE İÇİN 24, 6 AY İÇİN 12, 3 AY İÇİN 6 LİRAYI ŞU HESAP NUMARASINA YATIRINIZ

Merkez Müdürlüğü 328/5911

Ankara

MECMUANIZI ERKEN, UCUZ VE MUNTAZAM ALMIŞ OLURSUNUZ.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Anthony Eden

İşleri halletmeye çalışıyor

Avrupa

Hal çaresi peşinde

Eğer İngilizler dünyanın 1 numaralı seyyahlarıysa, İngilizlerin 1 numaralı seyyahı da şu anda Hariciye Vekili Mr Anthony Eden'dır Eden Batı Avrupada yaptığı uzun bir gezintiden Londraya dönmüş bulunuyor. «Uzun» mesafe bakımından dır Hattâ, o bile değil. Kullanılacak asıl kelime, «çok» tur, İngiliz Hariciye Vekili, elinde asası, bir çok Avrupa başkentini gezmiş ve bir fikri yaymaya çalışmıştır i Almanya, Brüksel paktına katılsın

Evvelâ, bu Brüksel paktı nedir? 1948 senesinde beş Avrupa devleti aralarında bir pakt imzalıyorlardı. Beş Avrupa devleti şunlardı İngiltere, Fransa ve Benelüks devletleri Yânı, Belçıka Hollanda ve Lüksemburg. 1948 senesi, Amerika ile Rusyanın arasının açılmaya başladığı senedir. Daha doğrusu bu açıklığın kendisini tam mânasıyle belli ettiği sene Artık şark ve garp hemen tamamıyle ayrılmıştır ve taraflar kendi cephelerini takviyeye çalışmaktadırlar Amerika Avrupaya yardım etmeye hazırdır, ancak evvelâ Avrupalıların kendi aralarında bir birlik kurmaları icap etmektedir. Onlar kendi iyi niyetlerini, azimlerini göstersinler, Amerikan yardımı arkadan yetişecektir,

O sırada Batı Avrupada pakt olarak sadece İngiltere ile Fransa arasında imzalanmış bir pakt vardı Buna mukabil bir Avrupa Birliği fikri yaygın haldeydi ve bunun şampiyonluğunu da o zamanın Muhalefet lideri Mr Churchill yapıyordu Fransa ile İngiltere arasındaki pakt, daha ziyade bir dostluk anlaşması mahiyetindeydi. Askeri tarafı vardı ama, pek muhim değildi. Öyle mecburi bir cihetı yoktu İngiltere ile Fransa daha ziyade her sahada bir iyi niyet gösterisinde bulunmuşlardı. Paktın askerî, kulturel ve iktısadı tarafı mevcuttu

İngiltere ile Fransa evvelâ Beneluks devletlerini pakta iştirake davet ettiler. Beneluks devletleri bunu muvafik gurdüler ve Brüksel paktı, ismini taşıdığı şehirde imzalandı. Âkid devletler bununla ne gibi bir taahhude giriyorlardı? Hemen hemen hiç.. Fontaineblau'da bir müşterek karargâh kuruluyor ve bunun başına İngiliz mareşali Montgomery getirilıyordu. Fakat pakt milli kuvvetlerinin ne tahdidi, ne kontrolu hususunda her hangi bir hükmü ihtiva etmiyordu Sadece âkid devletler, karargâh emrine bir miktar askerî kuvvet vereceklerdi. Zaten heyeti umumiyesiyle Bruksel Paktı, Avrupa Birliğini kurmak yolunda bir adımdan ibaretti. İngiltere de sadece iyi niyetini göstermek, âdeta teşvik etmek maksadıyle girmişti. Yoksa Londra hukumetlerinin Avrupa işlerinde her hangi bir mukellefiyet altına girmek istemedikleri açıktır

Nitekim Bruksel Paktından bir sene sonra da Strasbourg'da Avrupa Konseyi faaliyete geçiyordu Onu Atlantik Paktı takip etti Hesapça onu da, son adım olarak Avrupa Ordusu kovalıyacaktı. Bu şu demektir ki Brüksel Paktı Avrupa ordusu için sadece bir zemin idi. Onun üzerine başka şeyler bina edilecekti. Nitekim iki adım daha atıldı. Fakat Avrupa Savunma Camiasına ait andlaşmayı Fransız parlâmentosu reddedince yeni hal çareleri aranmaya başlandı

Fransız Meclisinde cereyan eden müzakerelerde bilhassa İngilterenin Avrupa Savunma Camiasına iştirake yanaşmaması tenkid edilmiş ve hücumlar Londraya tevcih edilmişti. İşte şimd. Eden, sanki bir yeni formül bulmuş gibi bundan alta sene evvel imzalanmış bir pakta Almanya ve İtalyanın iştiraklerini teklif ediyordu Böylece, —tabii aklı sıra— İngiltere de Avrupa Camiasına katılmış olacakta

Bunun ileri değil, geri bir adım sayılması gerekir. Düşününüz, 1948 de bir gün Avrupa Birliği ve dolayısiyle Avrupa ordusu gerçekleşsin diye ilk adım atılıyor, onun üstüne Atlantik paktı gibi çok daha faal bir teşkilât geliyor, Sonra, Avrupa Ordusu gerçekleşemeyince hal çaresi olarak yine o mânâsız ve basit Brüksel andlaşmasına dönülmesi teklif edilıyor Bu sefer, pakt beşlerin değil, yedilerin olacak, Almanya ve İtalya da katılacaktır Belki de Fontainebleau'da yeni bir karargâh kurulacaktır Buna, çocuklar bile güler. Avrupa denen devekuşu, anlaşılan başını kumlara sokmak istiyor

Mr. Eden diğer alta devletin merkezlerini gezmiş, devlet adamlarıyle temas etmiş bulunuyor. Hemen her biri, pakta alâka ile karşılamıştır Neden? Çünkü hepsi bu formulde zevahiri kurtaracak bir hal çaresi görüyor. Almanya böyle bir usulle silahlandırılacaktır

Eden'ın en ziyade müşkulâta uğ

Piccioni

Altıların İtalyanı

Mendes - France

Altıların Fransızı

radığı yer, Fransa olmuştur. Fransızlar, İngilterenin Avrupa Ordusuna fiili şekilde iştirakı olmadıkça Almanyayla aynı karargâh altına girmeye kolay kolay yanaşmıyacaklardır

Mısır

Sürprizler diyarı

Günlerden bir gün, radyo ve gazeteler dünyaya bir haber yaydılar Eğer haberin mahreci Kahire olmasaydı, hiç kimse inanmazdı Hattâ sadece Kahire ismi bile şüphe ve tereddütleri dağıtmaya kâfi gelmedi. Ustelık, hele şu son senelerde dostumuz —yeni dostumuz Mısır'da cereyan eden hâdiselerin biç olmazsa seyrine vâkıf olmak icap ediyordu

Haber şuydu : Millî İstikamet Vekılı Binbaşı Selâh Salem bütün vazifelerinden affedilmiştir

Selâh Salem'in kim olduğunu bılmek için, işgal ettiği mevkiin adını duymuş olmak yetmez. İhtimal ki dünyanın bir başka yerinde daha bu ismi taşıyan bir vekâlet yoktur. Millı İstikamet Vekilliği' Neye istikamet veriyor? Milli gidişe mi? O zaman, hükumet veya devlet reisinin vazifesi demek olmaz mı? Hem de totaliter bir devlet veya hükumet reisi

Bu bakımdan hâdisenin ehemmiyetini anlamak için Selâh Salem'in işgal ettiği mevkie değil, onun şahsiyetine bakmak icap eder. Kimdir bu Selâh Salem? Bir binbaşı.. Ama, Mısır'ın hukumet Reisi Cemal Abdulnasır ondan bir rütbe yuksektir Selâh Salem Mısır'ın meşhur Temmuz ihtilalini yapanlardan biri, hattâ onların bir elebaşısıdır Eğer bir triumvira bahis mevzuu olsaydı, Mısır'da üç isim sayılabilirdi: General Nagıb, Yarbay Abdülnasır ve Binbaşı Selâm Salem. Nitekim işlerin başlangıcında, daha doğrusu ihtilâl muvaffak olduktan hemen sonra yapılan iş taksimında General Nagıb en gozde mevkii almış, onu diğer ikisi takip etmişlerdi. Selâh Salem'e düşen rol Propaganda Vekâletini idare etmekti. İhtilâlin propagandaya ihtiyacı, inkâr olunamazdı. Binbaşı ayrıca, İhtilâl Konseyinin de Abdülnasırdan sonra en nüfuzlu üyesiydi.

Vaziyet vüzuh kesbetmiş gibi görundüğü sırada, yine Kahireden gelen bir haber bomba gibi patladı : General Nagib, vazifelerinden affedilmişti. General Nagıb, o vakte kadar, işleri bilmeyenler için Mısır'ın diktatörüydü Bir diktatör, vazifelerinden nasıl affedilebilir, daha doğrusu boyle bir hareket kim cüret edebilir? Ancak, bir yeni diktator!

General Nagıb'ın istifasiyle bir hakikat umumî efkâra aksettı : Mısırda ipler, Abdülnasır'ın elindedir. İhtilâlin düşunen beyni odur. Hacı Nagıb'ın sadece isminden ve gulüşunden, kütleler üzerinde uyandırdığı müsbet tesirden istifade edilmiştir. Yoksa, bir zamanlar ilim ve irfanından, hattâ dehasından hayranlıkla bahsedilen bu adamı, bir kukladan başka şey değildir

Fakat, hikâye Mısır'da geçiyordu. Bu bakımdan, bir yeni oyun beklemek hata olmazdı Nitekim, General Nagıb'ın butün vazifelerinden affedilip evine hapsedilmesinin âdeta hemen akabinde yeni bir haber yayıldı : Mısır süvarı kuvvetleri, eski devlet reisini desteklemek maksadiyle kazan kaldırmışlar, Nagıb taraftarları ile Nasır taraftarları arasında sokak çarpışmaları olmuştu. Bir gün sonra, General Nagıb, yeniden politika sahnesinde göründü. Devlet reisliği vazifesi kendisine iade edilmişti, fakat bundan böyle Başvekilliği bizzat Cemal Abdülnasır yapacaktı. Ayrıca İhtilâl Konseyine de artık Nagib değil, Nasır riyaset edecekti Bütün bu hâdiselerde, binbaşı Selâh Salem Abdulnasır'ın yanında yer almıştı, hattâ Nagıble en ziyade çatışan o olmuştu Selâh Salem bir nevi Başvekil Muavini idi

Hâdise bu suretle, zahiren bir neticeye bağlanınca Mısırlı liderler elele, kolkola resimler çektirdiler, fotoğrafçılara pozlar verdiler, dostluk ve arkadaşlık gösterileri yaptılar. Hepsi aynı yoldaydı. Ama, fikir ihtilâfi elbette olabilirdi. (Halbuki ötekiler Nagıb'i, evine düpedüz hapsetmişlerdi). Hacı Nagıb, bir hacıya yakışır şekilde kendisine karşı cephe almış olanları da affettiğini ve hiç kimseye karşı kin beslemediğini beyan etti. İşler bir müddet daha normal yolda yürüdü. Gerçi o gösterilere hiç kimse kanmamış ve Mısırdaki rejimin bir buhranlar rejimi olduğunu anlamıştı ama, ne de olsa durum sakin görunuyordu.

Yeni hâdise, Temmuz ihtilâlinin yıldönümünde patlak verdi. O gun için büyük bir merasim hazırlanmış, Cumhuriyet Meydanına kürsüler hazırlanmıştı. Devlet reisi General Nagıb, uzun zamandan beri ilk defa olarak halkın karşısına çıkacak ve nutuk irad edecekti. Ondan sonra da Cemal Abdülnasır konuşacaktı. Fakat halk, General Nagıbı sadece «Yaşa Nagıb» diye değil, «Kahrolsun Abdülnasır» diye alkışlayınca ortalık karıştı. Başvekil söze başlamak istedi, yuhalandı. İşe emniyet kuvvetleri ve askerler mudahale ettı Anlaşıldı ki, Hacı Nagıb, menkûp olmasına rağmen hâlâ halkın sevgilisidir Bu, Mısırlı liderlere ders oldu, Nagıbı bir daha kütlenin önüne çıkarmadılar Bu hâdiseler sırasında da Binbaşı Selâh Salem, Başvekili tuttu.

Millı İstikamet Vekılı, son derece faal bir adamdı Tâbır caızse, her tarakta bezi vardı ve bılhassa dış münasebetleri şahsen o idare ediyora benziyordu. Yahut idare etmese bile, temaslar daima onun şahsı vasıtasiyle yapılıyordu. Bir kimseyi ziyaret icap

Binbaşı Selâh Salem

Bir ikbalde, bir değil

ettı mi, bavulunu o yapıyor ve yola revan oluyordu. Bütün şark memleketlerinde dostlar, ahbaplar edınmıştı. Sudandan Suudı Arabıstana, Lübnan'dan Şam'a pek çok yer dolaşmış, Mısır'ın polıtıkasını ızah etmış, mukabılınde Arap merkezlerının görüşünü öğrenmıştı. Son derece dınamıktı ve nufuzlu olduğu aşıkârdı. Gıttığı yerlerde salâhıyetle konuşuyor ve sözleri Mısır'ın ihtılâl hükümetını ılzam edıyordu. İsmi gıttıkçe daha fazla duyulmaktaydı.

İşte bu sırada, Kahirede yeni bir bomba patladı : Bınbaşı Selâh Salem, vazıfelerinden affedılmıştı. Herkes hayret ve şaşkınlık ıçınde kaldı. Yine Mısır lıderleri arasında neler olup bıtıyordu? Teni bır kara kedı mi geçmıştı? Hıç kımse bir şey anlayamıyordu. Muhakkak olan Cemal Abdülnasır ile muavını arasında vahım bir ıhtılâfın patlak verdığı idi. Başvekıl bu kuvvet denemesınde de muvaffak olmuş, ıktıdara hâkım bulunduğunu göstererek kabınesının kendınden sonrakı en nufuzlu azasını atıvermıştı

Fakat Mısır'daydık Yânı, acele karar vermemek icap edıyordu. Bu ihtıyatın ne derece doğru olduğu bir gün sonra ortaya çıktı. Bınbaşı Selâh Salem, bütün vazıfelerıne ıade edılmıştı Artık iş çocuk oyuncağına dönmüştü. Lıderler arasında bir anlaşmazlık çıktı mı en kuvvetlısı, rakıbını derhal bütün vazıfelerınden affedıyor hattâ, vazıfelerınden affedılen devlet reısı bile olsa—, sonra ışler halledılınce bunları yenıden ıade edıyordu. General Nagıb' den sonra Bınbaşı Selâh Salem de başvekılın kuvvetını şahsı üzerınde denemıştı. Onun gözden düşmesi az sürdu ve Abdülnasır, yardımcısını tekrar ya nma aldı. Tabû şark ışi dostluk tezahürleri bu defa de eksık olmadı, sarılışmalar, göz yaşları ortaya çıktı. Arada fikir birlığının mevcudıyetinden bahsedildi. Herkes memnun, ışlere yenı baştan sarılındı. Bu arada sesi hıç duyulmayan, bır zamanların başlıca kahramanı Hacı Nagıb'dı İhtımal kı şehrın dışındakı evınde ıbadetle meşguldü. Başvekılı kendısıne, yapacak başka şey bırakmıyordu

*

Eğer Mısır, gözlerın üzerine çevrılı bulunduğu bır memleket olmasaydı, bu hâdıseler o kadar büyük bir ehemmıyet almıyabılırdi. Ama, komşu topraklar hâlen çok mühim bir mevkıdedırler ve Orta Şarktakı polıtıka bılhassa onun üzerınde dönmektedır

Mısır lıderleri, İngıltereyle olan Suveyş ihtılâfını hallettıklerınden berı batılılara daha yakın bir tavır takınmışlardır. Ancak bunun, sadece bır tavırdan ibaret bulunduğu ve sözle ıfade olunduğu da hakikattir. Meselâ Başvekıl Abdülnasır Başvekılımız Adnan Menderese müteaddıt dostluk telgrafları gondermış, fakat fiiliyatta bir gelişme olmamıştır. Aynı şekılde İngılız ve Amerıkalılarla munasebetlerde de kâğıt uzerıne ıntıkal etmış bır şey yoktur Hattâ, bılâkıs.

Nıtekım, Süveyş ile ılgılı bır toplantı 16 Eylülde yapılamamış ve daha geriye bırakılmuştur. Hattâ bu hususta bir de teblığ yayınlanmıştır. Teblığ dörtlü bır toplantının sonunda basma verılmıştır. Dörtlü toplantıda hazır bulunanlar şunlardır : İngıltere Büyükelçılı Mr Stevenson, Başvekıl Cemal Abdülnasır, Harıcıye Vekılı Mahmut Fevzı ve... ve Mıllî İstıkamet Vekılı Bınbaşı Selâh Salem. Toplantı Selâh Salem'ın azledılıp makamına tekrar iadesınden Üç gün sonra yapılıyordu. Gerçı açıklandığına göre tehırı talep eden İngılız Büyükelçısıydi. Mısırlılar malı hususatla ılgılı bır takım yenı talepler ılerı sürmüşler, Mr Stevenson da bunlara karşı hükümetiyle ıstışarede bulunması gerektığını haber vermıştır

İngıltere Elçılığının sözcüleri, tehırın normal olduğunu ılerı sürmektedırler Halbukı ışten anlayanlar, vazıyetı başka türlu gormektedırler. Anlaşmazlıklar prensip anlaşmazlığı olursa, guç halledılır. Formalıteden ibaret bulununca kolay yola gırer. Bahıs mevzuu ıhtılâf ise daha zıyade, prensıbe dayanmaktadır. Mısır, 1936 anlaşmasın tek taraflı olarak feshettığı zaman İngıltere bunu tanımamıştı. Hâlâ da tanımamaktadır. Şımdı Mısırlılar İngılızlere verılmiş olan bazı hakları kaldırmak ısteyınce, tek taraflı hareket eder görünmektedırler. Churchill hukümetının yaptığı anlaşma İngılterede o derece sert şekılde tenkıd edılmıştır kı, Londra'nın daha fazla tavız vermesi muşkul gorunmektedır.

O halde, ne olacaktır? Mısır'da katî bir ıstıkrar yer bulmadıkça her türlü anlaşma muvakkat olmaktan ılerı gıdemıyecektır. Zıra anlaşmayı ımza edecek zatın, iki gün sonra bütün vazıfelerınden affedılmıyeceğıne hıç kımse ıtımat edemez. Mısır'ın 1 numaralı adamı olarak bilinen General Nagıb ıktıdarının en sağlam devrinde «bütün vazıfelerınden af» edılmıştır. 3 numaralı adam Bınbaşı Selâh Salem de aynı akıbete uğramıştır. Şımdılık, sadece 2 numaralı Abdülnasır bunu tadmamıştır. Nıtekım, komşu memleketın hakıkı «kuvvetlı adam» ı olarak da o bılınmektedır. Ama, Mısır bul Hıkâyenın sonuna gelınınce bile hakıkaten bıtıp bıtmedığı anlaşılamıyor kı. .

Erkânıharbıye Reısi Amerıka'da

Memleketın içinde bütün bu işler olup bıterken Mısır'ın Erkânıharbıye Reısi General Muammed İbraım Eylülün ortasından berı Bırleşık Amerıka'da bulunmaktadır. Zıyareti üç hafta sürecek ve General, Amerıkalı askerî şeflerle görüşecektır.

Davet Amerıkalılardan gelmektedır. Fakat, Mısırlıların gösterdıkleri arzu üzerıne yapıldığı bılınmektedır. Mısır şimdıye kadar Batılılardan muteaddıt defalar silâh talep etmış, fakat bu taleplerının ıs'afı yoluna pek gıdılmemıştir. Bilhassa Amerika Mısıra ikı sebepten silâh vermek istememıştir. Evvelâ Yahudılerın menfi tesırı ile, dığer taraftan Kahire hükumetı Batıya karşı düşmanca hareketlerden vazgeçmedığınden. Anlaşılan ıkıncı sebep daha mühımmış. Zıra Süveyş ihtılâfı hal yoluna gırdığınden berı Amerıkanın tereddütleri zail olmuşa benzemektedır ve İsrailin devam eden ıtırazlarına rağmen Mısıra silâh verılebileceğını ihsas etmıştır.

Mısır Erkânıharbıye Reısi General Muhammed İbrahim bır yandan askerî tesısleri gezerken, dığer taraftan da Amerıka Mıllî Savunma Vekâletının ılerı gelenlerıyle müzakerede bulunmaktadır. Gayenın Mısıra silâh temını olduğu bılınmektedır. Bılınmıyen, memleketın içındeki ahval karşısında

Mısır bahriyelileri
Karada arslan

Japonyada bir yangın
Sanki *şehrayın var*

Amerikanın nasıl bir durum takınacağıdır

Erkânıharbiye Reisinin ziyareti Mısırın Batıya doğru ilk müsbet adımıdır. İkinci müsbet adım, Birleşmiş Milletler toplantısında Mısırlı diplomatların takınacakları tavırdır. Şimdiye kadar Mısırlılar dünya meselelerinde zaman zaman ve daha ziyade Sovyet blokunun tezini desteklemişlerdir. Arap âlemini ilgilendiren mevzularda gayet tabiî olarak kendi dâvalarını müdafaa edeceklerse de diğer hallerde ne yapacakları hakikaten merakа değer.

Bilhassa Kıbrıs meselesinde... Zira Mısırda yaşayan çok sayıda Yunanlı vardır ve Yunan hükümeti kendi tezini desteklemesi hususunda Kahireye müracaatta bulunmuştur

Uzak Doğu

Japonya'ya kur

Milyonlarca Japon, sabahleyin yataklarından kalktıklarında gazetelerinde öyle bir haber gördüler ki belki Hiroşima'ya atom bombası dikeli beri bu derece hayret etmemişlerdi. Rusya, elini uzatıyordu. O Rusya ki, Japonya ile halen harp halinde bölünüyordu. Evet, hiç kimse farkında değildi ama, Almanya yenildikten sonra Rusya Japonyaya harp ilân etmiş, bugüne kadar da bu harp haline son vermemişti Resmen iki memleket birbirleriyle harp halinde bulunuyorlardı

Mesele şuradan ileri geliyordu : Japonyaya en son Rusya harp ilân etmişti. Sonra müttefikler arasında anlaşmazlık çıkmış ve Japonya ile sulh muahedesi bir türlü imzalanamamıştı. Yani Avrupada Almanya ve Avusturyaya karşı nasıl hareket edilmişse, onun eşi Uzak Doğuda Japonyaya karşı yapılmıştı Rusya bir türlü oturup bu hale bir son vermeyi kabul etmemiş, her seferinde dinden gelen güçlüğü çıkarmış, sunu istemiş, bunu istemiş, Amerikalılarla hır gür etmişti.

Fakat Uzak Doğuda hâdiselerin aldığı yeni şekil karşısında Japonya ile sulh muahedesini imzalamak Amerika için bir zaruret haline gelmişti. Avrupada Almanya bu yüzden demokrasiler cephesine alınamıyor, haritanın ortasında bir boşluk kalıyordu. Hiç olmazsa hür dunya Uzak Doğuda Japonyanın kuvvetinden istifade etmeli ve Rusya bir harekete niyetliyse Japonyayı da hesaba katmalı idi. Bunun ilk yolu da Japonyaya istiklâlini iade etmek, onun haklarını tanımak, kendisine hayat hakkı vermekti

Amerika teşebbüse geçti. Foster Dulles bu işle bizzat meşgul oluyordu, Uzak Doğuya seyahatler yaptı, Japon liderleriyle görüştü, bir taslak hazırladı. Taslak filerinde uzun görüşmeler oldu. Muhtelif devletlerin fikirleri alındı, Muhtelif başkentlerde konferanslar toplandı. Rusya işin başından beri menfi bir vaziyet almıştı. Japonyanın Batı âlemi içinde kendisine bir yer edinmesi elbette ki işine gelmiyordu Propagandaya var kuvvetiyle dayandı. Japon komünistlerini kışkırttı. Fakat muvaffak olamadı. Japonyaya harp ilân etmiş olan devletler aralarında mutabakata vardılar ve Japon sulh konferansı San - Fransisco'da toplandı. Rusya, konferansı boykot ettı. Zaten konferans pek uzun sürmedi. İki gün içinde her şey hallolundu ve imzalar atıldı.

Ancak imzalar arasında Rusyanınki yoktu, Rusyanınki olmayınca da elbette ki harp halı devam ediyor demekti. İki memleketin birbiri nezdinde temsilcisi mevcut değildi. Arada diplomatik münasebat kurulmamıştı Hattâ o zaman bunun Rusya bakımından mahzurları üzerinde durulmuş ve Rusyanın Elçilik açmamak suretiyle kendi kendini zarara soktuğu söylenilmişti. Denilmişti ki : Rusya kendisini bir casus teşkilâtından mahrum bırakıyor. Zira herkes mükemmel şekilde biliyordu ki Rus Elçilikleri dünyanın her tarafında komünist casus şebekelerini idare etmektedir. İhtimal ki Rusya, Japonya için başka bir çare düşünmüştü

Aradan seneler geçti. Rusya ile Japonya arasındaki harp halı, harpsız sürüp gitti. Hele Kore harbı sırasında durum büsbütün vehamet kesbetti. Japonya ile Rusyanın arası açıldıkça açıldı. Bir selâh alâmeti de belirmiyordu.

İşte bu sırada Rusyanın iki numaralı adamı Molotof bir Japon gazetesine beyanatta bulundu. Bu beyanatında Rusyanın Japonya ile normal münasebetler kurmak arzusunu bildiriyor ve gayri resmî surette teklifte bulunuyordu Diyordu ki, diplomatik münasebetleri yeniden tesis edelim.

Milyonlarca Japonun yataklarından kalktıklarında merakla okudukları haber buydu. Haberin en büyük hususiyeti, bir sürpriz teşkil yapmış olmasıydı. Zira son dakikaya kadar bunu ihsas edecek hiç bir belirti ortada görünmemişti

Rusya Japonyaya niçin yaklaşmak istiyordu? Uzak Doğuda ne gibi bir hâdise cereyan etmişti de Kremlin, politikasında değişiklik yapmıştı? Ortada bu suale cevap teşkil edecek bir tek hareket vardı : Güney Doğu Asya Paktı teşkilâtının Manilla'da kurulması.

Fakat sebeplerin daha umumi olması ihtimali de yok değildir. Avrupada Almanyanın silahlandırılması için faaliyet son derece hızlandırılmışken Rusyanın barış taarruzuna Uzak Doğu üzerinden de devam etmesi ve umumi efkârları bulandırmak için kuzu postuna bürünmekte fayda görmesi ihtimali son derece kuvvetlidir. Öyle ya birtakım safdiller bilhassa Fransada— diyeceklerdi ki : Bak, Rusya Japonyayı bile tanıdı, böyle bir devleten endişe edip can düşmanımız Almanyayı mutlaka silâhlandırmakta ne mâna var?

Mühim olan teşebbüsün Japonyadaki akisleriydi. Japonlar büyük bir olgunluk gösterdiler. Bir takım milletler Japonyanın harp halinde bulunduğu bir devletin Hariciye Vekilinden beyanat aldığı için gazeteciyi vatana hıyanet suçundan mahkemeye bile verebilirlerdi. Dünyada basın hürriyetinin çeşitli anlayış şekli vardır. Yahut, Molotofun teklifi basit bir propaganda taktiği olarak telâkki edilir ve üzerinde dahi durulmazdı. Halbuki Japonyanın da Rusya ile normal münasebetler kurmakta menfaati vardı. Japonya da en yakın ve kuvvetli komşusuyla iyi geçinmek istiyordu. Yalnız, Molotof ce-

napları acaba anlaşmak için hangi şartlan ileri sürecekti? Japonya, her şartı kabul etmek niyetinde değildi.

Tokyonun cevabı Hariciye Vekili Okazaki tarafından verildi. Okazaki Japon Meclisinin Dışişleri Komisyonunda izahatta bulunurken bu meseleyi de bahis mevzuu etti zaten, izahat bu yüzden verilmişti ve Japon görüşünü ifade etti. Bildirdiğine göre Japon hükümeti Molotofun beyanatını ve ihtiva ettiği teklifleri dikkatle inceliyordu. Şimdiden fazla bir şey söylemenin imkânı yoktu, fakat eğer teklifler Japonyanın menfaatine uygunsa elbette ki, kaale alınacaktı. Fakat ortada halli müşkül görünen iki mühim mesele vardı.

1 — Ruslar, Japonyaya ait Habomai adalarını hâlâ işgalleri altında tutuyorlardı.

2 Rusyada, iade edilmemiş pek çok Japon harp esiri vardı

Eğer Rusya hakikaten iyi niyetini göstermek istiyor ve teklifini barışsever gayelerle yapıyorsa bu meseleleri halletmek mecburiyetindeydi. Japonya bunun delilini görmeden her hangi bir müzakereye girmek niyetinde değildi. Bunda hakkı da yok sayılmazdı, çünkü Rusya her zaman "iyi niyet" tezahürünü sözle yapmıştı. Fakat masanın başına oturup ta fiilen bu niyeti göstermek zamanı geldiğinde mutlaka bir kaçamak aramış ve bulmuştu da... Zaten Reaya bu usulü bütün toplantılarda takip ediyor ve şayanı hayrettir muvaffak bile oluyordu. Açıkgöz Japonların buna meydan vermek istemiyecekleri aşikârdı.

Japonya, Rusya ile harp halme son verine politikasında bir değişiklik olur mu, Amerikanın yanından ayrılır mı? Buna ihtimal vermek güçtür. Zira unutulmamalıdır ki, bugün milletleri ve bilhassa devletleri birbirlerine menfaat bağları bağlamaktadır Japonya ile Amerika arasında ise bu nevi'den sıkı bağlar mevcuttur. Rusya ile ittifaklarını halletmek Japonyayı Rusyaya yaklaştırmaktan ziyade, onun, Amerika karşısında daha serbest konuşmasını temin edecektir.

Formoza kıyılarında harp

İngiliz işçi partisinin akıllı lideri Mr Clement Attlee, Wellington'da gazetecilerin önünde .

«— Amerika, dedi, kendi deniz filosu vasıtasiyle Formozayı tarafsız bir hale getirmekle hata etmiştir.»

Fakat, derhal ilâve etmeyi de unutmadı :

«— Mamafih bu, Amerikayı alâkadar eder..»

İngiliz İşçi Partisinin lideri, akıllı olduğu kadar ihtiyatlıydı da.. Kendisi Yeni Zelandanın merkezinde bu tözleri soylerken Formoza kıyılarında harp devam ediyordu ve doğrusu istenilirse Amerikanın yedinci filosu milliyetçi Çinlileri fiilen destekliyordu. Gerçi resmen harbe karışmıyordu. Fakat General Eisenhöwer filoya Çan-Kay-Şek kuvvetlerini lojistik bakımdan desteklemesi hususunda gerekli emri vermişti

Formoza

Bu kavga bu yorgan için mi?

Mr. Attlee bir kaç hafta evvel Çinde ve Rusyada gezinmişti. Bir çok şey görmüş, bir çok kişiyle konuşmuştu. Görüşmeler samimi olmuş, iki taraf karşılıklı görüşlerini açıklamışlardı. Mr. Attlee'nin edindiği intiba şuydu :

Çin, Rusyayı her sahada takip etmek niyetinde değildir. Eğer Sovyetler Çine emir vermeye kalkışırlarsa, Çin Moskova ile olan münasebetlerini hemen kesecektir. Zaten bunun tarihte misalleri de yok değildi. Bilindiği gibi vaktiyle General Çan - Kay - Şek de Rusların , yardımından istifade etmiş ve Sun - Yat - Sen ihtilâlini tamamlamıştı. Fakat vakta ki Ruslar, gönderdikleri Borodine vasıtasiyle Çinin iç işlerine karışmaya başlamışlar, Çinli General Moskova ile olan münasebetlerini kesmişti. Gerçi Çan - Kay - Şek komünist değildi. Fakat anlaşılıyordu ki Attlee de bugünkü Komünist Çinin liderlerini saf komünist telâkki etmiyor, onları da kendisi gibi solcu görüyordu.

İngiliz İşçi Partisinin lideri, Wellington'da bu haraketini açıkça ifadeden çekinmedi

Formoza, İngilizlerin kanaatine göre Milliyetçi Çinden alınıp hakiki sahibi olan Komünist Çine verilmeliydi. Komünist Çin Amerika tarafından tanınmalıydı da.. Nihayet bu devletin Birletmiş Milletlere alınmasında bir mahzur olmamak gerekirdi. Milliyetçi Çin, ancak Amerikanın desteğiyle ayakta duran bir kukladan başka şey değildi. Şimdi de Çin kıyılarına tayyare göndermek suretiyle oralarda 'bir barut fıçısını ateşlemeye çalışıyordu

Amerika ise başka türlu düşünüyordu. Milliyetçi Çin, bir gün Çini komünistlerden temizlemek için silâh yerine geçebilirdi. Mareşal Çan Kay Şek kusurlarla dolu bir adamdı ama, nihayet Amerikalıların elinde uysal bir hal almıştı Hem komünist Çini Birleşmiş Milletlere kabul etmek, tecavüzde galip çıkan mustevlileri tanımak gibi bir misal teşkil edebilirdi. Washington'a göre komünist Çinliler, Çini zorla ele geçirmişler, bunda bilhassa Rusyanın yardımını görmüşlerdi Şimdi de onların elinde oyuncaktılar ve Korede, Hindiçinide müstevli karakterlerini göstermişlerdi

Görünüş, Amerikanın yumuşadığı şeklindedir. Bütün bu itirazlar evvelden daha kuvvede yapılırdı. Halbuki şimdi, ses gittikçe alçalmaktadır. İhtimal ki, Amerika da zavallı Mareşal Çan - Kay - Şek'in belki ömrünün sonuna kadar Çini kurtaramıyacağını idrâk etmiştir. Üstelik iktisatçılar da komünist Çin ile ticarete başlanılması hususunda. Washington'u tazyik etmektedirler

O halde ne olacaktır? Formozanın kıyılarında başlayan harp denemesinin bir tehlike doğurması ihtimali uzaktır. Amerikalılar adayı derhal vermek istemeseler bile, filolarını çektiler mi ada kendiliğinden komünistlerin eline düşecektir. Bu, ise, Eisenhower idaresine Amerikada yeni hücumlara vesile vermekten başka bir zarar tevlit etmiyecektir

Görünüşe göre iş, bir prestij meselesidir. Komünist Çin Amerika tarafından tanındığı takdirde komünistlerin Uzak Doğuda yeni bir zafer kazanmış oldukları ileri sürülecektir

Galiba dünya ne çekiyorsa, bu prestij meseleleri yüzünden çekiyor.

İKTİSADİ VE MALİ SAHADA

Çalışma

Avrupa'da saat başına en fazla ücret İsveçte

Amerika'daki Millî İmalâtçılar Derneğinin bir benzeri olan İsviçre Maden Sanayicileri ve Makina İmalâtçıları İşverenler Derneği yeni olarak yaptırdığı bir etüdde Avrupa'da saat başına en fazla ucret veren memleketin İsveç olduğunu tesbit etmektedir İsviçre Avrupa'da saat başına en fazla ücret ödiyen ikinci memlekettir Saat başına ücret ödiyen diğer memleketlerde ise durum şöyledir : İsveçte usta bir işçi İsviçre işçisinin aldığı ücretten % 23 fazla ücret almaktadır Bir Fransız ustasının aldığı ücret ise İsviçre işçisinin aldığı ücretten % 8 daha azdır Bu nisbetler İsviçre'ye nazaran Belçika'da % 18, Almanya'da % 33, Hollanda da % 39 daha düşüktür İsviçreyi ölçü olarak alırsak diğer Avrupa memleketlerinde yan usta bir işçinin aldığı ücretler şöyledir : İsveçli bir işçi İsviçreli işçinin aldığından % 27 fazla, Fransız işçisi İsviçrelinin aldığından % 16, Belçikalı işçi % 20, Hollandalı 36, Alman işçisi ise % 29 daha az ücret almaktadır

İsviçre'de saat başına bir işçinin aldığı ortalama ücret 279 santimdir İsviçre hükûmetinin son olarak yayınladığı rakamlar Amerika Birleşik Devletlerinde bunun 1,81 dolar olduğunu gostermektedir ki, bu İsviçre parasiyle 781 santim eder

Buhar kuvvetinin makinaya tatbiki onsekizinci asirdan itibaren cemiyette yeni bir sınıf meydana getirdi Sanayinin sabit sermaye istiyen bir ekonomi dalı olması işçiler arasında ihtisaslaşmayı ve işbölümünü, aynı zamanda tesanüdü artırdı. Bugün Amerika Birleşik Devletlerinde umum nüfusun % 18'i, İngiltere'de yüzde kırka yaklaşan miktarı işçidir Fransa, Almanya, Belçika gibi memleketlerde de işçiler bu miktarlara yaklaşırlar İşçi sendikalarının milyonlarla ifade edilen üyeleri vardır İşçi - İşveren münasebetleri zaman zaman patronlarla işçiler olduğu kadar iktidarda bulunan hükûmetleri de hallı güç meselelerle karşılaştırır Siyasî partiler vatandaş oylariyle iktidara geldiklerinden işçi sınıfına fırsat buldukça vaadlerde bulunmaktan kaçınmazlar Bu vaadler ise daima işçiye az say mukabilinde fazla ücret şeklinde tecelli eder. Yukarda vermiş olduğumuz rakamlar ortalama saat başına en fazla ücret ödiyen memleketin evvelâ Amerika Birleşik Devletleri, sonra İsveç ve sırasiyle Isviçre, Fransa, Belçika, Alman ya, Hollanda olduğunu göstermektedir Fakat bu rakamlara bakarak dünyada en müreffeh işçinin Amerikan işçisi olduğu veya bir Fransız işçisinin hayat seviyesinin Almaninkine ustunluğu neticesine varmamalıdır Zira rakamlar aldatır: esas çok para almak değil alınan parayla çok eşya satın alabilmektedir. İşte işverenlerle işçilerin de mücadelesi buradadır. Grevler bunun için yapılmakta, sosyal tedbirler bunun için alınmaktadır Bir anayasacının dediği gibi yirminci asrın dâvası ikiye muncer edilebilir : Ekmek - Hürriyet mucadelesi. İşte devrimizin sosyal alandaki en muhim meselesi budur: Ekmeği hürriyet içinde yiyebilmek

Amerika Birleşik Devletlerinde ferdi gelir 1700 dolar

Fransız ihtilâli zamanında yaşamış olan Fransız sosyologlarından Condorcet'nin istikbal hakkında tahminleri vardır. Bu filozofa göre ilerde büyük devletlerle küçük devletler arasında milletlerarası münasebetlerde hak ve vecibeler bakımından fark olmıyacaktır. Cemiyetteki sınıflar birbirlerine nazaran üstün haklardan istifade etmiyeceklerdir. Fertlerin kânun karşılığında eşitliği iktisadî ve malî alanda da tecelli edecek cemiyette en fazla gelire sahip insanlarla en az gelire sahip insanlar arasındaki mesafe gittikçe dara

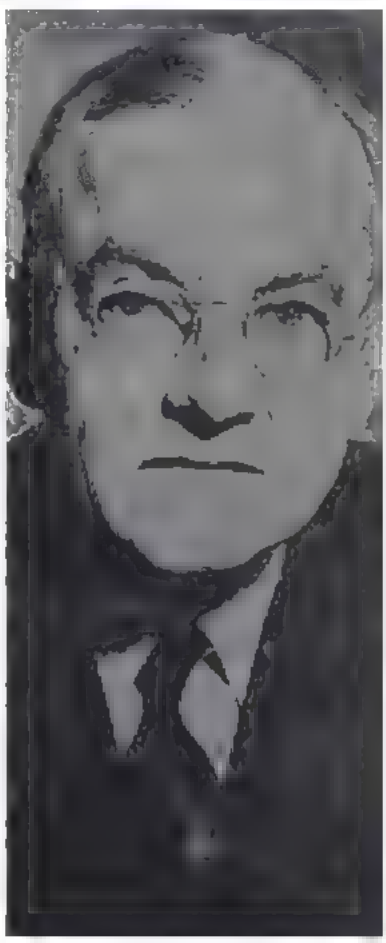

Foster Dulles
Para babam

lacaktır. Bu fikirleri Condorcet'nın ağzından dinleyip de peygamberliğine hükmetmemek elden gelmiyor. Birleşmiş Milletler Teşkilâtı gibi müesseseler, Memur maaşlarının tabanıyla tepesi arasındaki mesafenin gittikçe azalması, işçilere çeşitli sahalarda verilen primler ve kendilerine tanınan sigortalar aşağı yukarı Condorcet'nin fikirlerini kuvveden fiile çıkarmış durumdadır

Amerika Birleşik Devletleri siyasi alanda olduğu kadar ekonomik alanda da dünyanın en kudretli memleketidir. Hattâ birinci kuvvet kaynağını ikinci kuvvetten almaktadır. Devletlerin iktisadi veya malî alanda kudretleri malûm olduğu üzere millî gelirleriyle ölçülür. Amerika Birleşik Devletlerinde millî gelir 256.000.000.000 dolardır Nüfus ise 162.000.000. İşte 262 milyarı 162 milyona taksim ettiğimiz vakit bulduğumuz rakam 1700 dür. Amerika Birleşik Devletlerinde ortalama yıllık ferdi gelir demek ki 1700 dolardır. Bu rakamın biraz ehemmiyeti üzerinde durmak istiyoruz. Bir kere insanın geliri çeşitli yönlerden ehemmiyetlidir. Masraf gelire göre yapılır. Tasarruf gelirden masraflar çıkınca geriye kalan kısımdır. Sermaye tasarruf yoluyla teşekkül ettiğine göre yakından gelirle ilgilidir. Bu mesele gelir bakımından ehemmiyetlidir. Bir de devlet giderlerine iştirak bakımından ehemmiyeti vardır. Zamanımızda devlet varidatı, vergi yükü, vergının hududu, kamu borçları gibi meseleler hep millî gelir zaviyesinden ele alınıp işlenmektedir. Bu da bildiğimiz gibi yekûn ferdî gelirden başka bir şey değildir Onun için millî gelir meseleleri modern iktisat ilminin en ehemmiyetli konusunu teşkil eder

Döviz Politikası

Ahenkleştirme zamanı

İktisadî hayatımızda bir ahenksizlik var: İhtiyaç çok, para bol, talep fazla arz yok. Her tarafta hareketli bir gelişme gözlere çarpıyor. Herkesin elinde tomar tomar para, çimento, inşaat malzemesi, demir, çivi arıyor Fakat aradıklarını ya hiç elde - edemiyor veya bulduklari ihtiyaçlarını o derece az karşılıyor ki, bir türlü bitmek üzere olan şu inşaat mevsiminde —Otomatik tahsislere rağmen ihtiyaç sahiplerini tatmin etmek mümkün olmadı Kanaatimizce belki bugün Turkiye'de mevcut inşaat malzemesi, şayet iktisadî hayatın mekanizmasına psikolojik unsurlar hâkim olmasaydı, nakdi parayla ifade edilen effektif talebi karşılamaga kâfi gelirdi. Fakat iktisadi hayata psikolojik unsurlar hâkimdir. Yâni iş normal seyrinden çıkmıştır. İthalâtçılar, bir yandan devletin muazzam bayındırlık ilerine girişmesi, bütçelerinde muazzam meblâğlara ulaşan yatırımla-

ra yer vermesi öte yandan da daha bu seneye kadar iktısadı hayatın refah devrinde bulunması gibi sebeplerden dolayı, gerçekten büyük talepler karşısındadırlar Bu durum karşısında dilekleri kadar ithal etme imkânlarına malik değildirler. Memleketimiz liberasyon kararının tatbik edildiği zamanda az ihraç edip, fazla ithalâtta bulunmuş, fakat Avrupa Tediye Birliğinin «Kota kredisi» diye isimlendirilen kısa vadeli kredilerine rağmen vaktinde borçlarını eda edememiştir. Bu vaziyet karşısında normal pazarlarımızı teşkil eden EPU memleketleriyle ticari münasebetlerimiz beklenen inkişafı göstermemiş ve bunun sonunda da Almanya, İtalya gibi memleketlere borçlu kalınmıştır

Her ne kadar ferdi masraflarla âmme masraflarını birbirine benzetmek doğru değilse de aralarında hiç de müşabehet bulunmadığını iddia etmek aynı derecede hatalıdır. Mahdut gelirle namahdut giderleri karşılamak mümkün değildir. Karşılamak mümkün olur ama paranın kıymetini muhafaza edemez, parayı ellerde dolaşırken görür, lüzumlu emtiayı bulamazsınız. Bu durum karşısında naçız kanaatimizce takip edilecek yol, haylı kolaydır. Bu yolda «ekonomik mucizeler» meydana getiremezsiniz amma vaktinde borçlarınızı öder, elinizdeki parayla aradığınızı bulabilirsiniz. Bu yolun adı döviz bütçesidir. Bu yolda tahsisler iktisat ilminin ihtiyaç listesindeki mübremiyet derecesine göre yapılır. Bu yola geçmek için belki bazı fedakârlıklarda bulunmak icap edecektir. Vatandaş bunları bilirse daha rahatça katlanır ve iktisadi hayatı düzenlemek o derece kolaylaşır ve bir ahenk temin etmek imkânları hasıl olur. İşte bu bakımdan iktisadîlik prensiplerine göre hareket etmek gerektiğinin ve gerektiği için de iktisadî hareket edildiğinin ilk önce kamu müesseseleri tarafından güzel örnekleri verilmelidir. Döviz komitesinin devlet dairelerinin buz dolabı, vantilatör, elektrik sobası ihtiyaçlarını gidermek için döviz tahsis etmemesini, sanayicilerin ham madde taleplerinin imkânlar nisbetinde tahsis edilen dövizlerin de artık lâik bir devlette yeri olmaması gerektiğine kanaiz. Hacca giden bir vatandaş da nihayet bir bakıma bir nevi seyahat hürriyetini istimal ediyor demektir. İş için; tahsil için, kulturel münasebetler için döviz bulamazken, hac için döviz temin etmek ancak din müessesesini diğer sosyal müeseselerin üstünde tutan teokratik bir devletin gaye ve prensipleriyle bağdaşır. Gelecek senelerde hacca gidecek hac namzetlerine daha sıkı şartlar tahtında döviz verilebileceğini gazetelerde okuyunca bu karan da yerinde bulduğumuza işaret etmek isteriz.

Unutmıyalım, ekonomik bir katlanma içindeyiz, bütün ümitlerimiz, istikbalden beklediklerimiz hep bu kalkınma mefhumunda toplanmaktadır; hiçbir kalkınma sıkıntıya katlanmaksızın tahakkuk ettirilmemiştir. İstikbal bu vadide bize vaitkâr ise biz bu sıkıntılara kolayca katlanırız, fakat, omuzlara yüklenen külfetlerin âdil olması şartiyle. Kanaatimizce sınf psikolojik unsurlara dayanan aşırı taleple piyasadaki mal talebini karşılamak mümkün değildir. Ortada gelecek nesillerin daha mürefteh yaşamaları için girişilmiş ve haylı de muvaffak olmuş bir kalkınma hamlesi vardır. Bu hamlenin tahakkukuna kadar devlet ortalama ihracat hacmine göre bir döviz bütçesi yapmalı, tayinlamayı «rationnement» tesis, herkesin ihtiyacını asgari de olsa tatmin etmelidir. Ancak bu şekilde edalarımızı vaktinde yerine getirir, ihtiyaç sahiplerini hayal kırıklığına uğratmayız. İktisadın mebdei kârdır, kazançtır amma bazı hallerde İtalyan Cumhurbaşkanının dediği gibi vatanperverlik ilmi veya sanatı olduğu da vâkidir.

Bankacılık

İş Bankası Kıbrısta

Kıbrıs meselesinin Türkiye'de Yunanistan'da İngiltere'de ve hattâ bütün dünyada konuşma ve tartışmalara mevzu teşkil ettiği bugünlerde İş Bankası hayırlı bir teşebbüse girişmiş, Kıbrısta şubelerinden birini açmağa karar vermiştir. Memleketimizin iktisaden geri kalmış olduğu zamanlarda Banka hizmetlerini yurd içindeki vatandaşlarımızın ihtiyacına cevap veremiyecek durumda iken yurd dışında kalmış kardeşlerimizin ayağına götürmek dün için bir idealdi, bugün için gerçek olmuştur. Millî bir bankamız olan İş Bankası Kıbrıs'ta şube açmaktadır. Bu isabetli kararın yalnda diğer bankalar tarafından takip edileceğini ümit ederiz. Kıbrıs'ta 118.000 Türk şüphe yok ki bankamıza rağbet gösterecektir. İş Bankası Cumhuriyet devri bankacılığımızda diğer bankalara örnek olmuş bir muessesedir. Hizmetlerinin muntazamlığı, memurlarının feragati sayesinde Rum halkının heyecanlarının, yerini aklı selime terketmesini müteakip herkesçe rağbet görecek ve yurd içinde elde etmiş olduğu mümtaz mevkii dışarda da kazanacaktır. Yurd dışındaki vatandaşlarımıza karşı ifa edecek çeşitli vazifelerimiz vardır. Bunlardan birisi ve hattâ başta gelen onlarla ticari ve iktisadî münasebetleri inkıtaa uğratmamak hareketlerimizle onların meselelerini anavatan meselelerinden tefrik etmediğimizi göstermektir.

İhtikâr

Murakabede adaletsizlik

Yeni yürürlüğe giren kâr hadleri kararnamesi, kararnamenin fiyat murakabesi kısımlarını ilgilendiren yönleri, bazı bakımlardan tenkid edilmektedir Filhakika ticaret normal seyrini takip etmediğinden bir kâr hadleri kararnamesi çıkarılmış ve ithalâtçı, toptancı, perakendeci kâr hadleri tesbit edilmiştir. Yapılan fiyat murakabelerinde daha ziyade perakendeciler kontrol edilmekte ve asıl arslan payını alan ithalâtçılarla toptancılar murakabeden ucuzlukla kurtulabilmektedirler. Çünkü her gün değişik müşterilere muhatap olan perakendecidir. Toptancı veya ithalâtçı icabında sahte fatura tanzim ederek işini kendi tabiriyle «kitabına uydurabilmektedir» Bu vaziyet karşısında toptancıdan bazan fahiş parayla mal satın alan perakendeci etiket mecburiyeti dolayısiyle malını zararına bile satmaktadır. Murakabeyi bıraz daha üst kademelere götürmek suretiyle asıl hayat pahalılığını intaç eden sebeple mücadeleye başlanmış olacaktır. Fakat murakabe meselesi yalnız resmî organlara bırakılmamalı, herkes, perakendeci, satın alıcı elbirliğiyle, muhtekire karşı savaş açmalıdır. Memleket ölçüsündeki meseleler ferdi hareketlerle halledilemez. Nimetlerinden birlikte istifade edeceğimiz dâvanın hallıne birlikte katılmalıyız. Çünkü nimet külfet karşılığıdır. Bu mesele ise külfetten daha çok bir vazifedir, zira ihtikâr bu memleketin kanunlarına göre bir suçtur. Meseleye bu açıdan bakmalı, hepimiz üzerimize düşeni yapmalıyız.

Sanayi

Kömür ve dış politika

2 Eylül tarihli New York Herald Tribune'de bu başlığı taşıyan bir yazı vardı. Müellif siyasî meselelerin altında yatan iktisadî dâvaları ele alarak siyasî bir sonuca varıyordu. Malûm olduğu üzere ikinci Cihan Harbi sonunda Avrupa'da altı memleket (Almanya, Fransa, Benelux memleketleri ve İtalya) ikı anahtar endüstriyi birleştirmişler ve kömür - çelik birliğini «coal and steel community» meydanına getirmelidir İşte bu birlik zaman zaman Amerikan yardımından istifade etmektedir. Fakat bu kerre senato yabancı Yardımlar Komitesi hazırladığı bir raporda yukarda ismi geçen birliğe yardım yapamamasını tavsiye etmiş, lakin bu tavsiye nazarı itibara alınmamıştır. Yukarda ismi geçen rapor başlıca bir esas noktaya temas etmektedir Bu da dışarda Amerikan kömür pazarlarının korunması. Bu husus hayli münakaşalıdır. Amerikanın dışarı memleketlere ihraç ettiği kömürün düşmesinin çeşitli sebepleri vardır. Bir kerre Amerika'da kömür işçilerinin ücretleri düşüktür, ücret düşüklüğü madenlerde işçilerin daha az çalışmalarına sebep olmakta, bunun sonunda da kömür istihsali azalmaktadır. Sonra harp sonunda Avrupa memleketlerinin hemen hemen hepsinde bir iktisadî kalkınma müşahede edilmiştir. 1938 istihsal rakamlarını aşmamış olan memleket yok gibidir. İşte bu iktisadî kalkınma sonunda da hiç şüphesiz Avrupa'da kömür sanayiinde de bir inkişaf kaydedilmiştir. Avrupa kömür ve Çelik Birliği yatırımlarını artırmak daha rasyonel çalışabilmek için 100 dolarlık bir istikraz akdetmek niyetindedir. Bu su-

lenecek ve daha rantabl çalışabilme imkânları elde edilmiş olacaktır

Kömür ve Çelik Birliği eski Fransız Başbakanlarından Schuman tarafından ortaya atılmış bir plânın tahakkuku zımnında meydana getirilmiş Avrupalılararası iktısadi bir müessesedir Gayesi milletlerin iki anahtar endüstrisini birleştirerek milletlerarası daha âdil rekabet şartlarını tesis etmektir. Malûm olduğu üzere tabiat bazı memleketlere fazla cömert bazı memleketlere fazla hasis davranmıştır. Boyle gayri âdil bir tesanüt meydana getirmek lararası bir tesanüt meydana getirmek imkânsızdır. İşte Kömür ve Çelik Birliği bu adaletsizliği ortadan kaldırmaktadır. Rekabet şartlarındaki adaletsizliğin bertarafı tabii bir sonuç olarak pazarların da adalet esaslarına gore tanzimini icabettirecek ve bunun sonunda da hayat sahası «Lebensraum» diye haykıran bir Almanya'ya rastlanmıyacaktır. Bu bakımdan Kömür - Çelik Birliğine sadece bir Tröst nazarıyle bakmamalı, onda Avrupa milletlerini birliğe götüren bir eserin ilerisi için vaidkâr emarelerini görmelidir. Avrupa iki Cihan Harbinden alınan, daha doğrusu alınması lâzım gelen acı derslere rağmen hâlâ kendi meselelerini anlamamış görünmektedir. Yeni olarak Fransızların Avrupa Savunma Camiasına mesele aslında kendi plânları olmasına rağmen— indirdikleri darbe hâlâ Avrupanın esas meselesi olan Alman - Fransız munasebetlerinin bir türlü düzenlenemediğini göstermektedir. Halbuki Kömür ve Çelik Birliği bidayette zorla da olsa muvaffak olmuş bir iktısadî teşebbüstür. Fikirleri hadiselere nazaran daima bir teehhür gösteren Ayan Meclisinin kanaat ve kararlarını günun şartlarına uydurması icabedecektir. Zira milletlerarası munasebetlerin vadeli Batılı Devletler muvacehesinde Amerika Birleşik Devletlerindedir Çünkü lider odur. Unutmamak lâzım gelir ki, milletlerarası münasebetlerin bir de müeyyide ve mesuliyet yönü vardır Amerika mesuliyetlerini müdrik olarak hareket etmelidir. Başkanlık hükümet sistemlerinde Devlet Bakanı Statusu bakımından üstün salâhiyetlerle teçhiz edilmiştir. Bakanların müşterek mesuliyetinden ziyade başkana karşı mesuliyetleri vardır. Başkan Eisenhower ise Başkanlıktan önce Paristе NATO kuvvetleri kumandanlığı yapmış, Avrupa memleketlerinin çoğuna kurtarıcı olarak girmiş, Avrupa meselelerini yakınen tanıyan bir adamdır Kendisi iyi bir devlet adamı olduğu kadar da iyi bir önderdir, kitleler nasıl sevk ve idare edilir, bilir İşte bunun için değil midir ki, Eisenhower Birliğe malî yardım yapılması gerektiğini beyan ederken şöyle demiştir: «Avrupa Komur ve Çelik Birliği Avrupada tamamiliğe «integration» doğru giden hareketi kuvvetlendirecek ve bu birliği müsbet ve faydalı şekilde bize yararlı bir unsur haline getirecektir »

İşte bu sözler gerçeğin ifadesidir.

KİTAPLAR

AHMET MİTHAT EFENDİ HAYATI — SANATI — ESERLERİ

(Hazırlıyan : Mustafa Baydar İstanbul, Ağustos 1954 Yeni Af. 112 S. 100 kuruş. Varlık Yayınları, Sayı : 285, Türk Klasikleri : 36)

Varlık Yayınevi'nin 50 kıtap kadar tutacak olan «Turk Klâsikleri» serisine bu yil «Ahmet Mithat»la devam ediliyor. Eseri hazırlıyan M. Baydar, dev yazarın hayatını, sanatını incelediktен sonra eserlerinin bir bibliyografyasını veriyor. Türk halkının "hoca"lığını yapmış, okuma sevgisini beslemiş olan Ahmet Mithat Efendi'nin «Muhtelif konulara ait ciddi eserleri (51), Telif romanları (39), Telif tiyatroları (6), tercüme romanları (19), gazete ve mecmuaları (7) kısa notlar halinde tanıtılmaktadır. Kıtapta hikâye ve romanlarından, makale' erinden örnekler verilmiştir. Bilindiği gibi yeni harfli yayınlarımız arasında Ahmet Mithat Efendi hakkında oğlu Dr. Kâmil Yazgıç'ın bir kıtabı (Ahmet Mithat Efendi, hayatı ve hatıraları, İstanbul 1940) ile Hakkı Tarık Us'un yayımladığı, Ahmet Mithat Efendi'nin şair Fitnat Hanımla arasındaki aşk mektularını derliyen «Ahmet Mithat Efendi ile Şair Fitnat Hanım» (İstanbul 1948) adlı kitap, bir de İsmail Hikmet Ertaylan'ın «Ahmet Mithat» (İstanbul 1932) adlı broşürü vardır. Halbuki bu büyük adam daha büyük inceletmelere lâyiktır.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
29 uncu yıldonumünde basında çıkan yazılar

(Ankara 1954 Doğuş M. 284 S. 8)

Bu kitapta, Bankanın 29 uncu yıldönümünde basında çıkmış yazıların «bir kısmı» derlenmiştir. Gazeteler, adlarına göre alfabetik sıraya dizilmiştir. 40 dan fazla gazeteden alınmış yazıları içinde toplayan kıtap özenle basılmıştır.

MODERN TİCARET BANKACILIĞI

(Yazan : Doğan Aka. İstanbul 1954 Pulhan M. 120 S. 8°. 4 Lira)

Çok temiz basılmış, baskısına özenilmiş olan eserse şu bahisleri buluyoruz · 1 Ticaret Bankacılığına umumî bir bakış, 2. Ticaret Bankalarında kredi ve banka hizmetleri işleri; 3. Ticaret Bankalarında tevdiat; 4. Çek hesapları açılış formalitesi, tahsilat tediye işleri; 5. Ticaret Bankalarında muhasebe departmanı ve işleri; 6. Hesap analizi. Kıtaba «Bankacılık Terimleri» de eklenmiştir. Bu küçük alfabetik sözlük esere ayrı bir değer katmaktadır.

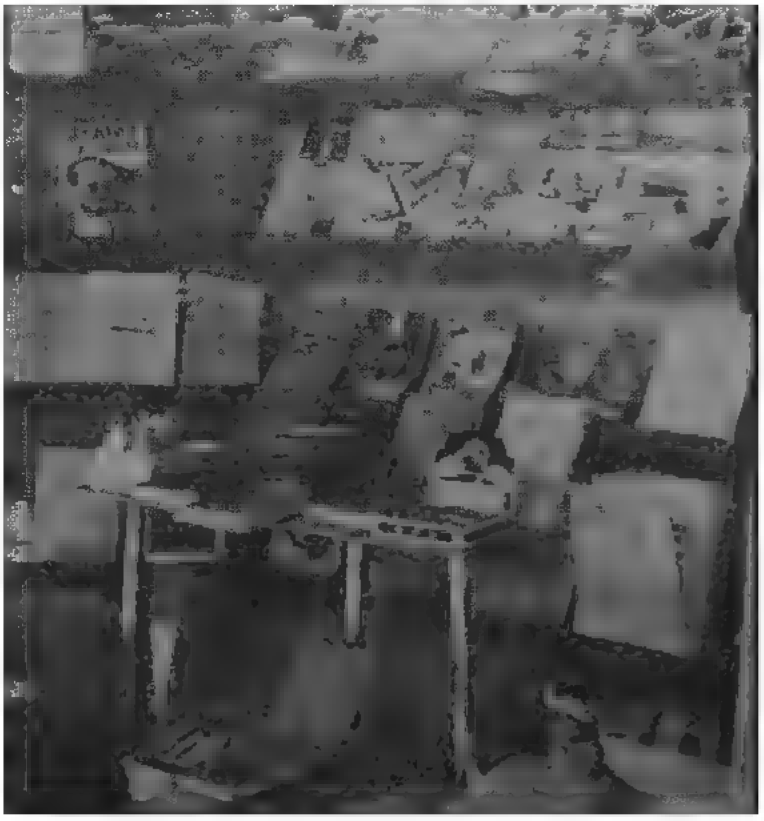

Mektepler açılıyor
Kitaba hucum

MÜREBBİYE

(Huseyin Rahmi Gurpınar. Sadeleştirilmiş yeni basım - 3. basım. İstanbul 1954 Marifet M. 190 S. Hüseyin Rahmi Gurpınar Külliyatı No. 12. Hilmi Kitabevi).

Büyük romancımızın bu en dikkate değer eseri, önce 1897 de, sonra 1927 de yayımlanmıştı. Yeni İstanbul gazetesinde sadeleştirilmiş şekilde tefrika edildi Hilmi Kitabevi Gürpınar'ın eski dostu İbrahim Hilmi Çığıraçan— 1945 den beri onun bütün eserlerini bir külliyat halinde çıkarmaktadır. Fakat ağır yürüyor. Sonra, böyle bir re girişilmişken, kitapların tenkidli olarak çıkarılması iyi olurdu. Bu işi H. R Gürpınar'la meşgul olmuş bir edebiyat öğretmeni başarabilirdi. Külliyat bu haliyle sadece roman meraklılarını doyuracaktır. Mürebbiye'den önce çıkan kitapların adlarını hatırlatıyoruz: 1. Tesadüf; 2. Ölüm bir kurtuluş mudur?. 3. Metres; 4. Şipsevdi; 5. Bir muadelei sevda; 6 Dirilen iskelet; 7. Sevda peşinde; 8. Son arzu; 9. Toraman; 10 Dünyanın muhveri kadın mı, para mı, 11. Hakka sığındık; 12. Mürebbiye)

HERKES İÇİN TURİZM BİLGİSİ

(Yazan : Selâhattin Çoruh Ankara 1954 Doğuş B. 243 S. 3 Lira)

1952 yılında «Turizm bilgisi» adı ile yayımladığı eserini yeniden ele alan yazar: «Elimizde bulunan bu kitapta, turizmin bir kısım teknik ve meslekî meseleleri ele alınmakla beraber, ana mevzulara daha fazla yer verilmiştir» diyor. «Bu kitapta, halkımıza, her dereceli okullarda «Turizm terbiye ve bilgisi» üzerinde çalışacak öğretmenlere, çeşitli kurs ve yüksek okullar talebelerine turizm bilgisi ve dolayısı ile turizm dâvamız üzerinde «faydalı» olabilmek yazarın amacıdır.

Yurdumuzun turizm bakımından birçok hazineler gizlediği herkesçe bilinir. Ne yazık ki «gizli» dir. Toprak altındaki maden gibi. S. Çoruh, bu güzel kitabıyle yeni nesle turizmin iktisat ve güzel sanatlar yönünden önemini anlatabilirce, turizm sevgisini aşılayabilirse gerçekten ona ne mutlu Eser, işlenmemiş bir konuyu yayması balonundan ne kadar ilgi görse yeridir.

ŞİİR TAHLİLLERİ

Akif Paşa'dan Yahya Kemal'e kadar

(Yazan : Prof. Mehmet Kaplan İstanbul 1954 İbrahim Horne B. VIII + 160 +IV S. 390 kuruş. "İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakultesi Yayınları Nr. 597")

Bu kitapta toplanmış olan on beş metin, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kadar gelen Turk şiirinin en ÇOK dikkate değer örnekleridir.» Prof. M. Kaplan, bu on beş şiiri incelemektedir. Akif Paşa'nın «Ademe» kasidesinden Yahya Kemal'in «Açık deniz» ine kadar ele alınan on beş şiir içinde Namık Kemal'ın «Hurriyet» kasidesi, Ziya Paşa'nın «Terci-i bend» i, Cenap Şahabettin'in «Elhan-ı şita» sı, Tevfik Fikret'in «Sis» i, Ziya Gokalp'in «Altın destan» ı gibi hemen her neslin tanıdığı şiirlere rastlanıyor Edebiyatımızda yeni diyebileceğimiz bu tarz bir eser merakla okunsa yeridir. M. Kaplan, hükümlerinin kesin sonuçlar demek olmadığını kaydediyor. Kitabın ilgi göreceği şüphesizdir

İDARE ETMEK SANATI

(Yazan : Refik Korkut. Ankara 1954 Örnek M. 144 S. 3 Lira)

Yazar, kitabını şu iki madde ile sunuyor : «1. Bu kitap, hususî ve resmi müesseselerin halihazır ve müstakbel idarecileri için yazılmıştır. 2. Bu kitap, iki kitabı ihtiva etmektedir. Birincinin sonuncu kaidesi ikincisine mevzu olmuştur»

Kitabın ikinci bölümü : «Söz söylemek sanatı» başlığını taşıyor. Birinci bolumu ikinciye bağlıyan cumle şudur: «İdarecinin diğer kabiliyetleri yanında en buyük hazinesi söz söylemek kabiliyetidir»

Yazar, idarecilere veya bu yolda yetişeceklere birçok faydalı tavsiyelerde bulunuyor. Bu mesele, bizde lâyiki ile ele alınmış değildir. Çalışma verimini yükseltmenin ilk çarelerinden biri iyi idare edebilmek, iyi çalıştırabilmek olduğuna göre yazarın, oldukça önemli ve çetin bir konuyu incelediğini söyliyebiliriz.

ANADOLU HİKÂYELERİ

(Yazan : Muhtar Körükçü. İstanbul Ağustos 1954 Yeni M. 112 S. 100 kurut. Varlık Yayınları, Sayı : 286. Türk Hikâyeleri: 29).

Muhtar Körükçünün daha önce «Köyden haber» (1950) adlı bir kitabı yayınlanmıştı O sıralarda Mahmut Makal'ın ünlü «Bizim Köy» ü merakla okunmaktaydı. M. Korukçü'nün kitabının, «Bizim köy» ün daha kültürlü bir kalemden çıkmış bir benzeri olduğu soylendi. Tabii M. Korükçü'nün lehine.. Onun «Sohbet» tadı veren yazılarını bu defa «Hikâye» olarak karşımızda buluyoruz. «Hikâye» demek için sebep az değil.. Bu bakımdan, «Köy yazısı» larının «hikâye» adını almasını yadırgamıyoruz

M Körükçü'nün üstün bir mizahı var. Üstün bir «anlatış» ı var. Bunlar «yazı» değil, adeta, «tatlı sohbet» ler. Vaktiyle hikâye anlatmakta usta bir takım sanatkârlar varmış. M. Körükçü, bunları incelemiş, tamamiyle «sanat» la gelişmiş bir modern tipi.. Örneğin, «Kocaoğlanlar» parçasını okuduktan sonra başkalarına anlatmak insan için bir ihtiyaç..

BİLMEDİKLERİM

(Mehmet Turan Yarar'ın şiirleri. Ankara 1954 Guzel İstanbul M. 47 S. 100 kuruş. Resimliyen : Huseyin Mumcu).

Yeni şiirimizin, İlk başta kolay sanılmasından dolayı ortaya doktüğü «kolaylık ürunleri» yavaş yavaş yerini güzel eserlere bırakıyor. Kitabının sonuna «rubailer» ekliyecek kadar eski Mii de bildiği anlaşılan M. T. Yarar'ın «Bilmedikleri», bizim için de yeni şeyler.. M. T. Yarar'ın zengin bir iç dünyası var. İçine dönük bir sair diye yadırganacağını da sanmıyoruz. Bu şiirleri okuyacak olanların da iç dünyaları var. Onlar da zaman zaman kendi içlerine eğilmek isterler. Sanıyoruz ki, «Kendinden bahsediyor» diye bir şairi kınamaya kalkışmak pek de gerçek bir hukûm sayılmaz. İnsan yalnız kendi içinin derinliklerine ışık tutar da bundan bütün bir okuyucu kütlesi, birçok «insan» tad alır. Tenkidçilerimizin şaire karşı ilgisiz kalmıyacaklarını umuyoruz.

ÇOCUK KLÂSİKLERİ

Varlık Yayınevi'nın Çocuk Klâsikleri nin listesini, 18 sayımızda bir münasebetle vermek istemiştik. Bir iki satırın düşmesiyle sarının ancak yarısı çıkabilmiş. Bu sayıda yeniden sıralıyoruz :

1 En güzel dünya masalları Hazırlayan: Nihal Yalaza Taluy, 2. C Collodi. Pinokyo. Çeviren. Muzaffer Reşit Resimler: Güngör Kabakçıoğlu, 3. J. Swift : Gulliver'in yolculukları. Çeviren. Azize Erten. 4. L. Carrol : Alis harikalar ülkesinde. Çevıren : Azize Erten. Resimler: Güngor Kabakçıoğlu. 5. J. R. Wyss ; İsviçreli Robenson. Çeviren: Yaşar Nabi Nayır. 6 Andersen masalları. Andersen'den çevirenler : Muzaffer Reşit - Tahsın Yücel. 7. Bin bir Gece masalları. Hazırlayan: Nihal Yalaza Taluy. 8. H. G. Wels ; Ayda ilk insanlar. Çevıren; Turköz Ataov. Resimler: Güngor Kabakçıoğlu. 9. Ch. Bronte. Jane Evre Kısaltarak çevıren: Tahsın nicel. 10 Tilkinin romanı Çeviren: Zahir Güvendi

Hoş Resimler:

Hacılar dönüyor

Dövizlerimiz bunlar için

KADIN

Kadın hayatı

Kadın mı, erkek mi?

Yapamıyorum; çalıştığım yerde, arkadaşlarım beni çekemiyor, kıskanıyorlar. Müdür de lanetlik bir adam, durmadan aksilik ediyor. Başkalarına iltimas yapıyor. Etrafına bir sürü kötü insan toplanuş Beni kimse anlamıyor.» diye şikâyet eden bir kadın kabahati, kusuru evvelâ kendinde aramalı. Çünkü normal bir insan ise etrafındakilerle niçin geçmemesin?. Anlaşılmaz bir insan olduğunu ve etrafındakileri sıkıntıya soktuğunu söylemekte, daha doğrusu itiraf etmektedir.

Asrımıza gelinceye kadar kadınlar, erkeklerle eşit haklara sahip olmak için uğraşmış, durmuşlar, nihayet istediklerine fazlası ile nail olmuşlardır. Artık hallerinden şikâyete hakları var mı, yok mu kendileri bilirler. Yeter ki onlar kendileri, etrafındaki insanlarla geçinmesini, anlaşmasını bilsinler.

Kadınların erkeklerle eşit hak mücadelesi daha ziyade erkekler gibi her mesleği seçmek ve seçebilmek arzusundan doğmuştur. Bugün, kadınların politika ve askerlik de dahil olmak üzere her işi büyük bir muvaffakiyetle yapabildikleri görülmektedir. Çalışan kadın miktarı memleketimizde de her gün biraz daha artmaktadır. Siyasal Bilgiler Fakültesinde kız talebelerin erkeklere nisbetle çok daha fazla muvaffak olduklarını resmî bir ağız olarak bizzat Fakülte Dekanı açıklamıştır. Yalan bir gelecekte hepsinin birer Clara Booth olmasını kim istemez?.

Bazı mutaassıp Şark Devletlerini hariç tutarsak her devlerin Anayasası kadına seçmek ve seçilmek hakkını tanımıştır. Hülâsa, kadın cemiyetlerin iş hayatında gitgide o kadar büyük bir mevki tutmağa başlamıştır ki, bundan bazı kereler erkeklerin ciddî surette endişe duydukları da söylenebilir. Bugün öyle işler vardır ki, münhasıran kadınlar tercih edilmektedir.

Niçin çalıştıkları sorulduğu zaman bazı kadınlar, evlenmeyi istemedikleri veya koca bulamadıkları için bir işe girmeğe mecbur olduklarını söylerler. Bugün cemiyetçe içinde bulunduğumuz hayat şartları, erkekle beraber kadını da çalışmağa mecbur edecek şekildedir. Bununla beraber, bazan, muhtaç olmadığı halde çalışan kadınlara da tesadüf edildiği vâkidir. «— Öff... Patlıyorum, içim sıkılıyor.» diye komşu komşu, toplantı toplantı gezen sathi kızlardan olmaktansa, ailesi zengin de olsa bir kızın hayata alışması bakımından çalışması yerindedir. Çünkü iş hayatı kadını olgunlaştırır: Çalışan kadının kafası da dolar.

Fakat, çalışan bazı kadınların hayatlarından memnun olmadıkları da sık sık görülen hallerdendir. Sıhhatleri müsait olmadığı halde çalışmaya mecbur olanları veya çok çocuklu kadınlara bu bakımdan hak vermek kabildir ama, muhitlerindeki kimselerin, iş arkadaşlarının kendilerini anlamadıklarından şikâyet edenlere asla! Çalışan kadınların bazı şartları göze alınmaları, muhitlerine ve çalıştıkları yerlere intibak etmeleri ve her şeyden evvel iş arkadaşları ile münasebetlerini sadece iş sahasına inhisar ettirip arada daima bir mesafe bırakmaları icabeder. İşlerini de o kadınlara has titizlikle yapan bir kadına kimin ne demeğe hakkı olabilir?.

Çalışan kadınlar için dikkat edilmesi icabeden bir nokta da iş saatlerinde. . giyecekleri elbiselerdir.. İş zamanında, dairesinde frapan renkler ve çok fantazi elbiseler giyen, çok mübalâğalı bir şekilde boyanan bir kadın, —hakikatte çok dürüst bir insan da olsa— etrafında hiç iyi tesir bırakmaz, itimat telkin etmez. Bu tip kadınlar, böyle giyinip süslenmekle, kendilerine iş arkadaşları tarafından haddinden ve lüzumundan fazla, hattâ sululuk derecesinde iltifat edilip kur yapılmasına da tahammüle mecburdurlar. Çünkü bunu kendileri hazırlamışlardır.

Moda delileri

Ayağında fesleğen

Peki ama, bütün kabahat kadınlarda mı. Muhitlerindekilerin bunda hiç kabahatları yok mu?. Muhakkak ki, her yerde tatsız insanlar bulunur. Kendisi ile" beraber çalışanları rahatsız eden kimselere sık sık rastlanır. Bir çok erkekler çalıştıkları yere yeni giren bir hanıma, yardım etmek, kolaylık göstermek ve kendisini yabancı hissetmemesini temin etmek bahanesiyle *yaklaşmak* isterler. Bir takım fırsat düşkünleri de güzel, çirkin ayırmadan önlerine çıkan her kadından istifadeye kalkışırlar. Kibar ve itimat verici hallere sahip olan bu adamlar, diğerlerinden de daha tehlikelidir.

Bütün bunlardan kurtulmanın tek çaresi, bu gibi adamları ne azarlamak, ne de yüz vermektir. Sadece samimî olmamak; meçhul kalmak lâzım gelir.

Çok konuşmak, her reye karışmak gibi haller de iş yerinde bir kadına gösterilen saygının azalmasına sebep olur.

Bir başka mesele de, kadınların erkeklere nazaran çok daha az ücretlerle çalışmalarıdır. Buna sebep olarak, çirkin, sünepe ve evde kalmış olanların dahi bir gün evlenmek ümidinde oldukları gösterilebilir. Doksan yaşında bir kadına, «— Koca mı, şeker mi istersin?.» diye sorulduğu zaman, «Dişim yok ki, şeker isteyeyim.» cevabından da anlaşıldığı gibi, kadınların ekserisi ömür boyunca bekâr kalmayı bir türlü göze alamaz. Bu demektir ki, kadınların ekserisi, işlerini devamlı bir meslek âddetmeyip, koca bulmağa bir vasıta şeklinde mütalâa etmektedirler. Bugün kadınların, artık erkeklerini kati bir hami gibi kabul etmeyip, böyle bir telâkkiyi iptidaî addetmelerine rağmen biç bir kadın kocasının kendisine bakmasını gayri tabii addetmez. Bunun içindir ki, çalışan kadınların pek çoğu maaş meselesi gibi şeyler üzerinde pek durmazlar. Bunun içindir ki, son zamanlarda müesseseler kadınları kanaatkârlıkları yüzünden tercih eder olmuşlardır. — R. E.

Yaşayış

Gün olur hayali cihan değmez

Zamanımızın kadınları, annelerinin hayat şartlarına bakarlarsa hallerine ne kadar şükretseler yerinde olduğunu görürler. Zira gün geçtikçe insan hayatında mühim değişiklikler meydana gelmektedir. Bugün kadınların giyinişleri, hareketleri ve kullandıkları vasıtalar, bir kaç sene evveline göre dahi bambaşkadır. Bu yarım asırlık farka baktığımız zaman değişikliklerin aşikâr olduğunu görürüz.

18 - 19 uncu asır kadınlarının yaptığı işi muhakkak ki 20 nci asrın kadını da yapmaktadır. Fakat işler değişmemiş olsa dahi aletlerin değişmiş olduğunu görürüz. Bunun için bu. günün kadını dünküne nazaran çok daha şanslıdır. Meselâ 19 uncu asırda ev kadınları ortalığı süpürürlerdi. Hoş, bu asrımızın başlarında, hattâ geçen yıllara kadar böyleydi ya.. Bu işi asrımızın kadınları yapmıyorlar mı?. Yapıyorlar ama, bir farkla, tozu dumana katarak değil de, elektrik süpürgesiyle. Sadece bu mu.. Çamaşır ve bulaşık makineleri ile de kadın hem zamanından tasarruf eder, hem de işini yorulmadan kolayca yapabilir.

Hepsinden evvel ele alınması icabeden âlet ütüdür. Ev kadınının en

mühim yardımlarından biri olan ütü, daha 20 - 30 sene evveline kadar içine yanmış kömür doldurulan kaba ve hantal bir demir parçasından başka ne idi?.

Yeni âletlerden yemek pişirirken de istifade etmek kabildir. Senelerce evvel patates ezmek, yumurta çalkalamak için kullanılan ağır ye kaba demir parçalarının yerini bugün kullanışlı, hafif ve zarif âletler almıştır. Bütün bunlara bir de sürat ilâve edilirse hanımların düne nazaran ne kadar konfor içinde oldukları kolaylıkla anlaşılabilir. 19 uncu asırda iki yumurtayı çarpıp da mayonez yapabilmek için iki saat uğraşan kadın, bugün sadece çarpma âletinin fişini prize sokmakla iktifa etmektedir.

Mamafih, bu kadar sadeleşmiş, kolaylaşmış işlerden dahi şikâyet eden hanımlar yok mudur?. Elbette var. Bir arkadaşlarını gördüler mi, yahut da akşamları kocaları ile yüz yüze geldiler mi ağızlarından çıkan ilk söz: «—Ah, bugün ne yoruldum, ne yoruldum. Bulaşık yıkadım, ortalık süpürdüm..» dır. Halbuki bu hanımın varıp baksanız süpürgesi elektrikli, bulaşık makinesi de otomatiktir. Ne demeli, Allah tembellikten kurtarsın..

Moda

Kısa saça boykot

Kadınlar Christian Dior'a kızadursunlar, bütün kadın berberleri ve kadın terzileri bu kış kısa saça boykot ettiler. Bilhassa Parisli kadın berberi Antonio, kadınlarda kadınlık vasfını yok eden bu moda ile resmen mücadeleye başlıyacağını ilân etti. Aslen İtalyan olan Antonio kısa saçın kadınların ense ve kulaklarını kurtardığını müdafaa edenlere şiddetle hücum ederek : «Kadınların saçlarını bu hale getirenlere berber değil, cellât demek lâzım» demektedir.

Kısa saç modasının ortadan kalkması hemen hemen dünyanın her yerinde kadınlardan çok erkekleri memnun edecektir. Zira bir çok erkekler saçın kadını güzelleştiren en iyi mücevher olduğuna kanidirler. Erkekler umumiyetle uzun saçtan hoşlanırlar. Öyle de, kadınlar acaba niçin bunun aksini yaparlar?. Beğenilmek, hora gitmek istemezler, mi?. Elbette isterler, fakat daha mühim bir dertleri var; yaş derdi. Kadınların kısa saçı tercih etmelerine sebep, bu modanın onları bir kaç yaş küçük göstermesinden ileri gelir. Sonra kısa saçın yıkanmasının, taranmasının kolaylığı ve rahatlığı uzun saçta yoktur. - Bilhassa çalışan kadınların kısa saçı tercih etmelerine en büyük sebep uzun saç ile saatlerce ayna karşısında vakitlerini harcamamak içindir.

Kadının saçları her gün ayna karşısında itina ile meşgul olunmaya değerse de çalışan kadınların bu. modaya uymaları onların vakitlerini alır. Fakat kadın milleti kocalarından çok modaya çok riayet eder. Bundan dolayı hanımların saçlarını bir an evvel uzatmaları için ne gibi çarelere başvurmıyacaklarını Allah bilir .

Şimdiki halde kısa saçlı kadınlar ekseriyeti teşkil ediyor. Bunun için ne berberler, ne de terziler saçları birdenbire omuzlara kadar indirmeğe cesaret edemediler. Onlar da azimle, sebatla bu işi yavaş yavaş yapmaya gayret ediyorlar. Meselâ bu senenin en güzel sayılan saç biçiminde sadece kulakların ve ensenin örtüldüğünü, ensede toplanan saçların şık firketeler veya kurdelelerle süslendiğini göreceğiz. Bu şekillerin kadınların uzun saça dönmelerini sağlayacağı anlaşılmaktadır. Fakat saçlar henüz omuzlara kadar bırakılmamakta ve enseden sarkmamaktadır. Çok uzun saçlar bile baş üzerinde itina ile toplanarak kafiyen aşağı bırakılmıyor.

Antoni'nin söylediklerine göre bu tip saçlar kadınların saçları güzelce uzayıncaya kadar onları erkek kılığından kurtaracaktır. Saçlar, omuzlara eriştiği zaman da kadının bu ziynetine türlü modeller tatbik edilecektir.

Uzun saç taraftarları tarafından ileri sürülen fikirler ile kadınların kısa saçlı olması lâzım geldiğini iddia eden berberler arasında bir çok münakaşalar olacağı ve bunun gazete sütunlarına dökülüeceği tahmin ediliyor. Zira Antoni'nin kısa saçı tercih eden berberlere «— Tarak değil, ancak makas kullanmasını bilenler» diye isim takması diğerlerinde sinirli bir hava uyandırmıştır. Kısa saçın dünyada *çok* geniş bir şekilde yayıldığını ve Antoni'nin bu işi tek başına önleyemiyeceğine kanidirler.

Bütün berberler ne derlerse desinler, ne söylerlerse söylesinler, kadının asıl berberi yine kendisidir.

TIB SAHASINDA

Allerjik Hastalıklar

Bir kongrenin mevzuu

Bu terimi son zamanlarda her halde çok duymuşsunuzdur. İzmirde bu günlerde toplanacak 13 üncü Millî Türk Tıb Kongresinin ele alacağı başlıca konu da Allerji olacaktır. Ben size kabil olduğu kadar basit bir şekilde bu kelimenin mânasını anlatmağa çalışacağım. Charles Richet ve P. Portier'nin bundan elli yıl kadar önce ilk defa, tıb dilinde Anaflaksi denilen hâdiseyi nasıl bulduklarını hatırlatmak da zevkli bir ödevdir. Bu iki araştırıcının ilk çalışmaları Monaco prensi Albert'ın Princesse Alice II adlı Laboratuvar gemisinde başlamıştır. Richet ve Portier'ye bu konuyu bizzat Prens ve Prensin hususî tabibi Dr. Richard vermiştir. Gemi, 1901 yılı Ağustos ayında Açores denizine ve Cap Vert adaları civarına gemiştir. Physalie denilen deniz hayvanları bu mevsimde buralarda çok bulunmaktadır. Bu hayvanlarda Actinocongestine veya Hypnotoxine denilen bir albüminli madde vardır. Bunu kullanmak suretiyle bu hayvanlar kendilerinden daha büyük olan düşmanlarını felç etmekte ve öldürmektedirler. Bu madde, laboratuvar gemisinde bulunan kurbağa ve güvercin gibi hayvanlara şırınga edilmiş az miktarlarla felç, kaşıntı, hissizlik, yeteri kadar dozlarla ölüm görülmüştür.

Araştırıcılar bu oseanografik seyahatten Paris'teki laboratuvarlarına döndükleri zaman, anaflaksi araştırmalarının ikinci dönemi başlamıştır. Burada da köpekler üzerinde aynı maddenin tesirleri tetkik edilmiş ve küçük hayvanlardaki aynı belirtiler görülmüştür. Yani hayvanlarda hissizlik, kaşıntılar ve felç olmuştur. Bu etüdler bitmiş addedildiği bir sırada Portier; Richet'ye hayvanlara bu maddeye karşı bağışlık (muafiyet) vermeyi teklif etmiştir. Bu suretle bir seri köpek ve güvercine, ısıtılarak virulansı azaltılmış toksinden, öldürücü olmıyacak kadar az bir miktar şırınga edilmiştir. Bu kuluçka devrinden sonra toksinin daha kuvvetli bir dozu şırınga edilecek ve hayvan immünize olduğundan bu yüksek doza da tahammül edecekti. Fakat sonunç beklendiği ve tasarlandığı gibi çıkmamış, hayvanların bağışıklık kazanacakları yerde aşırı duyarlık kazandıkları görülmüştür. Bu surede yepyeni bir olayla karşılaşıldığı anlaşılmıştır. Buna, bağışlık yokluğu anlamına Anaflaksi denilmiştir. Bu terimi kullanmakla araştırıcılar, yabancı bir madde ile üst üste karşılaşmalar sonunda beden savunmasının yükselmesi demek olan bağışlık (immunite) den bu olayı ayırmak istemişlerdir.

Bir yıl sonra 1903' de Arthus, organizmanın reaksiyon durumundaki bu değişikliğin yalnız toksinlerle değil, öbür albüminli maddelerle de meydana

Milli Türk Tıb Kongreleri

Dr. Esat Eğilmez

Millî Türk Tıb Kongrelerinin 13 üncüsü bu yıl, İzmirde toplanacaktır. Kongre Başkanı Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili Dr. Behçet Uz'dur. Yönetim Kurulu Başkanı Ord. Prof. Dr. Kâzım İsmail Gürhan, İkinci Başkan Prof. Dr. Reşat Garan'dır. Kongre, 27/Eylûl/1954 ten 1/Ekim/1954 e kadar devam edecektir. 27 Eylul sabahı saat 10.30 da konaklaki Elhamra Sinemasında yapılacak bir törenle kongre açılmış olacaktır. Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekili ile Kongre Yönetim Kurulu Başkanı ve İzmir Valı ve Belediye reisleri açılış nutuklarını soyliyeceklerdir. Bundan sonraki toplantılar Bahribaba civarındaki Halk Eğitim Merkezi binasında yapılacaktır. Kongrenin medikal konusu allerji'dir. Bu konunun sekiz raportörü vardır. Bunların arasında Prof. Dr. Mufide Küley, Prof. Dr. İrfan Tıtız, Prof. Dr. Arif İsmet Çetingil, Prof. Dr. Burhan Urus, Prof. Dr. Sezai Bedreddin Tümay, Prof. Dr. Reşat Garan'ın isimlerini sayabiliriz.

Kongrenin medikо sosyal konusu; Hekim - Devlet, Hekim - Cemiyet'tir. Bu önemli mevzuun da raportörü Ord. Prof. Muhiddin Erel' dir.

Kongrede ayrıca muhtelif meselelere dokunan yüze yakın serbest kommunikasyon vardır. Kongre dört gün sürecek, beşinci gün 1/Ekim/1954 de Elhamra sinemasında kapanış töreni yapılacaktır. Kongrenin tenkidleri, dilekler dinlenecek, gelecek kongrenin toplantı yeri ve konuları tesbit edilecektir. Bu kongrede de davetler, ziyafetler, kokteyller, konserler, tiyatro gösterileri, yani kongre üyelerinin ilgisini toplayacak her şey vardır. 26/Eylûl/1954 Pazar günü akşamı kongre yönetim Kurulu Başkanı tarafından üyelere bir de tanışma ziyafeti verilecektir.

Memleketimizde ilk Millî Turk Tıb Kongresi 1/Eylûl/1925 de, bundan tam 29 yıl önce Büyük Atatürk'ün himayesinde Ankara'da Büyük Millet Meclisi Umumi içtima salonunda açılmıştı. Atatürk, kongrenin bir çok toplantılarında bizzat hazır bulunarak muzakereleri yalandan takip etmiştı. Kongrenin (arzı tazımat) için seçtiği heyeti huzuruna kabul eden büyük adam onlara iltifatlarda bulundu ve onların şahsında yurdun dört köşesinden gelerek memleket sağlığı dâvalarındaki mukaddes ödevlerini birlik ve beraberlikle yapan üyeleri selâmladı.

O zaman «Sıhhıye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekili» olan merhum Refik Saydam açılış nutkunda şunları söylüyordu: «Türk tabibinin çok yüksek ve muhim vazifeleri vardır. Bu vazifeler hepimiz için bir misaki tıbbi halinde şu üç esasta toplanır.

1 — Türk tabibi, kendi hayatı hususiye ve meslekiyesinde medeni hayatın bütün iyiliklerinden müstefit olduğunu görmek ve göstermek ve her terakkiyi bizzat nefsinde kabul ve tatbik eylemek suretiyle herkese örnek olmak mecburiyetindedir.

2 — Türk tabibi, yalnız kendi hususi hayatına ve hususî ıtıgaline bağlı kalmıyarak, gerek tedavi ve gerek içtimai vesilelerle temas eylediği halk kitlesi arasında sıhhatin muhafazasına ait tedbirlerin ve bütün medeni teâkki ve terakkilerin behemehal samimi bir nâşiri olacak, her yerde ve herkese doğru ve iyi yaşamanın tarzlarını anlatarak Turk hayatı içtimaiyesinde şümullü, hayırkâr ve faal bir mürşid vazifesini görecektir. Türk tabibi memleketimizde, ömrü vasatinin yükseltilmesi, say hasılasının artırılması ve halkın her türlü medeni kolaylıklardan istifade ederek seri ve parlak terakkilere mazhar olması hususlarında çok tesirli bir rehber olacaktır.

3 — Türk tabibi, büyük şehirlerin sus ve refahına, huzur ve âramına bağlı kalmıyarak nüfuzu hayırkârisini, şehirlerden kasabalara ve bilhassa köylere kadar sevk ve teşmil ederek ve bizzat köylü ile temasa gelerek onu medenî, sıhhî ve içtimai her türlu terakkilerden haberdar eylıyecek ve Türk köylusünün sağlam, mustahsil bir unsur halinde yetişmesine yardım edecek ve hu surede harap köy kulübelerinden sıhhî ve mureffeh evler ve mesut yuvalar meydana gelmesine müstemirren çalışacaktır.»

Millî Tıb Turk kongreleri bu kıymetli fikirlerin ve samimi dileklerin ışığında aksamadan 29 yıl içinde on iki defa toplanarak, her seferinde memleketin büyük sağlık dâvalarını incelediler. Memleket hekimleri bu kongrelerde ileri sürulen fikirlerden çok faydalandı. Burada öğrenilenlerin halka tatbikinden şüphesiz yurdun en üçra köşelerindeki hastalar da istifade etti er.

Bir hafta sonra ilk defa olarak Ankaradan başka bir yerde toplanacak 13 üncü kongre üyelerini mecmuamız adına selâmlarken kendilerine tuttukları yolda basanlar dileriz.

çıkabileceğini gosterdi.

1905' de, kobayın, Anaflaksi araştırmalarında tercihan kullanılacak bir hayvan olduğu anlaşıldı Eğer, kobaya, bir albümünün çok ufak bir miktarı şırınga edilirse uzviyetinde derin değişiklikler belirmesine rağmen hayvanda en küçük bir rahatsızlık görulmez. Organizmanın görünürde belirsiz geçen bu önemli değişiklikleri antikor denilen özel proteinlerin teşekkülünden ibarettir. Bu antikorların bir kısmı hücrelere yapışmıştır. (oturmuş antikorlar). Diğerleri de kanda serbest dolaşır (dolaşıcı antikorlar). Eğer bu şekilde hazırlanmış ve duyarlaştırılmış bir hayvana 11-12 gün sonra aynı albümin (yâni antijen) şırınga edilecek olursa bir anaflaksi şoku meydana çıkar ve hayvan ağır patolojik olaylarla olür.

Von Pirquet'nin 1906' da klinike soktuğu allerji terimi ile de bugün, yabancı bir madde ile karşılaşma sonunda organizmada beliren bütün tepkisel durumlar anlaşılır.. Bu anlama gore, anaflaksi; allerjinin özel bir şeklinden başka bir şey değildir. Bir antikor, kendisine tekabül eden antijene rastlar rastlamaz bu iki madde arasında bir reaksiyon husule gelir, birbirleriyle bir bileşim husule getirirler. Buna (antijen - antikor reaksiyonu) diyoruz. Eğer reaksiyon kanda dolaşan antikor ve antijenler arasında olursa belirtisiz geçer. Oturan antikorlarla olursa ortaya histamin ve buna benzer bazı maddeler çıkar. İşte bugün anaflaksi şoku ve allerjik olaylar dediğimiz gösterileri husule getirenlerin bu maddeler olduğu sanılmaktadır. Histaminin allerjik reaksiyonlarda başlıca etken olduğunun meydana çıkarılışı allerji mekanizmasını kesin olarak açıklamamışsa da tedaviye yeni ufuklar açmıştır. Hayvanlarda duyarlaşma mekanizmasına toplu olarak bakılacak' olursa insanda aynı şeyin çok zaman kabil olamıyacağı anlaşılır. Yâni bir çok vakalarda allerji yapacak madde ile (allergen) ilk temas, belirti vermeden geçtiğinden meydana çıkarılamaz. Bir allerji halinin yaratılabilmesi için allergen'in eser miktarının bile yeter okluğu düşünülürse, bu ilk temasın meydana çıkarılamaması da pek şaşılacak bir olay değildir. Bundan başka daha ana rahminde iken aşırı duyarlık vukua gelmiş olabilir. Hattâ ana sütüyle de intikal etmiş olabilir. Böyle bir mekanizma yeni doğanlarda görülen allerjik olayların bir çoğunun esasını teşkil edebilir. Veraset de allerjik olaylarda şuphesiz büyük bir rol oynar. Allerjiklerin % 50 - 75 şinin ailelerinde de bu gurup hastalıklar meselâ ot nezlesi, migren, ürtiker, astıma vardır. Allerji'ye astenik, zayıf yapılı olanlarda daha çok rastlanır. Yine bir çok allerjik hastalıklar meselâ yarım baş ağrısı ve kurdeşen kadınlarda; buna karşılık astma, erkeklerde daha sık görülür. Şu olay da dikkati çekicidir. En ziyade entellektüeller aydınlar, bilginler ve artistler allerjik hastalıklara yakalanmağa istidatlıdırlar. Allerjik hastalıkların meydana gelmesini hazırlayan etğenler arasında; vejetatif sinir sistemi tonus dengesinin bozukluklarını, iç salgı bezleriyle mide - barsak hastalıklarını, süreğen yangıları, fermentlerin yetersiz salınmasını ve intan ocaklarını gözönüne almak lâzımdır. Bir intan ocağı varsa, zaman zaman kana hucum eden mikroplar yalnız bir allerji halı meydana getirmekle kalmazlar, fakat orgnizmanın hariçten gelen allergenlere karşı tahammül eşiğini de du şurürler.

Pratik olarak tabiatte bulunan ve sentetik olarak yapılan bütün maddeler allerji meydana getirebilirler. Başka bir deyişle allergenler gibi tesir gösterebilirler Allergenleri üç buyük guruba ayırıyoruz .

Egzojen allergenler : Organizmaya dışardan girerler. Bunlar bir çok bitkilerin tozları, küflerin sporları, buğdaygillerin tozları, şimik maddeler, pudralar, süt, yumurta, domates, balık, çilek, midye, istiridye, istakoz, ilaçlar, brom, iyod, salisilik asid, barbütürikler, sülfamidler, tiyourasil ve alkaloid türevleri, deriye ve yüzeyel mükozaya değen hayvansal ve bitkisel maddeler, ipek, saç, kozmetikler, merhemler, kimyasal maddeler, nihayet sokucu böcekleriin (arı, örumcek, pire, tahtakurusu, akrep) ifrazlariyle deri altına yapılan ilâçlar, seromlardan ibarettir

Andojen allergenler : Organizmanın kendisi veya organizmada bulunan mikroplar (intan ocakları) tarafından meydana getirilirler.

İstilâ allerjenleri : Parazitlerden meydana çıkmaktadırlar. Barsaklarda bulunan kurtlar, askarid, oksiyür, tenya, ankilostom, nekator ve bazı mantarlar ve mantar hastalıkları bu arada sayılabilir.

Allerjik hastalıklar gittikçe artmaktadır. Meselâ yalnız Amerika Birleşik Devletlerinde ot nezlesine tutulmuş insanların sayısı dört milyon kadardır Allerjiklerin tümünün, nufusun % 5 ini terkil ettiği sanılmaktadır. Başka memleketlerde de durum hemen hemen aynıdır. Bilhassa buyuk şehirlerde allerjikler artmaktadır. Bu devamlı artış medeniyetin ilerlemesiyle de yakından ilgilidir. Vejetatif sinir sisteminin distonisi bu işte çok önemli rol oynar Bunu, sarsıntılariyle, rahat noksanlığı ile butün enerjilerin devamlı gergınlığı ile modern yaşayışa bağlamak lazımdır. Her çeşit buharların kirlettiği şehirler havası, mükozaların süreğen irkilmesine sebep olur. Bu suretle bir yandan allergenlerin girmesine musait (dayanıklığı azalmış yer) hazırladığı gibi, bir yandan da allerjik olayların ortaya çıkmasına yol açar. Gıda maddelerinin saklanması için bir çok memleketlerde devamlı olarak kullanılmağa başlanan şimik maddeler etin fazla sarfi, baharlı ve biberli maddelerin sınırlamalı ve yeni yeni ortaya çıkan bir çok ilâçlar v.s. bu allerjisasyon artışının mesul etgenlerini teşkil edebilirler.

Allerjik hastalıkların tedavisine gelince, sebep olan allergeni ortadan kaldırmak başta gelir. Şüphesiz bu ideal sağıtmadır Fakat maalesef antijen tanınsa bile bir çok vakalarda bu iş gerçekleştirilememektedir. Temas allerjenleri bahis konusu ise (dudak boyaları, pudralar, hayvan lalları, şimik maddeler, veya bazı besinsel allerjenler) bunlar yok edilecektir. Parazitlerin düşürülmesi ile kurtulmak kabil olan istilâ allerjenleri için de aynı şey bahis konusudur. Fakat allerjik bir hastalığa yakalanmışların çoğunda özel allergeni bulmak ve yok etmek imkânsızdır. Bu zaman muhtelif duyarsızlaştırma metodlarına başvurmak lâzımdır. Bu da ya sebep olan allergenin (spesifik duyarsızlaştırma) veya her hangi spesifik olmıyan albuminlerin (spesifik olmıyan duyarsızlaştırma) gittikçe artan dozlariyle sistemli bir bir sağıtmadan ibaret tir. Duyarsızlaştırma metodları karışıktır, tatmin edici değildir. Bunun içindir ki son zamanlarda hücum noktası olarak histamin seçilmiştir. Başlangıçta histaminin az dozlariyle bağışlık sağlamak, antijen . antikor reaksiyonu sonunda beliren histamini nötralize etmek deneyleri de sonuçsuz kalmıştır. En son olarak antihistaminik etkisi olan ilâçların keşfi, allerjik hastalıkların sağılmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu maddeler sayılamıyacak kadar çoktur. Yalnız U. S. A. da piyasaya sürülmüş olan antihistaminikler 1500 kadardır. Bunlara her gün bir çok yenileri de eklenmektedir Biz bunların arasından size yurdumuzda bulunabilen ve bir reçete teşkil edebilecek ilâçlardan bazılarının isimlerini veriyoruz :

Antergan, neoantergan, phenergan, benadryl, antistin, tephorin, synopene, di-paralene, soyentol, trimeton..

Dr E. E

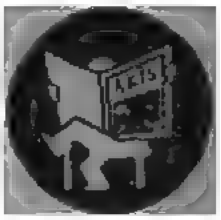

AKİS

Hoşunuza gittiyse hemen

Abone olunuz

BUNLAR HEP HAKİKATTİR

Betsy Clarke adında bir İngiliz kadını mahkemeye müracaat ederek kocasının işinden gelince mutfağa girip yemek pişirdiğini, ev işleri ile uğraştığını ileri sürmüş ve kadınların hak ve vazifelerine karışan böyle bir erkekle yaşıyamıyacağı için talâk talebinde bulunmuştur. Bir kasap olan kocası, karısının iyi yemek pişiremediğini, kendisinin ise iyi bir ahçı olduğunu, ağız tadı ile yemek yiyebilmek için, yorgun ar-ın işten dönmesine rağmen kendisine mutfak işlerinde yardım ettiğini söylemiş, mahkeme heyeti de mutfak işlerinin kadına ait bir hak ve vazife olduğunu kabul etmiş ve boşanmalarını uygun bulmuştur. — (U. P.)

İtalyanın Verbania şehrinin Gurino köyünde, Luigi Dellara adında bir genç, köyün gelinlik çağındaki kızlarından birine âşık olarak evlenmek istemiştir. Genç kız henüz dünya evine girmeğe niyetli olmadığından delikanlıyı başından savmak istemiş ve : «Ben köyün kilisesindeki çan kulesine yardımcı bir vasıta kullanmadan tırmanabilecek bir erkek ile evlenmeğe karar verdim» demiştir. Kırk metre yüksekliğindeki çan kulesine çıkmak imkânsız olduğu için genç kız böyle söylemekle Luigi'yi baştan savabileceğini sanmıştır. Fakat bir gün Luigi Dellara bütün köylüleri kilisenin önündeki meydanlığa davet etti. Ve onların gözü önünde tırnakları ile taşlara tutuna tutuna imkânsız gibi görünen işi başararak çan kulesinin tepesine çıkmıştır. Birkaç defa düşüp parçalanmak tehlikesi gösteren gencin bu fedakârlığı karşısında genç kız yumuşadı ve delikanlı ile evlendi. (Nafen)

*

Birleşik Amerika'da Kansas City'de Nelly adındaki bir kızcağız bundan bir müddet evvel çiçek tohumu yerken tohumlardan biri nefes borusuna kaçmıştır. Bir tesadüf olarak ölmiyen kız, aradan bir ay geçtikten sonra nefes darlıkları çekmeğe başlamıştır. Derhal radyoskopi muayenesine tâbi tutulan kızın ciğerinde her şeyi tamam cüce bir ay çiçeği nebatının bulunduğu hayretle görülmüştür. Bioloıkman her hususta tam olan nebat bir buçuk santim kutrundaki çiçeği ile birlikte muvaffakiyetli bir ameliyattan sonra kızın teneffüs cihazından çıkarılmıştır. (U.P.)

*

Her sene muayyen bir günde Hollanda kraliçesi, bütün hanedan azaları ile birlikte Leyde şehrine gider; orada umumî meydanda toplanmış halk önünde bir ringa balığı yutar. Kraliçe ile birlikte diğer hanedan azaları da böyle çiğ ve taze birer küçük ringa balığı yutarlar. Gerek kraliçe ve gerekse maiyeti iyice temizlenmiş olan bu çiğ balığı bir iki defa çiğnemeğe mecburdurlar. Bu balık merasimi, Leyde şehri halkının vaktiyle İspanyolların muhasarası altında iken çektikleri ıstırabın bir

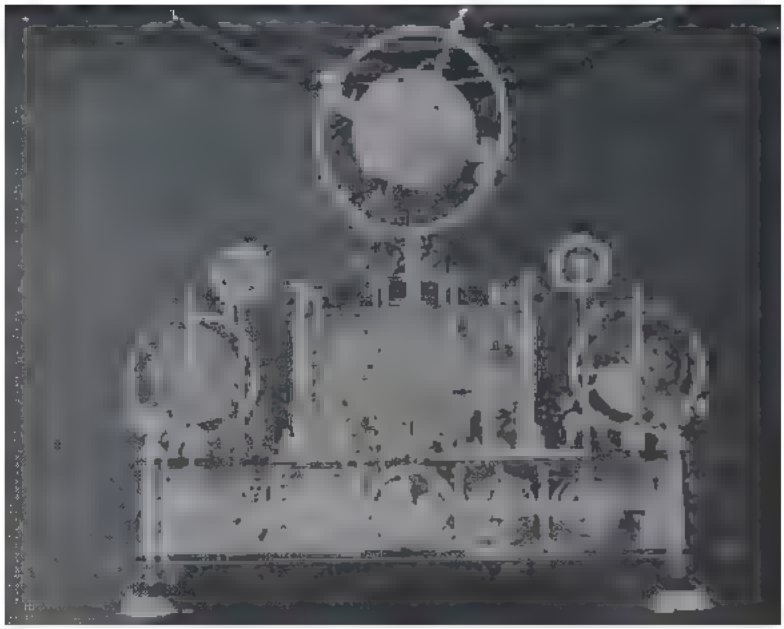

Mükemmel saat

Sanıyeden asıra her şeyi gösteriyor

hâtırasıdır O uzun muhasara zamanında şehir halkı ancak ringa balığı stokları sayesinde dayanabilmişler ve ringa balığından başka yiyecek bir şey bulamamışlardır. Hollandalılar, son cihan harbi yıllarında, Alman istilâsından bir gün kurtulmak ümitlerini de «Yalanda yeni bir ringa balığı günü kutlayacağız» demekle izhar etmeyi âdet edinmişlerdir. Harpten sonra gazeteler kraliçenin ringa balığı gününü kutlayıp kutlamadığını yazmadılar Belki de kutladı da konferans sulh ve soğuk harpleri arasında bunalmış olan ecnebi gazetelerin haberleri olmadı. — (Time)

*

Amerikanın Chicago şehrinde hırsızlık yaparken yakalanan korkunç derecek kadar çırkın bir adam, mahkemede, çirkinliği yüzünden kendisine kimsenin iş vermediğini, cemiyetin bu şekilde kendisini bu yola sevkettiğini ileri sürerek müdafaasını yapmıştır Yargıç bu müdafayı haklı bularak adamı beraat ettirmiş ve kendisini güzellik ameliyatı yapan bir müesseseye, ücreti hükümet tarafından ödenmek üzere sevketmeğe karar vermiştir.

(New York Herald Tribune)

New York'ta John Hudson adında bir tacir bir akşam evine dönerken ıssız bir yerde maskeli bir adamla karşılaşmıştır. Elinde bir tabanca tutan bu adam tacirden istediği parayı alamayınca silâhını ateşlemiştir Fakat, tabancadan çıkan kurşun tacirin ağzına değince geri donup yere düşmüştür. Bu halden korkan haydut selâmeti firarda bulmuştur. Halbuki bu işte gayri tabii hiç bir şey yoktur. Henüz hızını alamadan tabancadan çıkan kurşun tacirin ağzındaki altın dişe çarpınca istikameti değiştirmiştir. — (New-York Times)

*

İngiltere'nin Essex şehrinde Robert Gee adında biri, 15 lik bir top satın almış ve müstakbel harbe hazırlanmak maksadı ile her sabah atış talimleri yapmağa başlamıştır — (U P)

*

O' Malee Paul adında bir kadın, sarhoşluk ve çocuklarını ihmal etmekten sanık olarak mahkemeye verilmiş, Hâkim çocuklarına en ufak bir alâkayı göstermiyerek onların sefil olmalarına sebep olan bu kadını bir daha çocuk doğurmak ve alkollü içki içmekten menetmiştir Bundan iki ay evvel zil zurna sarhoş bir vaziyette hâdise çıkardığı için yakalanan O'Malee Paul «Adalete riyatesizlik» ten de ayrıca iki ay hapse mahkûm edilmiştir. Bu son karara itiraz eden kadın, başka bir mahkemeye müracaatla bunun kaldırılmasını talep etmiştir. Durumu inceleyen bu mahkemenin hâkimi adalet müessesesinin herhangi bir kimsenin içki içmekten menedebileceğini fakat bir kadını ana olmaktan mahrum edemiyeceğini ileri sürerek meslekdaşlarının kararını bozma yoluna gitmiş ve boylece iş yüksek mahkemeye aksetmiştir. Kanunen bir kadının ana olmasına kimse mâni olamıyacağı için bakalım hâkimler ne şekilde bir karar verebileceklerdir

(New York Times)

vaktı yerinde olan bır adamın Fanny adında yetişkin kızı, Harry ismınde serseri ruhlu ve antıpatık bir gençle gezmeğe başlamıştır. Asabına müthiş dokunan bu gencin mevcudiyetine tahammul edemiyen baba bir gün kızını çağırmış ve «Ya bu herifi başından defedersin veyahut evime geldiği bir gün onu tekme ile ben buradan kovarım, demiştir. Bu sözler üzerine Fanny hiddetlenmiş ve : "Onu ne ben bırakmak niyetindeyim, ne de senin kovmağa hakkın vardır Çunkû biz karıkocayız; bir sene evvel gızlice evlendik" demiştir Bu cevap üzerine busbütün sınırlenen Tom Roger «Şu halde bır seneden beri, üstüne başına, eğlencelerine, hattâ yıyip içtiklerine harcadıklarını muhterem kocan ödesin» demış, ve Harry'nin böyle şeye yanaşmadığını görünce mahkemeye müracaat etmiştir. Mahkeme, kızın, üstüne başına ve eğlencelerine harcadığı masrafın ödenmesine karar vermiştir.

(New York Herald Tribune)

*

İtalya'da bir hapishanede bulunan azılı kaatillerden birine, bundan bır müddet evvel ıyi hareketlerinden dolayı bir aylık bır izin verildiği halde, bu mahkûm izin muddetının ancak bır haftasını kullandıktan sonra hapishaneye dönmüş ve mudurün suali üzerine, hapishanede sürduğü hayatı, karısının yanındakine nazaran daha sakın ve tehlikesiz bulduğunu söylemiştir.

(New-York Times)

*

Bombay polısı ıkı seneden beri tam 72 cinayetin faili olan Bhaut adında bir canıyı aramaktadır. Bhaut, her cinayeti muteakıp savcılığa ve polis mudurıyetine, içinde mysotis çiçeği bulunan birer mektup göndermektedır Bombay polısı, bu cüretkâr ve küstah canıyi yakalama ışını bır ızzetı nefis meselesi yapmış, Bhaut'u yakalayana veya bulunduğu yeri bıldırene on bın Türk lirası vadetmiştir. — (A.P.)

*

Şam polısı şehirde şüphelı kimselerin toplandıkları mahallere yaptığı bir kastan esnasında garıp bir adamı dilenirken yakalamıştır. Adam karakola götürulmüş, İfadesi alınmış ve huviyetı tesbıt edilmiştir O zaman hayretle görülmüştür ki, dilenci Fransız parasile 6 milyon frank kıymetinde emlâk ve tahvile sahıptır (A.A.)

AKİS

Hoşunuza gittiyse hemen

Abone olunuz

ASKERLİK

Avrupa

Batı Müdafaası Krizi

Batı Müdafaa Teşkılâtı, dünyanın en büyük sanayi, ılım ve teknık kudretını; en kudretlı hava ve deniz kuvvetlerını; en modern sılâh ve techızatlı kara kuvvetlerını; muharıp ve azımlı mıllî toplulukları ıhtıva ettığı ıçın tarıhın en buyuk bir koalisyonu manzarasını gösterır.

Gerçekten, ulu dört mılletın bütün maddî kuvvet ve güçlerını toplayınca hurrıyet dunyasının garanti altına alınması ımkânlarının mevcut olduğuna hukmetmemek mümkün değıldır Fakat ıttıfakların asıl kuvvetı muttefıklerın kuvvet yekûnunda değıl, aralarındakı bırlık ve tesanüdün sağlamlığındadır. Batı mudafaası ve dolayısıyle dünya barışı ancak muttefıklerın —ve hususıyle Amerıka, İngiltere ve Fransanın sıkı bır beraberlık ve anlayış halınde bulundukları muddetçe emnıyet' te olabılır. İttıfakların en zayıf yerı, müttefıklerın hususî menfaatlerını ittıfakın umumı menfaatı üstunde tutacak kadar egoizm göstermelerıdır. Bazı mılletlerin; bir defa ıttıfak ıçıne gırınce kendı menfaatlerınden fedakârlık etmede çok ileri gıttıkleri görülmuştür Fakat bunun aksıne olarak bazı mılletler de hususî menfaatlerınden fedakârlıkta âzamı hassâslık göstermışlerdır. İşte ittıfaklar bu gibi egoist hareketlerle zaafa uğrar. Bugün Batı Mudafaası da bundan muztarıptır

Batı ittıfakının en kuvvetlı azaları arasında, umumî polıtıka üzerınde tam bir fikir birlığı olmadığı müşahede olunuyor. Amerika ile İngiltere arasında görunuşün butün güzellik ve samımıyetine rağmen— bir fıkır ayrılığı, hattâ aykırılığı, mevcut olduğu aşikârdır. İngılız umumı efkârı komünist dünya ile ticaret ve münasebetlerını çoğaltmak ıstıyor. Avrupa mudafaa teşkılâtı toplulıklarına da dıger Avrupa devletlerı kadar katılmaktan kaçmıyor. Avrupalılar ise, moral, psıkolojık ve polıtık desteklerden zıyade maddî angajmanlara muhtaçtırlar. İngılterenin bu çekıngenlığı Avrupa devletlerının moralını bozduğu ıçın aralarında cesaretsızlığe uğrayanlar çıkıyor.

Amerıka, Batı Müdafaa hareketının lıderlığını bırakmış vazıyettedır. Orada umumî efkâr, Avrupadakı hâdıselerden hayal sukutuna uğramıştır. Amerıkan yardımlarının bır kısmı zıyan olmuşa benzıyor; bazı müttefikler aldıkları yardımlar nısbetınde kendı gayretlerını artırmamışlardır. Avrupa mudafaasının, belkı de en kuvvetlı elemanını teşkıl edecek olan Almanların sılahlandırılmasına, türlü yollardan, açık ve kapalı engeller çıkarılmaktadır. İttıfaka dahil bazı devletler, aradakı ışbırlığı ve tesanüdü arttıracak yerde karşı tarafa kur yapmakta ve gevşemektedır.

Bu durumda Amerıka umumî efkârında yenıden kendı ıçıne çekılme cereyanı kuvvetlenmektedır. Artık Amerıkanın uzak yerlerdekı muharebelere angaje olması istenılmemektedır. İttıfak ıçındekı bu ayrılık ve aykırılıkların ılk netıcesı Hındıçını'de Batı hezımetıdır.

Fransa, ne kendı müdafaa kudretını lüzumu kadar arttırabılıyor, ne de Almanyanın sılâhlanmasına razı oluyor. Bır taraftan komünist tesırı, dıger taraftan ezelı ve ebedî Alman korkusu samımî ve muessır bır Alman Fransız ışbırlığına ımkân bırakmamaktadır. Bu ıkı mıllet, suresı tahmın edılemıyecek bır zaman ıçın, hangı şekıl altında olursa olsun, bır askerı ittıfak ıçında gerçek bir samımıyet ve emnıyet havası, ıçında çalışamazlar

Almanya lehıne Fransanın feda edılmesı NATO'nun ıflâsı demek olur Almanyanın ıştırakı olmadan NATO'nun Avrupa mudafaasını kafi derecede bır emnıyete alamıyacağı da bır bedahet halıne gelmıştır. Bu ıkı mılletı bır bütün ıçınde toplamak ıçin nasıl bır tedbır alınacağı henüz bellı olmamıştır Fakat şu muhakkaktır kı, bulunacak tedbır ne olursa olsun, bu kadar çok zıd elemanları telıf etmek suretıyle meydana getırılecek bir Alman - Fransız ışbırlığının, matlûp olan sağlamlık ve emnıyet derecesıne varması ıçın her halde çok zaman geçecektır. Bu gerçekleşınceye kadar Batı Müdafaası krız halından kurtulamıyacaktır.

Batı müdafaasının asıl meselesı bellı başlı mılletler arasında samımî ıtımat bağlarını yaratmaktır Bu yapılmadıkça NATO ordularının çoğalması, sılâhlarının mukemmel oluşu, yeni metodlarla yetıştırılmesı pek büyük bır mâna ıfade etmez.

Batı müdafaası, tek cephelı ve tek maksatlı bır teşekküldür Bütün mensupların ayni hedef yolunda tam bır anlayış ve ışbırlığında bulunmaları şarttır. Iki yüzlü mudafaa olmaz Batı medenıyetının ve hürrıyet âlemının ıstıkbalı, Batı mudafaasındakı bu krızin palyatıf ve oportünıst tedbırlerle değıl— esaslı ve devamlı olarak halledılmesine bağlıdır. — S. K.

Amerika

Orduda selâm.

Amerıkan ordusunda el selâmı yalnız kışla ve garnızon ıçında mecburı olup hizmet dışında ve şehırde mecburı değıldı. Hemen bütün dünya ordularında da çok ehemmıyet verılen el selâmı Amerika'da, boylece en az kullanılır bır halde ıdı. 1 Eylül 1954 den ıtıbaren Amerıka ordusu da, dıger orduların bu çok eskı geleneğını kabul etmıştir: Bu tarıhten ıtıbaren askerler rastladıkları bütün üstlerını el ıle selâmlıyacaklardır. Yalnız umumı nakıl vasıtalarında, tıyatro ve sınema gıbı umumî yerlerde ve dıger tatbıkı mumkün olmıyan yerlerde selâm mecburıyetı yoktur

Yeni İngiliz Tankı

Yeni pazar peşinde

Silâhlar

Tankçılıkla ilerlemeler

İkinci Dünya Harbında esaslı rol oynayan tankların, atom bombası, güdümlü mermiler, roketler ve diğer yeni silâhlar karşısında artık ehemmiyetini kaybedeceği hakkında harp sonrası literatüründe haylı iddialar ortaya atılmıştı. Bu gibi fikirlere rağmen belli başlı sanayi memleketleri tankları daha müessir bir şekle sokmak için çalışmalarını hiç bir zaman azaltmamışlardır Tanklarda hareket kabiliyetinin arttırılması, silâh tesirlerinin çoğaltılması, manevra kabiliyeti ve hususiyle fena arazide süratin arttırılması ve silâh kontrol sisteminin ıslahı için haylı gayretler sarfedilmektedir

İngilizlerin Conqueror adlı yeni Supertank'larının prototipleri ikmal edilmiş ve tecrübe için kıtalara —hususiyle Almanyadaki İngiliz kıtalarına verilmiştir.

Bu tanklarda Meteor tayyare motoru vardır. Ağırlık, silâh kudreti, surat ve hareket kabiliyeti bakımından evvelki tanklara üstündür

Amerikalılar da T.43 adını taşıyan yeni bir ağır tank yapmışlardır. 60 ton ağırlığında bulunan bu tanklarda 120 milimetrelik top vardır. 810 beygirlik bir motoru,, iki 30 çap makineli tüfeği ve bir adet 50 çap makineli tüfeği vardır.

Bu silâhlar kulede olup tank içerisinden kullanılırlar. Tank beş kişiliktir. Yüksekliği az, ve korunması kolaydır

T. 43 Amerikan Tankı

Hür dünyayı koruyor

Tiyatro

Mevsim eşiğinde

Ankara'da

Devlet Tiyatrosu bu sene de mevsime fırtınalı bir havada giriyor. Perdelerin açılmasına beş gün var, fakat hâlâ tiyatroda kimin ne iş yapacağı kesin olarak belli olmuş değil

Tiyatronun Umum Müdürü, bir müddet evvel en kuvvetli kaynaklardan çıkan haberlerle Güzel Sanatlar Umum Müdürlüğüne tayin edildiğim öğrenmiş, fakat bugüne kadar kendisine bu bahiste bir tebliğ yapılmamıştır

Çıkan söylentilere göre, —kı bu söylenti dedikodu safhasından ileri giderek, resmî ağızlardan çıkmıştı . Devlet Tiyatrosu Umum Müdürü Cevat Memduh Altar, Güzel Sanatlar Umum Müdürlüğüne alınıyor, Devlet Tiyatrosunun başına da —ıslahat yapsın diye Muhsin Ertuğrul getirilıyordu İş söylentilerle kalmamış, Muhsin Ertuğrul İstanbul'da rejisörü bulunduğu Kuçuk Sahne'de, Cevat Memduh da Ankarada Devlet Tiyatrosunda ayrılık hazırlıklarına girişmişler, Sanatkârlar arasında geniş ölçüde pasif bir faaliyet başlamış, taraftar ve aleyhtar gruplaşmalar olmuş, hattâ, Muhsin Ertuğrul Ankaraya geldiği takdirde bulunduktan vazifelerde kalmalarına imkân göremiyenler başka yerlere nakil için teşebbüslere girişmişler; bunlar arasında, yabancı memleketlerdeki maarif teşkilâtımız kadrosuna alınmak üzere müracaatta bulunanlar dahi olmuştu.

Bu sebeple Devlet Tıyatrosunda repertuvar tesbit edilmemiş, (tesbit edilmiyen repertuvara sebep olarak bunu göstermişlerdı) Sahneye konacak ilk eserlerin rol bölumlerinde Muhsin Ertuğrul taraftarları birinci plâna geçmek istemişler ve bu sebeple Umum Müdürluk . sandalyesinde kendisini rahat hissetmiyen Umum Müdür, tam bir çekingenlik içinde kalmıştı.

Bütün bunlar vakıadır ve Tıyatro idare heyetinin gazetelerle açıklama yapmasına rağmen akıkattır

Bütün bunlar geçmiş, olup bitmiş hâdiseler değil, perdelerin açılmasına beş gün kaldığı halde bu gün hâlâ devam eden keşmekeştir. Bir tıyatro için, hususiyle iddiası olması icabeden bir Devlet Tıyatrosu için bu hal üzüntü veren bir manzara arzeder. Sahnesinden, sanatından ve rolünden başka bir duşuncesi olmaması icabeden sanatkârlarımız bugün tiyatroda bir mevki ve hâkimiyet peşindedirler. Neden, ne lüzumu var?

Muhsin Ertuğrul gelse veya gelmese tiyatroda değişecek olan nedir? Sanatkârların bununla ılgilerinin derecesi ne kadardır?

Bize kalırsa, Devlet Tıyatromuzun değişmesi icabeden Umum Müdürü değil, zihniyetidir. O tiyatroya mensup olanlar bilmeli ve inanmalıdırlar ki, tiyatro kollektif bir sanat muessesesidır Orada üstunlük yarenlikten çok yukarılarda, insanların ruhlarında ve sanat cevherlerindedir. Ve işte, Devlet Tiyatrosundaki bozukduzen, bir sanat otoritesinin temin edilememiş olması ve, sanat şahsiyeti olan bir başın eksikliği kadar ve ondan da fazla, bezirgan zihniyetinin tiyatrodan kovulamamış olmasından ileri gelmektedir. Bundan tiyatronun idarî mesuliyetini elinde tutanlar kadar, o tiyatroyu teşkil edenler de ayrı ayrı mesuldürler. Devlet Tiyatrosunun hem idare hem de sanat cephelerinin ıslaha muhtaç olduğu aşikâr olmakla beraber, bunun birinci derecede Muhsin Ertuğrul'un şahsı ile alâkalı olduğuna ihtimal veremiyoruz Tekrarlamakta fayda gördüğumüz kanaatimiz şudur : Her şeyden evvel zihniyetin değiştirilmesi, tıyatroda vazife ve selâhiyetlerin hududunu çizen talimatnamenin meriyete konması ve ancak ondan sonra kadroya, işin ehlinin getirilmesi düşünülmelidir

İstanbul'da

İstanbul'da tiyatro mevsimi hazırlığı, transfer sürprizleri ile başladı. Pek çok şayia çıktı. Pek çok arîz ve amîk görüşmeler oldu ama neticede büyuk bir değişiklik zuhur etmedi.

Yılın başlıca yenilığı, Beyoğlunda iki yeni tıyatronun kurulmakta oluşudur. Bunlardan birisi «Şen Ses», ikincisi de «Saat Altı» tıyatrolarıdır Diğer tıyatroların da **ufak** tefek değişiklikleri olmadı değil. İstanbul Şehir Tiyatroları, bilindiği gibi, Pizza kulesi misali, mimarının hatasının ceremesini çekerek, inkıraz hareketine devam ediyor Bilindiği gibi, müessesenin kurucusu Muhsin Ertuğrul, tıyatronun gençlik yıllarını şan ve şerefle geçirmiş ve sağlam temeler üzerine oturtmadığı tıyatronun yavaş yavaş devrilmeğe başladığını anlayınca, müesseseyi kendi haline bırakıp elini eteğini çekmıştı.

İstanbul Şehir Tıyatrosunun, kalkınmak için arada bir çırpınışına ümit bağlıyanlar yıllardanberi daima hüsranla karşılaşmaktadırlar. Bu arada geçen gün bir İstanbul gazetesinde çıkan ve, bu devre mebus olan bir gazetecinin şayanı hayret bir yazısından da bahsetmeden geçemeyiz .

İmzası gazeteci olarak ötedenberi tanınan ve fakat tıyatro sahasında söz sahibi olduğu bu güne kadar meçhul bulunan gazeteci mebus; o yazısında İstanbul Şehir Tıyatrosunun bu senekı repertuvarından bahsediyor, Molıere'i demode buluyor ve tiyatronun büyük sanat kabiliyetinden ve İstanbulun sanat ihtiyacını tatmın ettiğinden dem vuruyor. İnsanların siyasî bir merhaleyi katettikten sonra, sanat sahasında da kendilerini bu derecede selâhiyetli hissetmelerinin doğru olup olmadığını, bu işten biraz anlıyanların takdirine bırakıyoruz. Hemen ilâve edelim kı bız

sayın yazarın fikrının tamamıyle aksine kanıı

İstanbul Şehir Tiyatrosu sanat bakımından bugün büyük bir ehemmiyet taşımamaktadır. Hususî bir sanat görüşüne sahip olmadığı da her eserinde ispat edilebilir. Kadrosunda genç elemanlara yer ve imkân vermemek başlıca prensıbıdır. Sevk-üidaresi eski aktorlerın elındedır Üstelık sanat muessesesı olmaktan zıyade bır sıyasi partı merkezı ımış gibi, polıtıka hâdıseleri ile atbaşı yürümek hevesındedir. Tıyatroyu eski ıktıdar zamanında Halk Partılıler idare ederdi, bu defa da sadece Demokrat Partılı olmaktan başka bır ımtıyaza sahıp bulunmıyan bır müdıre hanım ıdare etmektedır. Bu sıstemın meyve vermedığı anlaşıldığına göre, yakın zamanda İstanbul Şehir Tiyatrolarına ehliyetli Bır müdurun tayın edılmesı beklenmektedır Sanatkâr kadrosuna; yılardan berı yenı bir istıdat almamakta ısrar eder.

Bu senekı repertuvara gelınce : Dramda yıllardan sonra eski - geleneğe donülerek Shakespeare'ın bır eserı provaya konmuştur Komedıde ıse Molıere'ın «Kıbarlık budalası» temsıl edılecektir. Eserlerın seçımıne bir ıtırazımız yok, ancak temsıllerını seyrettikten sonra kanaatımızı değıştırmeyı çok arzu edıyoruz.

Yapıcı bir elle memleket meselelerıne uzanan Yapı ve Kredı Bankası, tıyatroya hızmet etmeyi de programına aldığı zaman, tatbik mevkıine Muhsın Ertuğrul'u getırmesı kadar tabiî bir şey olamazdı. Zıra hâlâ Muhsın Ertuğrul kadar yapıcı bir tiyatro adamı yetıştırmış değılız. Küçük Sahne de İstanbul Şehir Tıyatrolarında mevcut olmayan bır sanat heyecanı var. Böyle bır heyecan ıse, muvaffakıyet yolunun yarısı demektir. Kuçük sahne bu sene bir yenılık yapıyor, o küçücuk sahnesıne Hamlet'i sığdırmaya çalışıyor. Hamlet'in orada ihtışamından kaybedeceği muhakkaktır, fakat belkı sanatımıza bir şeyler eklenmiş olacaktır. Prens Hamlet rolünü, ılk defa sahneye çıkacak bır hanım lazımuz temsıl edecekmış. Bu büyük bir cesaret ışıdır. Gerçi Avrupada da kadın Hamlet'ler görıldü ama, onlardan bırı meselâ : Sarah Bernhardı. Genç kızımızın yılın surprızi olması, her halde sanat âlemımızde sevinç yaratacaktır

Avni Dılligil, bır kaç defa teşebbus edıp kuramadığı bir tıyatroyu galıba bu sene tahakkuk ettırıyor. Ses Tiyatrosu sahıbı ile yaptığı bir anlaşmaya göre, saat 18 ile 20 arasında, Ses Tiyatrosu sahnesinde müstakil temsıller verecektir. Bu; gençlerden teşekkül edecek bir sanat tiyatrosu olacak ve muhakkak kı, gündüzle gece arasında kı o saatte, İstanbul'da seyırcı bulacaktır. Yeter kı teşebbüs gevşemesın.

Bır muddettenberi, Ses ve Muammer kadrosunda yer almamış bulunan sanatkârlar da bir araya gelerek, Ses Tiyatrosundan boşalan sahnede yenı bır operet —bızım memlekettekı operet-

Edinburgh'tan mektup

FESTİVAL

Turkân BAYDAR

Avrupanın bir çok şehrinde âdeta anane haline gelen müzık ve tıyatro festıvallerının belkı de en muhteşemı Edınburgh'da oluyor. Orada sadece muzık ve tıyatro değıl, dığer bütün san'at hareketlerını de buluyorsunuz; kendınızı bambaşka bır âlemde hıssedıyorsunuz.

Bu yıl Festıvalın en enteresan vak'alarından bırı de «Mılıtary Tattoo» uydu. Mılıtary Tattoo nedır? İskoçlara has olan ve ordunun Edınburgh kalesının önünde tertıp ettığı askerî resmıgeçıt, mıllı marşlar ve oyunlardan muteşekkıl bir nevı gösterı! Butün askerler büyük unıformalarını, yânı eteklık ve kadıfe ceketlerını gıymışlerdı Bandoları önlerinde oyunlarını oynadılar, marşlarını ve mıllî havalarını çaldılar. Sadece kale ve gösterının yapıldığı yer büyük projektörlerle aydınlatılmıştı. Tabiî bu, Tattoo'nun ihtışamını bır kat daha arttırıyordu Etrafa on bin kışının rahatça oturabileceği anfiteatr şeklınde sıralar yapılmıştı. Her gece tekrarlanan ve üç hafta devam eden Tattoo'ya bılet bulmak ıçın ya üç - dort ay evvel muracaat etmek, yahut da ıkı üç saat kuyruk olup son dakıkada iade edılen bıletlerı kollamak lâzımdı.

Festıvalın devam ettığı üç hafta zarfında 16 meşhur orkestra sayısız konserler verdı. Solıst olarak Glaudio Arran, James Chıng, Arthur Rubnstcın, İsaac Stern iştırak ettı Ayrıca Glyndebourne Operası II Conte Ory, Arıadne auf Naxos ve Cosı fan Tutte'yi oynadı. Sadler's Wells Bale de Margot Fonteyn ile bırlıkte La Boutıque Fantaspue, The Firebrıd, The three cornered Hat'ı temsıl ettı.

Tıyatro eserlerıne gelınce yırmıye yakın Piyes bir günde sahneye konuyordu. Bunların başında tabıı İngılızlerın meşhur Old Vic kumpanyasının Macbeth ve Bır Yaz Gecesi Rüyası vardı. Macbeth hıç dekorsuz ve tamamıyle 17 nci asır tertıbınde oynandı. Baş rollerde Paul Rogers ve Ann Todd bulunuyordu.

Bır Yaz Gecesi Ruyası ıse hakıkaten şahane dekorları içınde temsıl edıldı Tıtanıa Mona Shearer, Oberon da Robert Helpmann olmuştu

Edınburgh Beynelmılel Festıvalının karakterıstık bir tarafı da her sene yaşayan bir muharrırın eserını ılk defa olarak sahneye koymasıdır. Bu sene Bızım Şehır'ın mülıfi Thornton Wildes'in yazdığı «The Matchmaker» oynandı. Mevzuu kısaca çöpçatanlık yapan bır kadıncağızın sonunda evlendırmek istedığı adamla hayatını bırleştırmesiydı Başlarda oldukça yavaş ılerlıyen piyes ortalarına doğru ınsanı o kadar cezbedıyordu kı... Uzunca olmasına rağmen nasıl bıttığını anlıyamıyordunuz.

Comedıe Française de Molıere'ın Le Bourgeois Gentılhomme'unu oynadı

Bunlardan başka Cezanne'nın sergısı ve daha bır çok resım ve heykel sergıleri ılâve edılırse, değıl üç hafta, üç ay bile böyle bir festival ıçın az gelmez mı?

lerden— kurmuşlardır.

Tevhıt Bılge, Salıh Tozan ve Renan Fosforoğlu bu kadro içındedır

Geçen sene Yeni Ses adı ile, sanatkârlar tarafından kurulan ve yazın da İzmır'de ve Ankara'da temsıller veren Yeni Ses opereti ısim ve mekân değıştırerek, Muammer'den boşalan Maksım Tıyatrosuna yerleşmış bulunuyor. Kadrosunda muhım bir değışıklık yapmamış olan bu tıyatronun önümüzdekı mevsım ıçında, Şen Ses Tıyatrosu ile çetın bir rekabete gırmesı tabiîdır Bu surette de bıraz daha kalıteli eser seyrettırmeleri belkı mümkun olacaktır

Büyük ve muhım bır teşebbüse geçmış bulunan sanatkâr ve patron Muammer Karaca'nın, İstıklâl caddesınde yaptırdığı modern tıyatro bınası henüz tamamlanmamıştır. Hazırlıkların Yılbaşına kadar bıteceği ve tıyatronun o tarıhte açılacağı bıldırılmektedır.

Butün tiyatrolar tatil yaptığı halde, ıstırahate çekılmemış olan Muammer Karaca Tiyatrosu, memleket turnesınden İstanbula dondükten sonra da şehır ıçında, sayfiyelerde ve hattâ İstanbulun ihmale uğramış en uzak köşelerınde temsıller vermektedır. Muammer Karaca bu surette kadrosuna ve kendısıne menfaat sağladığı gıbı muhım bir cemıyet hizmeti de ifa edıyor Beyoğluna veya zengın sayfiyelere gelemıyen dar gelirli vatandaşların ayağına kadar tıyatroyu götürmek suretıyle, Muammer Karaca'nın yaptığı bu hızmet kuçumsenemez.

Temenni olunur kı, dığer tiyatrolarımız da bundan örnek alsın, Muammer'in oralarda halktan gördüğu rağbete tamah etsın ve bundan sonrakı şehır ıçı temsıllerinde o uzak semtlerı de programlarına dahıl etsın.

Muammer'in yenı tıyatrosunda ılk defa hangı eserı temsıl edeceği henuz kararlaştırılmış değıldır. İkı cereyan var, bir kısmı : Hazırlanacak yeni eserle başlanmasını, bır kısmı da perdenın Cıbalı Karakolu ile açılmasını ıstıyorlar. Fakat asıl mühim olan, İstanbula

kazandırılan bu yeni ve modern tiyatro salonunun biran evvel tamamlanmasıdır

Resim

Bir müsabaka ve bir ders

Yapı ve Kredi Bankasının, 10 uncu yıldönümü münasebetiyle koyduğu Sanat ve Kültür Mukafatlarının neticeleri alındı ve gazetelerle ilân edildi Her şeyden önce, şu belirtilmeli ki, memleketimizde bir bankanın «ilk defa olarak» böyle sanat ve kültür mükâfatları koyması alkışlanmaya değer başlı başına bir hâdisedir Darısı ötekilerin başına

Yapı ve Kredi Bankasının koyduğu onaltı bin liralık Resim ve dört bin liralık Afiş mükâfatlarının dağıtımı işi gerçekten «nazik» bir mesele idi. Bu nazik işi de banka, en iyi şekilde halletmenin yolunu bulmuştur Güzel bir tesadüf eseri olarak aynı günlerde memleketimizde toplanan «Beynelmilel Sanat Münekkidleri Kongresi» ne gelen üyelerden dünyaca tanınmış üç şahsiyeti —Münekkidler Kongresini idare eden Türk seksiyonunun tavsiyesi üzerine— banka, jüri olarak seçmiştir. Prof Lionello Venturi, Prof. Herbert Pead, ve Firense'den mürekkep jüri heyeti, Sergi ve Spor Sarayına giderek musabakaya gönderilen 38 tablo ile kırka yakın afişi iki buçuk saat bir bir tetkik edip kararını vermiş ve resim için konulan on mukâfatla afiş için konulan beş mükâfatı dağıtmıştır

Tablolar ve afişler rümuzla verildikleri için ancak bu karar üzerine mükâfat kazananların rümuz zarfları açılmış ve eserleri yapanların da kimler olduğu belli olmuştur. İşte, kızıl kıyamet de o zaman kopmuştur

Müsabakaya iştirak eden Akademi Öğretmenlerinin bir ressam hırsını yenemiyerek bir sabah gazetesinde yazdığı uzun bir makalede sergi, jüri ve müsabaka 3e ilgili herkesi şüphe altında bırakmaktan çekinmemiştir Yok jüri tesir altında kalmış, yok resimden anlamazlarmış, şuymuş, buymuş Müsabakaya iştirak eden bir kadın ressam da yine hislerine kurban olarak bir toplantıda jüri azalarına ağır hücumlarda bulunmuştur

Jüri kararları, her jüri kararı gibi, «sübjektif» kalmağa mahkûmdur Herkes tarafından «nas» olarak kabul edilmiyebilir. Nitekim, bazı gazetelerde çıkan yazılardan bu kararları beğenmiyen başka kimselerin bulunduğunu da anlıyoruz. Burada acıklı olan taraf, musabakaya iştirak etmiş olan bazı sanat kârlarımızın müteca vız bir lisan kullanarak —Ah kör olası— hırslarına mağlûp olduklarını ifşa etmiş olmalarıdır İyi ki, jüri Türk ressamlarından veya eleştirmecilerinden mürekkep değildi Yoksa stadyumda dayak yiyen hakemlerin talihine uğramaları mukadderdi Geçmiş olsun,. İyi resim yapmadan önce hakem kararlarına, kendi aleyhimize bile olsa, boyun eğmeyi öğrenmek gerekiyor demektir Hazın bir ders..

OPERA ALBÜMÜ

La Traviata

Eser : *Opera 3 perde 4 Tablo. Metin: F. M. Piave. Müzik. G. Verdi. İlk defa 6 Mart 1853 de Venedik'te oynandı.*

Şahıslar : *Violetta Valery "La Traviata" (Koloratur soprano). Alfred Germont (Tenor). Georges Germont (Barıton). Baron Douohal (Barıton). Flora Bervoix (alto). Gaston, Vivomte de Leborieer (Tenor). Marquis de Orbigny(Bas) Dr. Grenvıl (Bas). Annına, Violetta'nın hizmetçısı (Subret). Josef, Violetta'nın uşağı (Tenor). Floranın bir hizmetçisi (Bast. Bir komiser (Bas).*

Mahal : *Paris. Zamanı 1840 yılı. Koro ve bale. Orta orkestra (49 enstrüman). Sahne muziği için harp, ayrıca onbeş kışılık nefesli sazlar orkestrası. Eserin devamı 2.5 saat*

Birinci Perde, Birinci Tablo :

Violetta'nın evinde zarif bir salon. Dansedilmekte ve içilmektedir Violetta ciğerlerinden hastadır ve Parisin bu meşhur kurtızanı henüz yeni yataktan ayağa kalkmıştır. Genç Alfred Germont dostu Gaston vasıtasıyle ilk defa olarak Violetta'nın evine gelmiştir Bir aralık salonda Alfred ile Violetta yalnız kalırlar. Alfred genç kadına sevgisini söyler. Violetta da gayrı ihtiyarı ona bir yakınlık gösterir

İkinci Perde İkinci Tablo :

Köydeki bir evin bahçeye nazır odası. Violetta ile Alfred üç aydan beri burada beraber yaşamaktadırlar İkisi de birbirlerini hakiki bir aşkla seviyorlar. Ancak para sıkıntısı çekmekte olan Alfred para bulmak için Parise gider. Bu sırada Alfredin babası köye gelir ve Violetta ile konuşur. Babası Alfred'in böyle bir kadınla beraber yaşamasına razı değildir. Violetta Alfredi derin bir aşkla sevdığını ve ondan ayrılamıyacağını söyler Fakat baba bu defa, oğlunun iyiliği için ondan ayrılmasını Violetta dan rica eder. Violetta sırf aşkından dolayı bu ricayı kabul eder ve Alfred'e bir mektup bırakarak, Parise, eski hayatına döndüğünü bildirir ve çıkar gider. Paristen gelen Alfred Violetta'nın mektubunu okuyunca yıldırımla vurulmuşa döner. Babası da onu beyhude yere teselli etmeğe uğraşır.

Üçüncü Tablo :

Floranın konağında balo. Alfred balода Violettayı Baron Douphal ile birlikte bulur Oyun masasında iki erkek poker oynarlar. Alfred kazanır ve bu kazandığı paralan salondan çıkarken Violetta'nın yüzüne fırlatarak üç aylık beraber oturmanın bedelini ödediğini söyler ve konağı terkeder.

Üçüncü Perde, Dördüncü Tablo :

Violetta'nın yatak odası. Violetta artık ölmek üzeredir. Son günlerdeki hadiseler, Alfred ile Baron Douphal'ın duello etmeleri onu iyice hırpalamıştır, keza Alfred'in babasının yazmış olduğu af mektubu bile durumunu değiştirmiyecektir. Ceorges Germont oğluna her şeyi anlatarak Violettanın ne kadar asil bir kalbe sahip olduğunu izah etmiştir Alfred sevgilisinin yanına geldiği zaman Violetta can çekişmektedir. Violetta Alfred'in kolları arasında can verir

Sanat hareketleri!

Tiyatroda sünnet

Açık hava tiyatrosu nasıl doluydu, tahmin ve tasavvur edilemez. En yukardaki basamaklardan en aşağıdaki basamaklara kadar her yer işgal altındaydı: «Yaşa!» «Varol!», hatta «Nurol!» sedaları yükseliyor, alkış sesleri göğe çıkıyordu. Arada başka feryatlar da duyulmuyor değildi.

Hatta kulağı kâfi derecede delik olanlar inliltiler, ahlamalar, oflamalar bile işitiyorlardı. Küçük çocuklar ağlıyor, sahneden hokkabazlar onları güldürmeye çalışıyordu. Büyükleri ise daha ziyade şehrin maruf ses ve saz sanatkârları eğlendiriyorlardı.

İstanbul Belediyesinin Açıkhava tiyatrosunda Motorlu Taşıt İşçileri Sendikasının Sünnet duğünü vardı.

Açıkhava tıyatrosunda sünnet düğünü! Bu görülmüş, işitilmiş şey değildir. Ama, hakikattir.. Açıkhava tiyatrosunda sünnet duğünü vardı..

Hazırlıklara daha sabahtan başlanmıştı. Tiyatronun önünden geçenler bir takım karyolaların, daha doğrusu somyaların içeri taşınmakta olduğunu görmüşler ve düşünmüşlerdi: Acaba bu gece bir Fransız vodvili mi temsil edilecek? Tabu yanılmışlardı ama, sünnet düğünü yapılacağı da hatıra gelemezdi ya... Ancak görmesini ve görduklerinden mana çıkarmasını daha iyi bilenlerdir ki civarda klasik elbise ve takkelerile bir takım sünnet çocukların dolaştığını farkettiklerinde bir

de **buna** ihtimal veremiyorlardı. Âçık**hava** tıyatrosunda sünnet düğünü olur mu?

Olur ya...

Somyalar ve yataklar dış kapıdan girilince karşıya gelen sütunların altına bir boydan ötekine kuruldu. Buraya seyirci alınamazdı ya... Seyircilere ayrılan yerler ise, çoktan satılmıştı. Hem de gayet parlak fiyatlara. Zaten bu sünnet denilen şey, bir garip merasimdir. Çocukların cam yanar, büyükler keyif eder, sonra da eğlencenin adı «çocuğun sünnet düğünü» olur

Yatakların sıralandığı yerden sahneyi görmek kolay da olmuyordu Çocuklar pek kumildanamadıkları için, gözleri de iyi seçmediğinden neler o lup bittiğinin **pek** farkına varmayacaklardı **ziyanı** yok, ötekiler eğlensin ya

Program zengindi. Akla gelebilecek - Bilhassa alaturka fasilesinden - her şey vardı Üstelik gürbüz çocuk ve saire müsabakası da tertiplenmişti. Tabu şarkılar, skeçler ..

Vakit gecikince, bir yandan canları yanan çocuklar diğer taraftan da uyuklamaya başladılar. Buna rağmen, gürültü devam edip gidiyordu. Ee, bir sünnet düğünü kolay biter **mi?**

*

Açıkhava tıyatroları binlerce seneden beri mevcuttur. Bir büyük - hatta orta - şehir için zaruret teşkil ettiğini de biç kimse inkâr edemez. İşte Ankara! Böyle bir tiyatrosu mevcut olmadığından dolayı pek çok sanat hareketinden mahrum kalıyor. Meselâ Millî Oyunlar festivali başkentte alâka uyandırmaz mıydı? Elbette kı uyandırırdı. Ancak, gelınız görünüz ki böyle bir gösteri için yer yoktur. Bu bakımdan İstanbulun talihine hiç kimse bir şey söyleyemez.

Ama, yarabbi bu tiyatrolar sünnet düğünleri için mi yapılmışta? Bu ne garip düşünce, bu ne garip zihniyettir. Tiyatroya yataklar kurulup, bir takım ince. ameliyatlar olur mu?

Bir ecnebiye Açıkhava tıyatrosun da sünnet düğünü tertiplendiğini söyleyiniz, sizlere katıla katıla gülecektir. Hatta ecnebi değil, kabil olsa da bundan yüzlerce, binlerce sene evvel şurada veya buradaki açıkhava tiyatrolarında sanat zevklerini tatmin eden geçmiş zaman adamlarının ruhlarına bunu haber versenız hayret ve şaşkınlıktan belki de hortlayıverirler. Hortlaklar ve sanat mabedi sayılması gereken yerleri sünnet düğünlerine tahsis edenlerin başına belâ kesilirler

Kendilerini müdafaa etmek isteyecek kimselerin seslerini duyar gibi oluyoruz. "Ne, diyeceklerdir, dınımızın emrettiği bir vecibeyi yerine getirecek olanlara Belediyenin tıyatrosu tahsis olunamaz mıymış? Böyle hayırlı ve mubarek bir iş için şehrin meydanlarını bile veririz. Sonra, artık o eski devir geçti. Şimdi demokrasi var, Her şeyimiz, sevgili halkımızın, hayatlarının en bahtiyar yıllarını yaşayan azız hem şehirlerimizdir..."

Güler mısınız, ağlar mısınız?

SPOR

Futbol

Milli vazifede lâkaydi

Önümüzdeki ayın ortalarında, 17 Ekim tarihinde Yugoslavyanın Sarejevo şehrinde yapılacak Türkiye - Yugoslavya milli maçında Ay-Yıldızlı formayı giymeye namzet futbolcularımızın bir antrenmana karşı gösterdikleri lâkaydinin teessür ve tepkisi el'an devam etmektedir

Mevsim başında olunması itibarile esasen oyuncularımızın istenilen formda bulunmadıkları gibi bir beraberlik oyunu olan futbolda muvaffakiyetin başlıca şartı sayılan takım ruhu ve azmından de mahrum olduklarını görmek tabiî olarak efkârı umumiyede bir endişe yaratmaya kâfi gelmiştir.

Halihazırda memlekette bu şereflı

Kaleci Turgay

Antrenmana gelmedi

vazifeyi yapmaya namzet hiç değilse 50 - 60 futbolcu varken çalışmalara davet edilmek suretiyle bunların en iyileri olarak kabul edilen 23 gencimizin üzerlerine aldıkları vazifenin şeref ve mesuliyetinden bihaber görünmeleri cidden acıdır Bunlar içinde milli takımın mesuliyetini omuzlarına almış bir sporcumuzun da bulunması üzüntümüzü bir kat daha arttırmıştır. Bu çocukların vazifelerini mudrik olmadıklarını iddia edemeyiz, şu halde yapılan hareket doğrudan doğruya lâkaydıden ileri gelmektedir ,

Yugoslav futbolunun bugunkü kıymet ve klâsı malûmdur Daha bir ay önce İsviçrede yapılan dünya futbol şampiyonasında kuvvetini bir kere daha isbat etmek fırsatını elde eden Yugoslavlar Millî takımımızla en son yaptıkları 2 - 2 lik maçın revanşını almak için bundan daha çok önce çalışmalara başlamışlardır. İstanbuldaki maçta bir talih eseri olarak son dakikada mağlûbiyetten berabere duruma yükselen Yugoslavlar Sarejevo şehirlerindeki revanş karşılaşması için genç bir kadro tecrübe edeceklerini bildirmelerine rağmen bugün Avrupa futbolunun Çaykoviski, Horvat Beara, Mıtıc, gibi şöhretlerinin yerlerini alacak olanların da değerleri gözönüne getirilirse rakıbımızın kıymeti kolayca ortaya çıkmış olur.

Hiç zannetmiyoruz ki Millî takımımızın namzet futbolcuları rakiplerini küçümsemek gibi bir hataya düşmüş olsunlar. İçlerinde millî maçların kendisine mahsus heyecanını ilk defa duymakta olan birısı bulunmadığına göre her birinin tecrübe ve olgunluğuna itimat edebiliriz. Fakat ne yazık ki, bütün bunlara rağmen futbolcularımız Mıthatpaşa stadında yapılmakta olan antrenmanlara gereken alâkayı göstermemişler ve federasyonun yerinde tedbirler almasına lüzum hasıl etmişlerdir.

Milli Takım Antrenörlüğü

Sanki adetmiş gibi **bugüne** kadar Millî Takımı çalıştırmak vazifesinin daima **bir** ecnebiye verildiği bir **hakikattir.** Hangı federasyon iş başına gelmişse **ilk icraat olarak toplama** takımı çalıştırmak üzere o sezon İstanbul liki'nin en formda takımının antrenorunu" angaje etmek suretiyle mesuliyetini bir ecnebi ile paylaşmak yolunu tercih etmekte idi. Yugoslavya ile yapılacak millî maçın hazırlıklarına başlanırken zihinlerimizde malûm istifham yine çöreklenmişti ki, bu defa her seferin aksine olarak yerli bir hocanın iş başına getirildiğini gördük. Bu mevzuda uzun zamandan beri müdafaasını yaptığımız yerli antrenör dâvasının federasyonca benimsenmesini bu itibarla tasvip ve memnuniyetle karşılamış bulunuyoruz. 17 Ekimde Sarepevo'da yapılacak maça futbolcularımızı hazırlıyacak olan hoca **Türk futbolunun mümtaz bir** sıması **olduğu kadar** kısa hocalık hayatında **da**

Gündüz Kılıç

Sert antrenör

muvaffakıyetin sırrına ermiş nadir bir Şahsiyettir. Çocuklarımızın her türlü meziyet ve kusurlarını belki de kendilerinden daha iyi bilen Baba Günduz bu şerefli vazifeyi kabul ederken tabiidir ki evvelâ kendisine emanet edilen futbolculara güvenmiştir. Zamanında bir ecnebi antrenörden çok daha fazla otoriter olan Gunduz, zamanında da onlarla bir arkadaş olarak seviyelerine inmekte ve temine muvaffak olduğu birlik havası içinde daima istenilenin en iyisini vermektedir.

Beşıktaşın İsrail Seyahati

Dost ve komşu İsrail devletinin şampiyon takımı Hapoelın davetlisi olarak İsraile gitmiş bulunan Siyah - Beyazlı İstanbul profesyonel lig şampiyonu Beşiktaş takımımız mecmuamızın intişar ettiği tarihte, üç karşılaşmadan ikisini yapmış olacaktır. Fenerbahçe ve Galatasaraydan sonra İsraili ziyaret eden üçüncü Turk takımı Beşıktaşlıların futbolumuzu bu dost topraklarda muvaffakıyetle temsil edeceklerine inanıyoruz. Hiç de yabancımız olmıyan İsrail Futbolu en son imtihanını Makkabi takımının yurt dışı yaptığı temaslarla vermiştir. Fransanın iki şöhretli takımı Lille ve Racıng takımları karşısında aldığı beraberliklerle kuvvetini gosteren İsrail futbolu gününde olduğu zamanlar mağlûp edilmesi zor olan bir kuvvettir Takımlarımızın İsrailde aldıkları neticeler ve bilhassa Telavivde yapılan Millı maçta aldığımız neticeler ve nihayet İstanbuldaki revanş maçının zorluğu hatırımızda olduğuna göre Siyah - Beyazlıların omuzlarına yüklenen vazifenin ağırlığı kendiliğinden ortaya çıkar. Sezon başında olunmasına rağmen Beşiktaşlılar kendilerine güvenmektedirler

Bir de zecri tedbir deneniyor...

Tevfik ÜNSİ

Gençlerbirlığını senelerce şampiyon yapmış bir teknik ustası, Beşiktaşın sembolü olmuş mert bir futbolcu, Fenerbahçenin ince ve zevkine doyum olmıyan futbolunun en mükemmel üstadı, 16 sene millî kadroda kalmayı bilmiş ve her renkteki futbol meraklısı tarafından sevilen bir ağabey, futbol idareciliğinde kariyer yapmış eski bir futbolcu. Hepsi de millî: Seleksiyon komitesinden Hasan Polat, Hakla Yeten, Fikret Arıcan, Antrenör Gündüz Kılıç, Federasyon reisi Ulvi Yenal. Bunlar 50 yıllık mazisi olan futbolumuzun en kıymetli simaları Bunların seçtikleri hakikaten noksansız bir de millî namzetler kadrosu mevcut. Millî maçtan tam 40 gun evvel de bu namzetler iş başına çağırıldı Muvaffak olmak için pek çok şart teminat altında, fakat çalışmanın imkânı yok ki,.. Yirmi üç futbolcudan bir idmanda ancak on altı, dı ğerinde sadece on futbolcu bulundu. Sebep? Senelerden beri sürüp gelen alışkanlıktan doğan bir lâubalılık, disiplinsizlik ve her şeyi oluruna bırakma illeti...

Bu defa tekrar ümitleri kuran bu sebepleri futbol federasyonu bertaraf etmek istiyerek bazı zecri tedbirler aldı Lig maçlarını, 15 gün geri atmak, hiç hesapta yok iken oyuncuları kampa almak, bu müddet içinde futbolcuları kuluplerinin ne idmanlarına, ne de maçlarına bırakmak, buna rağmen yine de lâkaydısı gözukenleri kadrodan çıkarmak ve boykot cezaları da vermek hatırdan geçmektedir

Mücerret olarak pek yerinde gözuken bu tedbirler yine yalnız kendi menfaatlerini düşunen bazı zumreler tarafından ıtirazlarla karşılanmıştır. Kulüplere göre federasyon 23 oyuncuyu bir araya toplayacak otoriteyi gösteremediğinden, kendilerini büyük zarara sokacak zecri tedbirler almıştır. Futbolcuların kampa alınmaları ve kulüp maçlarında oynamalarına müsaade edilmemesi ve liglerin tehiri çok büyük masraflara girmiş bulunan, malı yükü ağır kulüpleri müşkül vaziyete sokacaktır Federasyon bu yola sapmamalı idi

Diğer taraftan Federasyona hak verenler demektedirler ki : Millı dâvalarda elbirlığı ile ve feragatle çalışmak lâzımdır. Millî menfaatler ve milli şeref her şeyin üstündedir Federasyonun zecri tedbirler kullanması bir zaruretten doğmuştur Kulüpler oyuncularını idmanlar için Federasyon emrine amade kılmamışlardır Bazı idareciler sözlerinde durmamışlardır. Bir kısım futbolcular mevsim başında ve hususi maçlarda sakatlanmışlardır, bir kısmı da zecri tedbire hak gosterecek şekilde idmanları yan çızmektedirler. Kulüpler kendi rızaları ile malı külfetlere atılmaktadırlar, bazan idari hatalar, hesapsız masraflar ve transfer onların yükünü arttırmaktadır Her vesile ile kuluplerin malı yüklerinin artmış olduğunu ileri sürmek, hele se nede ancak ikı üç defa yapılan millî maçlar için, millî menfaatlerin bahis mevzuu olduğu bir sırada bunda ısrar etmek doğru mudur? Kaldı kı, lig'ler ancak bir hafta tehire uğramış, kamp da 16 futbolcu ile açılacaktır. Kulüpler de oyuncuları ile beraber millî takım dâvasına daha candan müzahir olmuş olsalardı, böyle tedbirler de alınmazdı

İşte ıkı tarafın fikri. Hakikat nerededir? Eksenya olduğu gibi yine ortadadır, ıkı taraf da bir çok noktalarda haklıdır Fakat muhakkak olan bir şey varsa o da millî dâvalarda son derecede hassas bulunmak lüzumudur. Millî takım çalışma ve hazırlıklarında futbolcular İngiliz futbolcuları kadar gönüllü ve disiplinli, kulüpler hassas, federasyon da bir mıtti kadroya olduğu gibi boykot veren Yunan federasyonu kadar icabında merhametsiz olmalıdır Zaten bunlardan biri olursa, öteki kendiliğinden olmaz

Ortada halli icap eden bir dâva var, karşılıklı hüsnüniyet, anlayış ve feragat bekleniyor

Boks

Dünya Boks Şampiyonluğu

Bir kaç sayı evvel, Boks tarihinin en mühim karşılaşmalarından birisinin arifesinde olduğumuzu bildirmiş ve Marciano adlı bir beyazın uzun zaman danberi zencilerin elinde bulunan dunya ağır siklet boks şampiyonluğunu üçüncü defa müdafaa edeceğine temas etmiştik. Geçen hafta sonunda 55 000 kişilik Yankee stadyomunda yapılan dünya ağır siklet boks şampiyonluğunu hâlen bu unvanın sahibi bulunan Marciano zenci rakibi E. Charles karşısında korumuş ve maçın 8 inci ravundunun sonunda direklerle sarstığı rakibine indirdiği bir sağ kroşe ile maçı nakavtla kazanmıştır

Maçın başından son 8 inci ravunda kadar birbirlerini öldürücü yumruklarla sarsan boksörler daima düşurücü yumruk peşinde koşmuşlardır Bundan evvel aynı rakibe karşı 3 defa daha dünya şampiyonluğunu mudafaa etmek mecburiyetinde kalan Marciano bu son galibiyetinden sonra rakibini dunya şampiyonluğundan tamamen ekarte etmiştir. Bilindiği üzere boks

Marciano faaliyette

Yarım milyon dolar aldı

dünyasında Kara Bomba namı ile maruf Zenci boksör Joe Luis'ten dünya şampiyonluğunu almak suretiyle Kara Bombanın boks hayatına nihayet veren E. Charles bu ünvanı ancak iki sene koruyabildikten sonra genç Marciano karşısında mağlûp olarak unvanını kaybetmişti.

Basketbol

Basketbolcularımızın turneleri

Onbeş senedir bilâ fasıla İstanbul şampiyonu bulunan ve basketbolun memleketimizde sevilip tutulmasında büyük rolü bulunan Galatasarayın çıktığı Avrupa turnesinden sonra bu sene Türkiye şampiyonluğunu kazanan Modasporlar da muhalif karşılaşmalar yapmak üzere Yugoslavya'ya gitmişler ve geçen hafta sonunda ilk karşılaşmalarını yapmışlardır. Bunlardan Galatasaraylılar Yugoslavya şampiyonu Kızılyıldız takımı karşısında mağlûp olduktan sonra ikinci karşılaşmalarında da Beogradiski karşısında şanssız bir oyundan sonra 66-59 gibi 3,5 basket fark. la mağlûp olmaktan kurtulamamışlardır. Nihayet Kızılyıldız takımını bir ay İçinde iki defa mağlûp etmiş Mladost takımı karşısında ilk galibiyetlerini alan sarı kırmızı basketbol takımımız rakibini 57-53 mağlûp etmek suretiyle turnelerindeki ilk muvaffakiyeti sağlamışlardır.

Atletizm

Norveç Protestosuna Cevap :

AKİS'in bundan evvelki sayısındaki spor sütunlarında önümüzdeki ay Norveçle yapılması mukarrer milli atletizm temasından Atletizm Federasyonumuzun vazgeçtiğini ileri sürmek suretiyle Norveç federasyonunun bizi Beynelmilel federasyon nezdinde protestoda bulunduğunu bildirmiştik. Ancak işin mahiyetini esaslı olarak tahkike imkân bulamadığımız için ilgililerin bu konudaki düşüncelerini bu sayımızda nakledeceğimizi vaad etmiştik.

Bu maksada evvelâ, Atletizm federasyonumuz başkanı Naili Moranın bu mevzudaki görüşlerini aynen sütunlarımıza geçiriyoruz :

«Türkiye - Norveç atletizm milli takımlarının İstanbulda bir karşılaşma yapmaları hakkındaki arzumuza Norveç federasyonu da anlayış gösterdiğinden prensip itibariyle ve hattâ mali bakımdan bir anlaşmaya varmıştık. Bu anlaşma hükümlerine göre Norveçliler 40 - 50 kişilik bir kafile ile memleketimize gelecekler ve burada kaldıkları müddetçe her türlü masrafları federasyonumuzca karşılanacağı gibi kendilerine yol masrafı olarak ta 3000 dolar ödeyecektik. Ancak Norveçliler dönüşlerinde Belgrad ve Atinada da birer müsabaka için mutabakata vardıklarından avdet için uçak temin edemediklerini ileri sürmek suretiyle Atina ve Belgrada kadar yataklı tren bileti temin etmemiz için federasyonumuza müracaat ettiler. Uçak ile yataklı tren ücretleri arasında aleyhimize muazzam fark olmasına rağmen bu talebi hüsnü niyetle karşılayarak yataklı bileti tedarik etmek üzere teşebbüse geçtik. Fakat yaptığımız temaslar sonunda 40 - 50 kişilik bir kafile için yataklı vagonlardan bilet tedarikinin imkânsız olduğunu ve kafilenin bir kaç partide avdetleri için dahi 5 ay evvelinden yer ayırtmanın icap ettiğini öğrenmemiz üzerine durumu Norveç federasyonuna aynen bildirdik. Ayrıca bize 16 - 20 bin liraya baliğ olacak bu temas için bu parayı döviz olarak çıkartmamıza imkân olmadığını, bu itibarla bu parayı kleriñg suretiyle ödemeyi teklif ettik. Bu sefer de onlar dövizde ısrar ettiklerinden millî temas keyfiyeti bu suretle tahakkuk edemedi. Protesto keyfiyetine gelince: Bu da Norveçlilerin karşılaşmanın yapılamamasından dolayı üzüldüklerine dair çektikleri telgraftır ki, bu da bir protesto demek değildir ve bütün anlattıklarım vesikalara istinat etmektedir.»

Atletizm Federasyonu başkanımız Naili Moranın bu izahatı, ile biz şahsen tatmin olmuş bulunuyoruz. Bu temasın bütün iyi dileklere rağmen tahakkuk edememesinde aniden zuhur eden müşküller âmil olduğuna göre, Norveç federasyonunun da anlayış gösterdiği ve protesto keyfiyetinin bahis mevzuu olamıyacağı tebeyyün etmektedir. — N. A.

Lig maçları başlarken

Nejat AKKAN

1954 - 1955 Ankara liğ maçları, son dakikada bir mâni çıkmadığı takdirde evvelce tanzim edilen fikistür gereğince bu hafta başlıyacaktır. Takımlarımızın hazırlık mahiyetinde olmak üzere yaptıkları deplasman ve mahallî maçlarını bir tarafa bırakırsak Ankara futbol sezonunun lig maçları ile bu hafta resmen açılacağını kabul edebiliriz. Liğ maçlarının, kendisine mahsus heyecan ve iddiasını taşıyan, havasına, uzun müddettir hasret kaldığımız içindir ki, şu anda geçmiş hâdiseleri unutmuş gibi görünerek Ankara liginin memleket sporu için hayırlı olmasını temenni etmeyi vazife biliyoruz. Geçmiş hâdiseler demekle, sadece bu iki kelimenin mâna ve şümulüne sığmasına imkân olmıyan nahoş hareketleri kasdettiğimiz anlaşılmalıdır. Liğ maçlarının puvanlı olmasını ve her maçın kendisine mahsus bir ehemmiyet taşımasını kabul etmekle beraber, bunun sporun esas gayesinden başka şekilde mütalâasının, sahalarımızda türlü şekilde tezahürü ile asıl gayeden uzaklaşması, evvelâ memlebet sporu, sonra da gençlerimiz üzerinde, fena bir tesir doğurmaktadır.

Mevsimine göre gazoz şişeli, ayvalı yumruklu ve küfürlü maçların, temiz bir rekabet havası içinde spor zevk ve heyecanlarını tatmin etmek istiyen seyirciler üzerindeki kötü neticesi hâlen memlekette en sevilen bu sporumuzun atisi bakımından üzerinde hassasiyetle durulacak kadar mühimdir.

Kulüplerimiz bu hakikati idrâk etmekle ve bu fikri oyuncularına telkinle her şeyden önce kendi istikballerini garanti altına almış olacaklarından neticede yine kendileri kazançlı çıkacaklardır. Futbol gibi birtakım oyunu içinde bazan tek bir kişinin taşkınlığı şahsına olduğu kadar takımına da zararlı olduğu için Ankara lig maçlarının resmen başladığı bu günde oyuncularımızın uzun dinlenme mevsiminden sonra istediğimiz centilmenlik içinde karşımıza çıkacaklarına inanıyor veya inanmak istiyoruz.

Bu arada oyuncularımız kadar bizlere de bazı vazifelerin düştüğünü kabul etmek mecburiyetindeyiz. Futbolcunun da, maçı idare eden hakemin de nihayet bizler gibi birer insan olduğunu ve hiç bir zaman hatadan geri kalmıyacaklarını hatırdan çıkarmamak suretiyle her türlü kulüpçülük hislerimizi frenlemekle üzerimize düşen vecibeleri yerine getirmemiz lâzımdır.

Bu suretle bir zamanlar İstanbul futboluna ciddi bir rakip sayılan ve hâlen ayni seviyede bulunduğunu kabul mecburiyetinde olduğumuz Ankara futbolu hakkı olan mevkie yükselecektir.

OKUYUCULARDAN MEKTUP

Mecmuanızın sahibi Metin Tokeri tanırım ve takdir ederim. 18 Eylül 1954 tarihli nüshanızda İstanbul için bedbaht şehir adlı bir yazı okudum.

İstanbul bedbaht değil, hayatının en mesut zamanını geçirmektedir. Ona bedbaht diyen bedbaht olsun diyecek değilim. Çünkü insanlık duygum buna mânidir.

Ben bu gibi yazılara cevap vermemeyi kendime prensip bildim. Fakat ümit ve temenni ediyorum ki bu yazıyı sevgili evlâdımız Toker yazmamış ve onun gözünden kaçmıştır. O ümitle bunu yazıyorum. Yazıda birçok şeyler var. Cevaplandıracağım kısım İstanbulda Hilton otelinden başka bir şey yapılmadığı, onun da Belediyeye ait olmadığı hakkındaki insaf ve hakikatla milyonda milyon zıt bir fikri tashihtir. Gelelim şimdi sadede :

Yapılanların beş dakikalık bir icmali İstanbulun muhtelif semtlerini süsleyen ve enternasyonal bir rekor halinde ve üç senede meydana getirilen 43 ilk okul, yıllardanberi konuşulup başarılamıyan Şehzadebaşındaki Üniversiteliler yurdu, Beşiktaştaki Soğuk hava deposu, üzerlerinde aylandozlar çıkmış Fatih Medreselerinin restorasyonu, Be yazıd camiinin etrafının açılması, Saha flar çarşısının yeniden yapılması, Hasekide ve Zeynepkâmilde memleketimizde eşi olmıyan Klakson ve doğum pavyonları ve diğer dispanserler, köy mektepleri, Hıfzıssıhha Müessesesi Top kapı sarayında başlayıp Aksarayı bulan en modern esasla yapılmış olan asfalt ve buna ilâveten Dolapdere, Nuruosmaniye, Ebusuud, Topkapı, Rumeli caddesi, Moda caddesi ilâh.. gibi modern yollar.

Su dâvasını katî olarak halletmek için Elmalı bendi, Çocuk hastahanesi ve Cerrahpaşadaki pavyonlar, çocuk müesseseleri, temizlik ve Fen işlerinde yeni atelyeler ve yeni vasıtalar, ilk defa olarak çöpün denize dökülmemesi, yeni hal binası, Maslakta açılan ikinci büyük yol, Eyüp camii etrafının açılması, Kadırga ve Cihangir parkları Şehzadebaşı bulvarının açılması, bir çok yeni trafik yollar.

Acıbadem, Selâmiali ve Florya'da vücuda getirilen ucuz evler, Belediye Sarayı, Atatürk Bulvarında blok apartmanlar.

Kuş uçmaz kervan geçmez köylerin yolları, suları, mektepleri, camileri, İstanbulun kimsenin uğramadığı semtlerinin yolları, lâmbaları, çeşmeleri, tarihî mabet ve âbidelerinin tamirleri, gece tenvirleri, hafta konserleri, Bahar bayramı, Yılbaşı eğlenceleri, seyrüsefer işaretleri ve klakson yasağı.

İktisadi sahada tanzim satışları, nebati yağ tesisleri ve ilâh..

Bunları hiç nota bakmadan sıraladım. Vicdanınızın sesine uyuyorsanız bir tek harfini değiştirmeden aynen koyar ve İstanbula gelir bizimle görürsünüz.

İstanbul Valisi ve Belediye Reis V.
Ord. Prof. Dr. F. K. Gökay

AKİS: *İstanbul, hayatının en mesut zamanını geçiriyormuş! Eğer İstanbul demek F. K. Gökay demekse belki evet... Ama siz saadeti bir de, meselâ Anadolu yakasında oturan ve günlerle bir damla su alamıyan vatandaşa sorun.*

İstanbul, hayatının en mesut zamanını geçiriyormuş İnsaf! Yahut, düpedüz alay...

*

Akis'in 19 numaralı sayısında Yapı ve Kredi Bankasının 10 - uncu Yıldönümü münasebetiyle tertip ettiği Sanat ve Kültür Mükâfatlarından resim yarışmasiyle ilgili imzasız yazıda şöyle deniliyordu :

«Yazı işlerini idare eden Vedat Nedim Tör modern sanattan, «anlaşılmayan» sanatten nefret ederdi. Nitekim bu yarışmaya katılacak ressamlara da fazla modern resimlerin iyi karşılanmıyacağını ihsas etmiş, hattâ pamuk tarlası resmindeki pamukların, yahut buğday tarlası resmindeki başakların "elle tutulabilecekmiş gibi" canlı ve anlayışlı olmasını sağlık vermişti.

Yarışmanın sonundaki dolgun mükâfatları kaçırmak istemeyen ressamlar da bu sözlere uyarak, aslında modern sanata meyilli bile olsalar, tablolarında pamuğu pamuğa, başağı başağa, balığı balığa ve adamı adama benzetmek için ellerinden gelen gayreti sarfetmişlerdi.»

Bu yazının sahibi kimse, bir takım uydurma dedikodulara inanarak hem benim, hem de ressamlarımızın günâhına girmiş. Çünkü ben, hiç bir ressama fazla modern resimlerin iyi karşılanmıyacağını ihsas etmedim. Bu haberi ona kim verdiyse düpedüz yalan söylemiş. Ben, şahsen sanatte moda cereyanlarından hoşlanmıyabilirim. Fakat müsabakaya iştirak etmek isteyen ressamlara, daima verilen mevzuu diledikleri şekilde işlemekte tamamen serbest olduklarını söyledim. Nitekim müsabakaya en modern anlayışlı ressamlarımız bile iştirak etmek suretiyle bu teşebbüsü himaye ve teşvik etmek olgunluğunu gösterdiler.

Ressamlarımızın, yarışmanın sonundaki dolgun mükâfatları kaçırmak istemedikleri için, bu sözlere uyduklarını iddia etmek ise ressamlara karşı oldukça ağır bir hakarettir. Hiç bir gerçek sanatkâr, mükâfatlar ne kadar dolgun olursa olsun, şahsiyetinden fedakârlık etmeye tenezzül etmez. Ben, şahsıma vaki olan tecavüzü çoktan hoş gördüm. Müsabakaya iştirak eden sayın ressamlarımızın da bunu bağışlayacaklarından eminim. Yalnız yazara naçizane bir tavsiyede bulunmak isterim; Memleketimizde ilk defa yapılan bu gibi sanat müsabakalarını böyle gözden düşürecek şekilde hafife almaktansa, teşvik edici, cesaret verici sözlerle desteklemek gerçek bir tenkitçi için daha vekarlı, aynı zamanda daha verimli bir vazife olabilirdi.

Vedat Nedim Tör

Kaza 22 Eylül günü oldu

O gün *Trafik Kanunu yürürlüğe girmişti*

- ANKARA, BANKALAR CAD. NO. 52 TEL.: 10049
- İSTANBUL, BAHÇE KAPI VAKIF İŞ HANI TEL. 24595
- İZMİR, FUAR BÜROSU TEL. 2613
- İZAHAT İÇİN GİŞELERİMİZ EMRİNİZDEDİR
- Posta ile gönderilecek hesapların ücreti bankamıza aittir.

30. cu yıldönümü münasebetiyle

Türkiye İş Bankası

BİR ÇEKİLİŞTE

6000 altın İKRAMİYESİ

1 KİŞİYE	3000 ALTIN
2 adet	500 altın
2 adet	250 altın
6 adet	50 altın
25 adet	20 altın
25 adet	10 altın
50 adet	5 altın
200 adet	1 altın

Not: 6000 altın ikramiyesi, bir buçuk milyon lira tutarındaki 1954 ikramiye plânına ilâvedir.

30. YILDÖNÜMÜ

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... izlikbalinizin emniyeti

Desen Matbaası — Ankara